L. J. C. A.

Roku Swiętego.

Dwudzieſtu-piatoletniego

JUBILEUSZ WIELKI

Powſzechny, Ordynaryiny.

w Rzymie w *przeſzłym* Roku 1775. *uroczyście*

ODPRAWIONY.

Od Naywyżſzego Paſterza OYCA S.

PIUSA VI.

Króleſtwu Polſkiemu

w Roku Pańskim 1776.

na sześć Mieſięcy

POZWOLONY.

Dla należytey Wiadomości

Informacyą, Nauka, y Modlitwami,

w Punktach XVIII.

OBIASNIONY.

Z Pozwoleniem Zwierzchności Duchowney.

Typis Univerſitatis Studii Gn: Crac:

Annum hunc acceptabilem. Annum Renovationis, & Pænitentiæ, Annum Reconciliationis, & Gratiæ, Sanctum in Eccleſia meritò appellatum, annuntiamus vobis, quotquot Catholico Nomine cenſemini, ac Paterno affectu vos adjuvantes, exhortamur, Ne in vacuum Gratiam Dei recipiatis. Audite Summam Apoſtolicæ Prædicationis. Agite Pænitentiam. Appropinquat enim Regnum Cælorum. BENED: XIV. *in Indict: Jubil. S.*

Gdy przyidzie Rok Jubileuſzu poświęcony będzie BOGU. *Levit: 27.*

Swiatłość weſzła Sprawiedliwemu, a weſele ludziom prawego ſerca. *Pſal. 96.*

Recti diligunt Te *Cant. 1.* Ci ktorzy ſą proſtego ſerca, miłuią Cię Panie.

Naywyżſzey Katolickiego, Apoſtolſkiego, Rzymſkiego Kościołá Władzy, kto nie rozumie, nikczemny ieſt, dáleko bardziey nikczemnieyſzy, ktory rozumie, á pogardza. *Benedictus XIV.*

PIUS EPISCOPUS

Universis Christi Fidelibus.

Salutem, & Apostolicam Benedictionē.

N*Aywyższy Pasterz wasz, Biskup, y całego Kościoła Katolickiego Rządca, OYCIEC nasz powszechny PIUS VI. pozdrawia was wierne w Chrystusie PANU Owieczki, y poyła wam Błogosławieństwo Apostolskie. Zyczy nam zdrowia wiecznego, y doczenego, oraz Darow DUCHA Nayświet: byśmy się godni stali Obietnic Chrystusowych. Na to Błogosławieństwo schylaymy łowy nasze, y mowmy.* Stań się nam weług słowa twego, OYCZE S. *Przyimuiemy Cię, iako ANIOŁA Boskiego, iako amego PANA naszego JEZUSA CHRYTUSA.*

Maia od BOGA ten Przywiley Kapłai, osobliwie ten Naywyższy (*iako moi Pismo S. Num: 6.*) Iż komu Kapła-

ni błogosławią, BOG im błogosławi. I *Oycowie na Synow Dary Boſkie wlewać mogą, y dobrzy Synowie (iako ieſt w Piśmie S.) do Oycowſkiego Błogoſławienſtwa ubiegaią ſie, y za Skarb wielki ſobie poczytuią.*

Jeżeli Poganie z przyrodzonego rozumu, o Prorokach, y Kapłanach ſwoich to trzymali, iak Balak *Krol, do* Balaama *mowił Num. 22.* Komu ty błogosławiſz, będzie błogosławiony, á ná kogo klątwę włożyſz, wyklęty zostanie. *Daleko wiecey o naſzych prawdziwych y Swietych, od BOGA poſłanych Kapłanach, á nayprzod: o Naywyżſzym tym Niebieſkim Odzwiernym OYCU S. trzymać to, y rozumieć należy. Nie omyli nas Jego Błogoſławieńſtwo, ieżeli ſami ſobie nie przeſzkodziemy.*

Proſi, y upomina nas ten Naywyżſzy KAPŁAN, ábyśmy nadaremno Łáſki Boſkiey nie brali, kiedy oto ten ieſt czas wźięty. Dni zbáwienia, *ábyśmy wſzyſcy pokutuiac za grzechy, y ſpowiadali ſie ſzczerze, zupełnie, y z nich powſtali. Do tego pociaga nas wielkiemi JUBILEUSZU Odpuſtami, ktore nam z Oycowſkiego affektu posyła.*

Przyi-

Przyimuymyż Wierne w CHRYSTUSIE Owieczki, z wielką serc naszych radością, ten nieoszacowany upominek, ktorym nas z Pełności Skarbow Kościoła S. Oycowska, Naywyższego Onych Szafarza Miłość obdarzać raczy.

Zażywaymy tych Darow Boskich, y okupuymy grzechy nasze, ktore są bardzo wielkie, y lenistwa nasze, y oziębłości nadgradzaymy. Cierpliwy iest PAN, pokutuymy, y o Odpust Jego, wylanemi łzámi uprászaymy.

Z tey, w krotkości zebraney Nauki, Wierny Chrześcianin może mieć dostateczne Obiaśnienie. Co iest JUBILEUSZ. Jakie ná nim Odpusty. Co za Skarb iest Kościołá Swiętego Odpustow. Jako Ich dostąpić, y stać się Ich Uczęstnikami.

Ktorzy za tą Regułą poydą, Pokoy nad niemi, y Miłosierdzie. Łaska PANA naszego JEZUSA CHRYSTUSA z Duchem waszym Amen. Gal: 6.

* * * * * *
* * * * *
* * *

W Krá-

W Krakowie zacznie ſię Jubileuſz w Niedzielę drugą po Wielkiey-Nocy, *to ieſt:* dnia 21. Kwietnia, ktory przez sześć Mieſięcy trwać będzie, do Niedzieli 21. po Swiątkach, *to ieſt:* do dnia 20. Października 1776.

Sanctificamini itaq; *Filii Chariſſimi*, & præparate, corda veſtra DOMINO. Lavamini, mundi eſtote. Auferte malum cogitationum veſtrarum ab Oculis DEI. & renovati Spiritu mentis veſtræ, Orationibus inſiſtite, frequentate Jejunia. Eleemoſynas erogate, ut Miſericordiam DEI conſequamini. *B. Jubilæi.*

JUBI-

I.

JUBILEUSZU
POCZATEK, y IMIE.

JUbileuſz powſzechny, Ordynaryiny, ktory ſię w Kościele Kátolickim, Rzymſkim, w 25. lat odprawia, iak początek, tak y Imie ſwoie ma z ſtárego Zakonu, według Roſkazania Boſkiego. *Levit 25. Będzieſz święcił Rok piećdzieſiaty, y nazwieſz go Odpuſtem, wſzelkim Obywatelom źiemie twoiey. On bowiem ieſt JUBILEUSZ.*

Jubileuſz z Hebrayſkiego znaczy Rok odpuſzczenia, álbo wyzwolenia, z Łacińſkiego *à v. Jubilo.* wyraża radość, y weſele, według Pſalmiſty Pańſkiego. *Jubilemus DEO ſalutari noſtro. In Pſalmis jubilemus ei. Jubilate DEO omnis terra.* Ze pod czas Jubileuſzu weſeli ſię, y ráduie cały Narod práwowierny Chrześciańſki, gdy pozbywa z ſiebie wielkiego ciężaru grzechow. Dla tego też JUBILEUSZ zowie ſię Rok Swięty, Miłościwe láto. Swięty iako iedynie ná uſługę Boſką poświęcony, y od innych lat odłączony. Według

owe-

owego Wyroku Boſkiego *Levit: 27. Gdy przyidzie Rok JUBILEUSZU poświęcony będzie BOGU.*

Starozakonne Jubileuſze doczeſne tylko pożytki ludziom przynośiły, iako to: uwolnienie od Ciężarow, długow, od prac, y trudow ciała. A że Przeznaczeniem tylko były Kościołá Chryſtuſowego, tamte Jubileuſze. Przeto: iako gdy Słońce naſtaie, uſtępuie cień, tak naſze Jubileuſze w Jedności práwdziwey Wiáry, daleko przedniey-ſze, y zbawiennieyſze, Duchowne przynoſzą pożytki, ktoremi wſparty każdy Práwowierny, łatwiey zyſkać ſobie może uſpráwiedliwienie, y zbawienie. Ná tym my odpoczywamy, y dziwnie ſię uweſelamy, gdy nam BOG z wielkiego Miłośierdzia ſwego grzechy naſze odpuſzcza, w Łaſce ſwoiey nas zachowuie, y cieſzy uboſtwo, y nędze náſze ná tym świecie. Wybawia nas z niewoli czártowſkiey, y wraca nam utrácone Dźiedźictwo Niebieſkie. Co wſzyſtko zá odpuſzczeniem grzechow idzie. *Aby gdzie obfitował grzech, tam nadobfitowała Łaſka Boża. Rom. 5.*

II.

JUBILEUSZ dwoiaki, Ordynaryiny y Extraordynaryiny.

Jubileusz Wielki, to iest powszechny, ordynaryiny w Kościele Kátolickim, Rzymskim, nayprzod bywał w sto lat, potym w lat 50. dáley w 33. áż do PAWŁA II. á od SYXTUSA IV. Co lat 25. odpráwuie się JUBILEUSZ *iako na tey Tabelli.*

I. Sixti IV. *w lat* 25. R.		1475.
II. Alexandri VI.	- -	1500.
III. Clementis VII.	- -	1525.
IV. Julii III.	- - -	1550.
V. Gregorii XIII.	- -	1575.
VI. Clementis VIII.	- -	1600.
VII. Urbani VIII.	- -	1625.
VIII. Innocentii X.	- -	1650.
IX. Clementis X.	- -	1675.
X. Innocentii XII.	- -	1700.
XI. Benedicti XIII.	- -	1725.
XII. Benedicti XIV.	- -	1750.
XIII. Pii - - VI.	- -	1775.

Zaczawszy iednak od BONIFACEGO VIII. áż do teráźnieyszego OYCA S. PIUSA VI. szczęśliwie nam panuiacego, rachuie się Jubileuszow wielkich XIX. W Krolestwie tym Polskim, lubo bywały wielkie Jubileusze,

da-

dawnieyſze iednak wieki nie podał nam zupełney wiadomości. *Miechovita Hiſt: Pol:* wſpomina o *Wielkim Jubileuſzu in Regno Poloniæ Anno* 1451. *ad petitionem Sbignei Cardinalis Oleśnicki Epiſc: Crac:* Ieſt także krotka połaikuſzowa informacya, X. Jana FOXA *Archidyakona Kathedralnego Krak:* o Jubileuſzu wielkim *in Regno hoc, Anni* 1626. Item *extat Libellus latinus*, de Jubilæo magno *Anni* 1701. *Typis Crac:*

OYCOWIE SS. przedtym po odprawionym w Rzymie w całym Roku Jubileuſzu wielkiego, zwykli byli udzielać tey Łáſki Jubileuſzu ná Inſtancye Monarchow, y ná prożbę Biſkupow. Dopiero pierwſzy BENEDYKT XIV. Roku P. 1751. powſzechnie rozſzerzył, y każdemu Biſkupowi w ſwoiey Dyecezyi ná iedno mieyſce nadał, iako y teráźnieyſzy OYCIEC S. PIUS VI.

To o Jubileuſzach wielkich Ordynaryinych.

JUBILEUSZ extraordynaryiny, ktory po Elekcyi Papieża, álbo dla iakiey publiczney potrzeby, oſobliwie podczas woyny dwu niedzielny nadany bywa.

JUBILEUSZ Ordynaryiny w Rzymie

mie cały Rok trwa, w inszych Krolestwach przez 4. álbo 6. Miesięcy. *Extraordynaryiny* przez Niedziel 2. tak w *Rzymie*, iako y w innych Krolestwach.

Jubileusz wielki *Ordynaryiny* bywa udzielony do całego Krolestwá, ná jedno mieysce, iako przedtym, álbo do każdey Dyecezyi iednego mieysca, iako zá BENEDYKTA XIV. *Anni* 1751. ná 6. Miesięcy y teráźnieyszego PIUSA VI.

Jubileusz extraordynaryiny dwuniedzielny do wszystkich w szczegulności Kościołow.

Jubileusz powszechny ordynaryiny, 25. Roku, z wielką Ceremonią przy otwarciu 4. Bram w pierwszych Kościołách Rzymskich, *dnia 24. Grudnia*, zaczyna się, y ná końcu tegoż dnia w Rok, tym sposobem przy zamykaniu tychże Bram, kończy się. W *Jubileuszu* extraordynaryinym dwu niedzielnym, tey Ceremonii nie masz.

III.

Wielki iest Skarb Jubileuszu, y Odpustow w Kościele S. kto ma Moc tym Skarbem szafować.

Artykuł Wiáry S. iest, że w Kościele

Ká-

Kátolickim, Rzymſkim, prawdziwie znayduie ſię wielki, nieoſzacowany y nieprzebrány Skárb Odpuſtow, z Záſług Męki, y Smierci PANA náſzego JEZUSA CHRYSTUSA, ktoremi nad to uczynił zadoſyć zá grzechy całego Swiátá. Ieſt w tym Kościele, y Władza nadawać Jubileuſze, Odpuſty. *Dum Poteſtas conferendi Indulgentias à Chriſto Eccleſiæ conceſſa ſit. SS. Concil: Trid: Seſs: 25.* Ktore to Concil: Trid: gruntownie, y mocno przekonywa wſzyſtkie błędy, y mniemania przeciwne, á każdy Wierny w Profeſſyi, *to ieſt* w Wyznaniu Wiáry S. tak publicznie oświadcza = = *Odpuſtow Swietych nadawanie Moc od CHRYSTUSA PANA w Kościele zoſtawiona, y ich używanie ludowi wiernemu naybardziey zbawienne twierdzę.* = =. Zá nieomylny tedy Artykuł, y Koncyllia, y Wyznánie Wiáry S. podaią, że ieſt, y trwać będzie do ſkończenia Swiátá nieprzebrány Skarb w Kościele Chryſtuſowym Swiętych Odpuſtow.

Práwowierny Chrześcianin zna co ieſt Odpuſt, co Jubileuſz. Wie że Odpuſt, Jubileuſz nie ieſt *Sakramentem*, bo

nie

nie ſpráwuie Láſki *ex opere operato*, lecz w przyimuiącym, rozumie być łáſkę poświęcaiącą. Ani też Odpuſt, Jubileuſz, ieſt *Ceremonia Kościelna*, ponieważ nie ieſt Akcyą powierzchowną.

Odpuſt tedy, Jubileuſz, nic inſzego nie ieſt, tylko odpuſzczenie, nie grzechu, ále káry grzechowi przyzwoitey, ktore odpuſzczenie káry bywa pozwolone oprocz Sakrámentu, przez zaſługi CHRYSTUSA PANA, *Indulgentia eſt remiſſio pænæ temporalis DEO debitæ quæ fit extra Sacramentum, per applicationem ſatisfactionis CHRISTI, & Sanctorum.*

Nie dla tego zaś do Zaſług CHRYSTUSA PANA, przyłączamy zaſługi Swiętych Pańſkich, iakoby Zaſługi Chryſtuſowe nie miały bydź doſtáteczne ná odpuſzczenie nam karánia doczeſnego. Zaſługi bowiem CHRYSTUSA PANA wielce ſą obfite, wielce doſtáteczne zá grzechy całego Narodu ludzkiego. Ale dla tego do Zaſług Chryſtuſowych przyłączamy Zaſługi Swiętych, żeby y one Im zbywaiące, á w Skárbie Kościołá złożone, były w nas nadgrodzone, przez odpuſzczenie

nie

nie karania doczesnego. Przez to iednak nie może się mowić, o SWIĘTYCH, áby byli nászemi Odkupicielámi, bo tylko sam PAN nasz JEZUS CHRYSTUS odkupił krwią swoią z niewoli czártowskiey cáły Narod ludzki. Ta iest nauka OYCOW SS. Ta iest nauka całego Kościołá Kátolickiego, w ktorym iest ten Skárb wielki, nieoszacowány, y nieprzebrany Swiętych Odpustow, z Zasług nieskończonych CHRYSTUSA PANA, y Swiętych Jego, złożony.

Tego Skárbu iest Szafarzem Naywyższy Biskup Rzymski, Temu dał PAN klucze do tego Skárbu, temu moc zupełna, (*innym po części*) do szafowania. Ktorego, gdy Wierni używaią, Uczęstnikami staią się Przyiaźni Boskiey. *Infinitus Thesaurus datus est hominibus, quô, qui usi sunt, Participes facti sunt Amicitiæ* DEI. *Sap*. 7.

IV.

Rożność JUBILEUSZU od Zupełnych Odpustow.

Potrzeba nayprzod wiedzieć, że każdy grzech dwoiaka ma złość w sobie, złość winy grzechowey, y złość winy karania. *Złość*

Złość winy grzechowey ieſt, że grzeſzący obraża BOGA nieſkończona Dobroć, y czyni krzywdę Nayświętſzemu Jego Majeſtatowi.

Złość winy karania, ma każdy grzech, ktory zarabia u Sprawiedliwości Boſkiey ná karanie, álbo wieczne w piekle, álbo doczeſne w Czyſcu, lub ná tym Swiecie.

Iako bowiem dobry uczynek, choćby naymnieyſzy, nie ieſt bez zapłaty u BOGA, tak żaden grzech, by naymnieyſzy, nie może bydź bez karánia, álbo po śmierci, álbo zá żywotá ztąd uważay.

Wina grzechu śmiertelnego odpuſzczona bywa przez Pokutę, y Spowiedź Sakrámentalną, á niekiedy y ſkruchę doſkonałą. Ale karánie winy nie odpuſzcza ſię, Albowiem: lubo przez Spowiedź, y ſzczery żal odpuſzcza PAN BOG wieczne karánie w piekle, ále ie odmienia w karánie doczeſne, lub w Czyſcu, lub ná tym Swiecie, by ſię tak ſtało zadoſyć ſpráwiedliwości Boſkiey.

Karánie Czyſcowe, lubo y przez dobre miłoſierne uczynki BOG odpuſzcza, łaſkawiey iednak przez ODPU-

STY.

STY. Lecz karánie doczeſne w tym życiu, rzadko komu BOG odpuſzcza bo Spráwiedliwość Boſka, karząca grzeſznikow, muſi mieć ſwoie mieyſce, ieżeli nie w piekle, to w Czyſcu kárze, ieżeli nie w Czyſcu, to ná tym Swiecie.

Odpuſt zupełny, tak trzeba rozumieć. Ze Odpuſt zupełny (*ktogo* ſzczęśliwie doſtąpi) Ieſt dla uwolnionego iuż od winy, y káry wieczney, Uwolnieniem zupełnym od karánia doczeſnego. A lubo Sakrámeat Pokuty uwolnia od káry wieczney. Częſtokroć iednak nie uwolnia od karania ná tym Swiecie, lub w Czyſcu. Wiele tego Dowodow z Piſmá S. y tey Práwdy tak nauczaia Theologowie. *Sacramento Pænitentiæ, modò quis bene illô utatur, culpam, pænamq; æternam dimitti, temporalem verò pænam universam, perrarò tolli, quæ idcirco, aut satisfactoriis operibus in hac vita, aut post Obitum Purgatorii igne supereſt eluenda.* Ut docet Sacra Synodus Trident: *Seſs: 6. Cap. 14. & Can: 30. ejusdem Seſs: de Juſtificatione.*

UWOLNIENIE. To uwolnienie od káry, ſtaie ſię mocą Zwierzchności Kościołá S. ápplikuiącey Skarb nieſkoń-

ſkończonych Záſług Chryſtuſowych.

Odpuſt *Zupełny* ieſt, ktory wſzyſtkę kárę doczeſną odpuſzcza. *Partykularny*, ktory po części znoſi kárę, I tákie ſą Odpuſty Quadrageny, Septenny, y inſze. Dni 60. 100. 200. 300. &c. pozwolone, zamiáſt ſtárych Praw, y Kánonow Pokutnych. o *ktorych niżey*.

To namieniwſzy. JUBILEUSZ. Ktory ieſt nayzupełnieyſzy Odpuſt. Práwowiernym Chryſtuſowym, z pewnemi do wykonánia dobrych uczynkow kondycyami pozwolony, od innych Odpuſtow zupełnych, rożni ſię.

Nayprzod: JUBILEUSZ tym ſię rożni od Odpuſtow zupełnych, że Spowiednikom od Biſkupa ápprobowánym, á według upodobánia każdego obránym, daie ſię moc y władza, do rozgrzeſzenia z nayciężſzych grzechow oſobliwie tych, ktorych wielkość wyżſzey Wł́ádzy, *to ieſt* Apoſtolſkiey, álbo Biſkupiey podlega, czego inne Odpuſty nie maią. *Monendus erit Chriſtianus populus, Indulgentiam Anni Jubilæi plenariam eſſe, atq; ab aliis, item plenariis, quæ etiam permodum Jubilæi diſpenſantur, ſecerni, quod sacri Jubilæi Anni Confeſſa-*

B *rius*,

riis, ad id muneris designatis, amplior tribuitur facultas, tum absolvendi à peccatis, tum dispensandi super Vinculis, ac impedimentis quibusdam, quibus non semel pœnitentium Conscientia irretitur. BENED: XIV. *Epist: Encycl: 1749.*

Powtore JUBILEUSZ od Odpustow rożni się, że OYCIEC S. daie moc Spowiednikom do pomiarkowania, y odmienienia ślubow, P. BOGU uczynionych, lub Czystości, lub wstąpienia do Zakonu. Slub, y Obowiązek ktorym się kto obliguie P. BOGU względem trzeciey Osoby, o *tym obszerniey niżey.*

V.

Podczas JUBILEUSZU w Rzymie odprawuiacego sie, ustaia Odpusty.

Roku S. 25. gdy się JUBILEUSZ powszechny ordynaryiny w *Rzymie* odprawia, zwykli OYCOWIE SS. w całym Chrześciańştwie (*procz Rzymskich Kościołow*) wszystkie generalnie Odpusty, przez ten Rok uchylić. Zostawuiąc te tylko. *1mò* Odpust w godzinę śmierci umieraiącym pozwolony. *2dò* Ná Modlitwę ANIOŁ Pański. Ráno w południe y w wieczor. *3tiò.* Nabożeństwá Czterdziestogodzinnego

nego ſiedmiu lat, y tyleż Quadragen. *4tó.* Odpuſty idącym zá Nayswiętſzym SAKRAMENTEM do chorych. *5tó.* Odpuſty ktorych Kardynali, Legati, y Biſkupi *in Exercitio Pontificalium* zwykli udzielać. *6tó.* Altarium Privilegiatorum pro Defunctis, y inne tym podobne, per modum Suffragii Duſzom w Czyśću zoſtaiącym pozwolone.

Iak ſię zakończy JUBILEUSZ w Rzymie dnia 24. Grudnia, tak zaraz wſzyſtkie Odpuſty odbieraią ſwoy walor, y nie potrzeba ná to inſzey Deklárácyi.

Ta Suſpenſa Odpuſtow, podczas ſámego tylko w Rzymie JUBILEUSZU wielkiego. W Extraordynaryinych záś dwoch Niedzielnych Jubileuſzach nie bywa. W tym Krolestwie dla JUBILEUSZU wielkiego nie uſtaią Odpuſty. Albowiem *Suſpenſio Indulgentiarum* ſłuży tylko tempore Jubilæi in Urbe celebrati, *ex Voluntate, & Arbitrio Summi Pontificis, dla przyczyn tamże wyrażonych.*

VI.

Starożytne Kanony Kościelne, Pokutę w ſobie zawieraiace.

Kościoł S. daleko ſurowſze przed

 tym,

tym, iak teraz naznaczał Pokuty, kiedy zá ieden grzech śmiertelny *ſiedm lat pokutować trzeba było*, y takie Pokuty bywały publicznie, ktore ci odprawiali, ktorzy publicznie wpadali w *Apoſtazya*, álbo odſtąpienie od Wiáry Swiętey, ktorzy nieczyſte, y niewſtrzemieźliwe prowadźili życie, ktorzy zaboyſtwo, y inne ſzkarádne grzechy popełniali. Tácy publicznie pokutuiący Czworacy byli.

Jedni płaczący. Ktorzy przed drzwiámi Kościelnemi grzechy ſwoie z wielką ſkruchą opłakiwali, a tym ſię do Kośćiołá wniść nie godziło.

Drudzy ſłuchaiący. Ktorzy przed progiem Kośćielnym przy drzwiach Słowá Bożego, y MSZY Swiętey ſłuchali.

Trzeci na źiemi leżący. Ktorzy w kącie Kośćiołá, ná źiemi krzyżem leżeli, MSZY S. iednak nie ſłuchali, áni do KOMMUNII nie przyſtępowali.

Inni zaś ſtoiący. Ktorzy w Kośćiele ſtoiąc MSZY S. ſłucháli, ále do KOMMUNII rázem z innemi przypuſzczeni nie byli.

Innym naznaczono trzy Kwadragezymy przez Rok, pośćić o chlebie y wo-

wodzie. *Pierwſza* Kwadragezyma 40. przed Swiętámi Narodzenia PANA náſzego JEZUSA CHRYSTUSA. *Druga* Wielkanocna powſzechna. *Trzecia*. przez dni 13. przed Swiętem Narodzenia S. JANA Chrzciciela.

Lubo ſpoſob tak oſtry Pokuty zá czáſem odmienił Kościoł S. iednak dla dwoch przyczyn pomienione Kanony wiádomości godne, zoſtáwił, *Pierwſza*. áby z nich miarkowali Penitenci, na iak wielką zá grzechy, y exceſſa popełnione zaſłużyli Pokutę, według dáwnych Kanonow naznaczoną, á przez to mnieyſzą od Spowiednika chętnym ſercem przyięli, y onę, pilnie, y pobożnie odpráwili, á podobnych grzechow więcey ſię wyſtrzegali. *Powtore*. áby y Spowiednicy z Kanonow Penitencyalnych mogli bráć miárę, iakaby proporcyonalną zá ten, y on grzech Penitentom mogli naznaczać Pokutę. Ktorych Kanonow wiadomość zaleca Oyciec S. BENEDYKT XIV. *In Epiſtola Encyclica Anno 1749. Multum prodest Canonum Pænitentialium notitia, quâ Confeſſarius inſtructus, eſto Canones illos in uſum non revocet, poteſt tamen eâ*

uti,

uti, ut pœnarum, quæ olim pro iisdem criminibus statutæ fuerant, mensuram explicet, ex quo pœnitens, & summam peccati inesse malitiam agnoscet, & indictæ sibi satisfactioni, quæ gravior alioqui videri potuisset, lubens acquiescet, facta nimirùm comparatione cum iis pœnis, quas pro iisdem criminibus subiisset, si remotiori ætate, cum scilicet Pœnitentiales Canones adhuc obtinebant, ad Confessarium accessisset, nec ad ea pervenisset tempora, quibus veterum Canonum severitatem benignior Ecclesiæ Disciplina emolivit.

Takowe Kanony tú się niektore wyrażaią, áby każdemu wiadome bydź mogły. *Ex Libro. Instructio pro approbandis ad audiendas Confessiones. Authore Francisco Campioni Parte 1. Cap. 15.*

I. Kto Czartá do iakiey rzeczy ná pomoc wzywał, y iemu iaką część uczynił, ten przez lat 10. pokutował.

II. Kto w iakie obserwacye gusła, zabobony wdawał się, przez iakie fałszywe znaki, pokutował dwa roki o wodzie y chlebie, w Poniedziáłek, Srzodę, y Piatek.

III. Kto wrożył, wieszczkiem się czynił, pokutował przez lat 7.

IV.

IV. Kto z deliberacyą krzywo przyſiągł, 40. dni o chlebie y wodzie pościł, y przez 7. lat naſtępuiących pościć muſiał, y całe życie nie mogł być bez Pokuty.

V. Kto kogo przyprowadził do krzywoprzyſięſtwá 40. dni o chlebie y wodzie. 7. lat y tyleż dni, zá każdego co go do tego przywiodł odpościć muſiał. Iężeli Pan okázya był ſłudze ſwemu przez roſkazanie do takowey przyſięgi 40. dni o chlebie y wodzie á potym 7. lat. A ſługa co Páná ſłuchał, trzy poſty czterdzieſtodniowe przez Rok odprawiał, y Poniedziałki Srzody, y Piątki o chlebie y wodzie pościł.

VI. Kto przeciw PANU BOGU Nay-doſtoynieyſzey PANNIE Mátce Boſkiey MARYI, álbo przeciw Swiętym Pańſkim publicznie bluźnił, ten przed Drzwiami Koscielnemi w Niedzielę iawnie ſtać muſiał, do Kościołá nie wchodził, w Piatki o chlebie y wodzie pościł, ubogich iężeli go ná to ſtało, co Niedziela kilkoro żywić muſiał, áby ſię zá niego modlili.

VII. Kto nie zachował ná pobożności

ści Swiętá Niedzielne, ále ie gwał-
cił, przez 7. dni o chlebie y wodzie
pościł.

VIII. Kto w Kościele podczas Nábo-
żeńſtwá z drugim rozmawiał, dni 10.
pościł o ch ebie y wodzie.

IX. Kto Poſtow od Kościołá S. po-
ſtánowionych nie zachował; 20. dni
o chlebie y wodzie pokutować mu-
ſiał.

X. Kto przez Kwádragezymę bez ſłu-
ſzney przyczyny z máſłem iadł, ten
przez Wielkanocne Swiętá mięśnych
potraw nie zażywał, y do Kommu-
nii Swiętey nie przyſtępował.

XI. Kto w Suchedni Poſtu nie zacho-
wał, dni 40. pościć muſiał.

XII. Kto Rodźicow nie ſzanował, nie
ſłuchał, onym złorzeczył, 40. dni po-
ścił.

XIII. Ktora Niewiaſtá Dźiecię włáſne,
dla ukrycia grzechu bez Chrztu ſtrá-
ciła 10. lat pokutować muſiała.

XIV. Czyie Dziecie przez niedbalſtwo
bez Chrztu S. umarło, ten przez trzy
latá, o chlebie y wodzie pokutował.

XV. Kto znaczną kradzierz popełnił,
rzeczy oddáć, y przez 5. lat poku-
tować muſiał.

XVI.

XVI. Kto lichwę brał od pieniędzy lub innych rzeczy, muſiał nadgrodzić, y przez trzy lata o chlebie y wodzie pościć.

XVII. Kto Dzieſięciny zatrzymywał, we czworo oddać, y przez dni 20. o chlebie y wodzie pokutował.

XVIII. Zá grzech nieczyſtości między wolnemi oſobámi, przez trzy lata, między żonatemi przez lat 7. pokutá naznáczona bywała.

XIX. Niewiaſtá twárz ſwoię maluiaca, áby ſię podobała, przez trzy lata pokutowała.

XX. Kto udawał fałſz zá prawdę, przez 5. lat pokutował.

XXI. Kto kłamſtwo powiedział, przez dni 7. o chlebie y wodzie pościł.

XXII. Kto fałſzował ku oſzukaniu wági, y miáry, pokutował dni 20. y pościł.

XXIII. Kto dla ludzkości przymuſzał drugiego do piiańſtwá, pokutował dni 30. Kto chorych, y więźniow nie nawiedzał, dni 10. pościł.

XXIV. Kto ſię przebierał złą Intencyą w obce ſuknie, w ſtroy Niewieści, álbo Niewiaſtá w Męſki, trzy lata pokutował.

Ieſt

Ieſt tak wiele innych Kanonow, za każdy grzech pokutę w ſobie zawieraiacych, tu ſię tylko niektore dla krotkiey informacyi położyły.

VII.
O SAKRAMENCIE POKUTY.

W *Punkcie wyżſzym widziałeś iak w Zwierciedle grzechy y nieprawości, oraz kary za nie, według ſtarych Kanonow pokutnych, ktore Łaſkawa* Matká Kościoł S. *za czasem odmienił, abyś chętnym ſercem Pokutę od Spowiednika naznaczoną, przyiał, y onę pobożnie wypełnił.*

Pokuta nie będzie práwdziwa, y doſkonała, ieżeli Spowiedź nie będzie proſta, ſzczera, y zupełna, z upokorzonym ſercem.

Práwowiernym Chrześciánom ſamym tylko práwdziwie pokutuiacym pozwolone ieſt doſtąpienie Jubileuſzu, *Omnibus Chriſti Fidelibus vere pœnitentibus & confeſſis. Tu uważay dobrze:*

Pokuta według S. Grzegorza *Niſſenu.* Ieſt zupełna odmiana zdania, ſerca, Obyczaiow. Czynić Pokutę ieſt odmienić, zdanie. *to pierwſza powinność*, odmienić ſerce, *to druga*, odmienić obyczaie *to trzecia powinność.*

Od-

Odmienić zdánie ieſt początek Pokuty,
Odmienić Serce ieſt iſtota Pokuty,
Odmienić obyczaie ieſt ſkutek Pokuty.

Odmienić Zdanie, ieſt to gardzić tym, co ſię ſzacowało, a ſzacować to, czym ſię gardziło.

Odmienić Serce. ieſt to nienawidzić co ſię kochało, á kochać, co ſię nie nawidziło.

Odmienić Obyczaie. ieſt to: nie czynić, co ſię czyniło, á czynić co ſię nie czyniło. *Ale na co ſię przyda, chociaż ſię upokarzacie, kiedy ſię nie odnawiacie. Peccata radere, & non eradicare, fictio eſt. S. Aug.*

Chrześcianin prágnący Zbáwienia y życząc ſobie doſtąpić JUBILEUSZU powinien należycie przygotować ſię do Sákrámentálney Pokuty, do ktorey godnego odprawowania, pięć kondycyi należy zachować, á te ſą. *Pierwſza* Przyſpoſobienie ſię przez Rachunek Sumnienia. *Druga* Skrucha, *Trzecia* Przedſięwźięcie mocne, *Czwarta* Spowiedź. *Piata* dosyć uczynienie, o *tych w ſzczegulności.*

Przyſpoſobienie ſię do otrzymania Skutkow, y pożytkow Jubileuſzu, nay-

przod

przed od dobrey, proſtey y ſzczerey zawiſło Intencyi. *Albowiem kto tylko umie czynić, ten całe nic nie umie, ieżeli nie umie dobrze czynić, do każdey ſprawy dobra Intencya łączyć.* Intencya proſta ieſt, gdy ſzczerze, y zupełnie pracy ſwoiey Cel, y nayprzednieyſzy koniec ſamego BOGA upatruie, y do Niego ze wſzyſtkiemi ſprawami ſwemi zmierza. *Co bowiem ieſt ciało ludzkie bez Duſzy, to ſą ſprawy naſze bez dobrey, y proſtey Intencyi.* Ztąd, iak dobra, y proſta ieſt Intencya twoia, tak dobra, y ſzczera będzie ſprawa twoia, ále tylko przed Oczyma Boſkiemi. Ktokolwiek tedy pragnie zbáwienia ſwego, niechay we wſzyſtkich ſprawach ſwoich, ná *Intencyą* ſwoię pilnie patrzy. Gdy więc maſz co zaczynać, á w ſzczegulności ten JUBILEUSZ, *wprzod padniey na kolana w oſobności, Wołay do BOGA pokornym, y ſkruſzonym ſercem.*

Umacniay mnie naywyżſza Mocy moia BOZE, ábym nie upadł. Oświecay ciemności moie, ábym poznawał błędy, y niepráwości moie, y zá nie nadprzyrodzonym żalem pokutował? *Wzyway DUCHA Nayświet: Swiatłości nieſtworzoney.* Racz

Racz przyiść DUCHU S. y napełniy ſerca Wiernych twoich, a twoiey Miłości ogień racz w nich zapalić.

℣. *Spuść DUCHA twego, á będą ſtworzone.*

℟. *A odnowiſz oblicze źiemi.*

Modlmy ſię.

Niech będzie z nami proſzemy Cię PANIE Moc DUCHA S. ktoraby y ſerce naſze łaſkawie oczyściła, y od wſzelkich nas broniła przeciwności. *Przez PANA naſzego JEZUSA Chryſtuſa SYNA twego, ktory z Tobą żyie y kroluie w Jedności DUCHA S. BOG na wieki wiekow. Amen.*

Wezwawſzy DUCHA Nayświętſzego y uczyniwſzy Intencyą, maſz nayprzod wniść ſam w ſiebie, y tam czynić rachunek Sumnienia.

Rachunek Sumnienia nic inſzego nie ieſt, tylko pilna w Sercu Inkwizycya owych grzechow, ktorych my ſię kiedy, y iako dopuśćili, żebyśmy za nie żałowali, á na potym pilno ſię ich wyſtrzegali.

Tego Roztrząśnienia Sumnienia ieſt 5. Aktow.

I. AKT. Głębokie nakłonienia ſerca y ciała na pokłon BOGU, iako OY-

CU,

CU, ktory nas ſtworzył, iako PA-NU, ktory nas odkupił, iako Sędziemu, przed ktorym obwinieni ſtaniemy.

II. AKT. roztrząśnienia Sumnienia ieſt, Dziękczynie Wielkie, zá Dobro nátury. Większe, zá Dobro Odkupienia. Naywiększe, zá Dobro Łaſki poświęcaiącey.

III. Prośić uſilnie BOGA o oświecenie, y Łaſki do wynalezienia Sumnienia ſkrytości.

IV. Ieſt przypomnienie, y roztrząśnienie grzechow. *Nayprzod* OKOŁO NIEDBAŁSTWA w Modlitwie, w ſłuchaniu Mſzy S. y Kazań, w czytániu, y rozmowach Duchownych, w czynieniu Aktow WIARY, NADZIEI, y MIŁOSCI, ktore ſą *media ſalutis*, bez ktorych żaden zbawion bydź nie może. W niewypełnieniu powinności Stánu, y obowiązkow Urzędu ſwego. W niedbałym przygotowaniu ſię do Spowiedzi, do Kommunii Nayświęt: *Powtore* OKOŁO POŻADLIWOSCI, ktora naybardziey ſię powinna uważać, w złym ſtrzeżeniu ſerca, z ktorego ſzpetne, y nie-

iepożądne myśli, z ktorego śmierć
lbo życie pochodzi, iako mowi DUCH
S. *Prov.* 4. *Wßelką ſtrażą zachoway ſerce*
woie, bo z niego życie pochodzi. Potrzecie
OKOŁO ZŁOSCI, ktorá ſię naybar-
dziey uważa względem bliźniego w nie-
nawiści, zemſty, zazdrości, w złym po-
ſądzeniu, w ſłowach zelżywych, w zło-
rzeczeniu, wołaniu czártow, w ſzkodzie
uczynioney, w niemiłoſierdziu, ktore
człowieká nikczemnego, oraz Imienia
Chrześciańſkiego niegodnym czynia,
według PAWŁA S. Ieżeli Miłości nie
mam nic nie ieſtem, ále dla więkſzego
pożytku twego całą o tym naukę Apo-
ſtoła S. rozważay. *Gdybym iezykami ludz-*
kiemi y Anielſkiemi mowił, á nie miałbym
Miłości, ſtałem ſię iako miedź brzakaiaca,
álbo Cymbał brzmiacy. I choćbym miał
Proroctwa, y choćbym wiedział wſzyſtkie
Taiemnice, y wſzelką naukę, y miałbym
wſzyſtkę Wiarę, tak, izbym gory przeno-
ſił, a nie miałbym Miłości nic nie ieſtem.
I choćbym wſzyſtkie maiętności moie ro-
zdał na żywność ubogich, y choćbym wy-
dał Ciało moie, tak, żebym gorzał, á nie
miałbym Miłości, nic mi nie pomoże. MI-
ŁOSC *cierpliwa ieſt, łaſkawa ieſt, Mi-*
łość

łość nie zazdrości, nie wyrządza złości, nie nadyma ſię, nie pragnie honoru, nie ſzuka ſwego, nie wzruſza ſię do gniewu, nie myśli złe, nie raduie ſię z nieſprawiedliwości, ale ſię weſeli z Prawdy. A teraz trwaią, WIARA, NADZIEIA, MIŁOSC, to troie, á z tych więkſza ieſt Miłość. *1. Cor. 13.* Akty bowiem Wiáry, y Nadziei, w Niebie nie maią mieyſca, gdzie ieſt iáſne poznanie Práwdy, á upragnionego Dobrá, wieczne oſiągnienie. Sam tylko Akt MIŁOSCI, iako rzeka ogniſta z ſerc Błogoſławionych uſtáwicznie, y nieprzerwanie płynąć, trwáć będzie ná wieki.

V. AKT roztrząśnienia ſumnienia, ieſt Przedſięwźięcie popráwy, y ſkuteczne wykonanie obiecaney poprawy wzbudzaiąc w ſobie żal nadprzyrodzony, y obrzydzenie przeſzłego złego życia, umacniaiąc ſię gruntownym Przedſięwzięciem, y ufnością w pomocy Miłoſierdzia Boſkiego, nigdy ſię nie powracać do dawnych grzechow, y złych obyczaiow.

Lubo w tym Zwierciedle 5. Aktow, *przy roztrząśnieniu Sumnienia około złości, możeſz uznać grzechy, ktore z złego*

ſerca

ſerca pochodza, *iednak abyś lepiey mogł poznać Stan Duſzy ſwoiey, w przypomnieniu ſobie wſzyſtkich grzechow, ieſzcze te pięć rzeczy rozważay, y examinuy*, Czas, ſkłonność. Stan, kompanią, y poſtać grzechowa.

CZAS. *Co do oſtatniey Spowiedzi, ieżeli owa Spowiedź była doſkonała, czy na niey, albo inſzych, co ſię umyślnie nie zataiło, Ieżeli Pokuta nabożnie odprawiona.*

SKŁONNOSC. *Uważay do iakich grzechow, y nałogow bardziey ieſteś ſkłonnieyſzy.*

STAN. *Wziąść ſobie na reflexyą Stanu ſwego kondycyą, abyś według ſtanu, kondycyi, y Urzędu swego, mogł przypomnieć, co do Ciebie należało, a toś opuścił, albo niedbale wypełnił.* Każdy bowiem Stan, iako ma ſwoie powinności, y obowiązki, tak też ma ſwoie grzechy, lub przez opuſzczenie, lub niedbałe powinności wykonanie. *O iak niedoſkonałe bywaią Spowiedźi, kiedy tam ledwo ktory wſpomni iaki grzech Stanu, Obowiązku, y Urzędu swego.* Peccata Omiſſionis. *O iak ſą niebeſpieczne! o iak wielu na zgubę prowadzące grzechy opuſzczenia!*

Peccatum contra me eſt ſemper. *Mowi pokutuiący Krol*. grzechy popełnienia *ſtoią przed oczyma grzeßnika, ktore uznaiąc, żałuie za nie, y pokutuie*. A że grzechy Opuſzczenia, *nie tak nam w oczy idą, mnieyſza też ich bywa uwaga, chociaż bywaią cięższe, ktorych bardziey ſię lękać potrzeba*.

KOMPANIA. *Niech ſobie każdy przypomni* MIEYSCE, CZAS, OSOBY, *z ktoremi ſię zabawiał, niechay uważa Okoliczności odmieniaiące poſtać grzechu, albo obciążaiące, lub umnieyßaiące*.

Kto, co, wiele, z iaką pomocą, czemu, iako, kiedy.

Poſtać grzechowa. *Maß wztrząsać Sumnienie, z 10. Przykazania Boſkiego, z 5. Kościelnego z 7. grzechow śmiertelnych, y z 5 Zmyſłow Ciała*, z myśli, mowy, uczynku, z Opuſzczenia, z dopuſzczenia, zgorſzenia, ukrzywdzenia bliźniego, nie zapłacenia, zatrzymania co komu. *Maß sobie uważać, swoie ſkłonności, paſſye, gniewy nieuważności, nałogi, pokusy, ktorym bywaß częściey podległy*.

Cztery ſą ſtopnie grzechow, do *ktorych wßyſtkie inne grzechy należą to ieſt*, Serca, Mowy, uczynku, y opuſzczenia.

Każdy

Każdy grzech poczatek swoy bierze, z Serca, a myśl szpetna, álbo poduszczenie rodzi upodobanie, upodobanie zezwolenie, zezwolenie uczynek, uczynek zwyczay, zwyczay potrzebę potrzeba desperacyą, desperacya zaciętość, zaciętość wieczne przynosi potępienie. *O iakiemi to grzechowemi wiązami skrępowany człowiek, ieżeli się z nich przez osobliwą łaskę Boską, nie wywikle, zginie na wieki.*

Niech ieszcze uważa GRZECHY ZMYSŁOW, y grzechy ROZUMU.

Grzechy zmysłami powierzchownemi uczynione, *iak są wyżey wyrażone złości, łakomstwa, drapierstwa, kradzieży, grzechy ciała.*

Grzechy ROZUMU z uporem woli złączone, na potępienie wieczne prowadzą, *iakie są.* Nieuznawanie Prawdy, albo uznaney odstąpienie, pycha prezumpcya, niepodleganie Zwierzchności Kościoła S. *Te grzechy Rozumu są cięższe, niżeli grzechy Zmysłow.* Ztąd zważać potrzeba sześć grzechow przeciwko DUCHOWI S. y cztery grzechy o zemstę do Nieba wołaiące *iakie są:* dobrowolne zaboystwo, grzech prze-

C2 ciw

ciw naturze, uciśnienie ubogich, ukrzywdzenie w zapłacie czeladźi, Robotnikow.

Ten Rachunek, y roztrząśnienie Sumnienia należycie uważne, prowadzi nas do prawdziwey Pokuty, y obrzydzenia grzechow, a ztąd co iest naypotrzebnieyszego, że nam łatwieyszą czyni Spowiedź Sakramentalną, tak możesz bydź pewnieyszy, o całości Spowiedźi twoiey. Po takim roztrząśnieniu Sumnienia, przystąp do żalu serdecznego zá grzechy.

O SKRUSZE.

S*krucha, albo żal za grzechy, iest dwoiaki.* Doskonały, y niedoskonały. DOSKONAŁY, *kiedy żałuiemy za grzechy szczerze, y szczegulnie dla samey* Miłości Boskiey, *żeśmy nieskończone Dobro. BOGA naszego obraźili, z mocnym postanowieniem więcey nigdy nie grzeszyć.*

Zal niedoskonały, *kiedy żałuiemy obrazy Boskiey z boiaźni piekła, albo dla utraty Nieba.*

Skrucha doskonała, *sama przez się gładzi grzechy,* bo pochodzi z nieporownanego szacunku Miłości Boskiey, *Cum voto Confessionis.* Niedoskonała, *gładzi tylko przy rozgrzeszeniu Kapłańskim,*

ſkim, bo pochodzi z boiaźni, ktora nieoſzacowaney Miłości Boſkiey wydołać nie może.

Skrucha niedoſkonała, *dwoiaka ieſt*. Nadprzyrodzona, *ktora pochodzi z okazyi nadprzyrodzoney v. g. gdy kto załuie za grzechy, że BOG karze za nie piekłem, że BOG kazdym brzydzi ſię grzechem.* Druga naturalna, przyrodzona, *ktora z okazyi ſamey natury dla iakiey przyczyny naturalney pochodzi, iako to*: że ſię za grzech wſtydzić trzeba przed ludźmi, Ze ieſt ſzkodą na życiu, &c. y *taki żal nie gładzi grzechow*. Skrucha niedoſkonała, pochodząca z pobudki nadprzyrodzoney, do odpuſzczenia grzechow z Abſolucyą na Spowiedźi Sakramentalney złączona, nawraca człowieka do BOGA, z obrzydzeniem grzechu, y z Przedſięwzięciem wiecey nie grzeſzyć. *Przeto do otrzymania Absolucyi. Nayprzod trzeba nadprzyrodzonego żalu za grzechy, z mocnym Przedſiewźieciem poprawy. Powtore Intencyi Spowiednika do rozgrzeszenia, iezeli iednego z tych nie doſtaie, Absolucya nie bedzie ważna.*

Tu uważay, *każdy gotuiacy ſie do Spowiedźi, powinien po uczynionym rachunku*

Su-

Sumnienia swego zaraz wzbudzić w sobie Akt Skruchy, ile można doskonałey. *Tenże Akt Skruchy powinien odnowić przed Absolucyą Kapłańską, mowiac:* Z tych, y innych grzechow, ktorych pamiętać nie mogę, y ktorem sobie za grzech kiedy nie miał, daię się winnym przed BOGIEM, y żałuię serdecznie za nie, dla iedyney Miłości Jego, y upraszam pokornie o rozgrzeszenie.

Przy żalu za grzechy potrzeba w sobie wzbudzić, Wiarę żywą, y mocną Nadzieię odpuszczenia grzechow, y łaski poświęcaiącey na Duszy przywrocenia, *ale wprzod żal, y Przedsięwzięcie mocne bydź powinno, o ktorym.*

O PRZEDSIĘWZIĘCIU.

Skrucha nie tylko się na samym żalu funduie, ale y ná Przedsięwzięciu mocnym, więcey nigdy nie grzeszyć, raczey umrzeć, niż BOGA śmiertelnym grzechem obrazić.

Ten szczerze pokutuie, ktory odstępuie wszystkiego, co go w grzech może wprowadzić, ktory słucha Spowiednika, y złe obyczaie poprawia, ktory sobie gwałt czyni tłumiac w sobie namiętnosci, y złe nałogi wykorzeniaiac; kiedy za każde w grzech

wpa-

wpadnienie, dobrowolnie sobie Pokutę zadaie. Tak tego wyciąga SS. Concil: Trid: Sess: 14. C. 4. Skrucha, iest żal na Umyśle, y obrzydzenie grzechu popełnionego, z Przedsięwzięciem więcey nie grzeszyć. *Taki bowiem prawdziwie nie żałuie za grzechy, ktory nie porzuca grzechow, a ieżeli nie żałuie, toć y nie pokutuie, á kto nie pokutuie, odpuszczenia grzechow nie dostępuie. Takich ludzi grzeszących troiaki iest rodzay.*

Pierwsi, *ktorzy grzeszą z ułomności, y prędko pokutuią, y poprawę czynią.* Drudzy, *ktorzy grzeszą ze złości, tacy rzadko się nawracaią.*

Trzeci *ktorzy w ustawicznych grzechach żyią, á nie pokutuią.*

Pierwsi. *Ktorzy z ułomności, prędkości, z nieuwagi, z nieostrożności, grzeszą, ale te poznaiąc, zaraz się poprawuią, spowiadaią się, strzegąc się takich okazyi, tłumią w sobie passye.*

Drudzy są, *ktorzy z wielką trudnością nawracaią się, choć obiecuią poprawę, ale iey nie dotrzymuią. Owi są:* inhabituati. Consuetudinarii, *wezwyczaieni, nałożeni przez częste grzechow powtarzanie. Lubo się spowiadaią, ale się*

nie

nie poprawiaia, á co raz to innego sobie Spowiednika szukaia, albo ſię raz w Rok ſpowiadaia, albo odkładaia Pokutę na czas dalszy. Coż to czyni? oto przywiązanie do grzechu. Ztad nieczyſtość, obżarſtwo, pijáńſtwo, rozrzutność, gry, gniewy, zwády, krzywdy, kalumnie, zaboyſtwa, zdzierſtwa, chciwość, uciemiężenie ubogich, nieſprawiedliwość, korrupcye, y tym podobne grzechy osobliwe do ſiebie czynią przywiązanie. á za tym trudnego nawrocenia są okazya.

Trzeci ſą, *ktorzy ſię nie nawracaią do BOGA, y pokutować nie chcą, ta niepokuta pochodźi ze złych obyczaiow, że są nieuſtannie przyzwyczaieni do grzechow, gardzą* Modlitwą, *gardzą* Swiętemi Naukami, *nie chcą poznawać końca swego, bo ich własne dobre Sumnienie odſtąpiło, á grzechy opanowały, w tę wpadaią przepaść, ktorzy ſzczerey Pokuty z mocnym Przedſięwźięciem nie czynią. Ah co za złość!*

Podobno mało takich będzie, ktorzyby podczas tego Jubileuszu, prawdziwie ſię nawrocili do BOGA, odmienili życie, porzucili grzechy, odwołali oſtawienie Osob szkodliwe, zapłacili co komu winni, nadgrodźili

dźili krzywdy, y z wiazow nieprawości u-wolnili ſie. Łaſka, y Miłoſierdzie PANA naſzego JEZUSA Chryſtuſa niech będzie nad niemi, aby ſię do prawdziwey udali Pokuty, y ſzczerey Spowiedźi.

O SPOWIEDZI.

Ten ieſt prawdziwy Kościoł, w ktorym ieſt Pokuta, y Spowiedź grzechow. *Lactantius. Vixit Anno 390.*

Prope eſt Verbum in ore tuo, & in corde tuo Deut: 30. Niedoſyć, że Słowo ieſt w ſercu twoim, trzeba żeby było y w uściech. Słowo bowiem będąc w ſercu grzeſznika, ſprawuie w nim zbawienną ſkruchę, ſłowo zaś będąc w uściech, znoſi ſzkodliwy wſtyd, ktory przeſzkadzą do prawdziwey Spowiedzi, przez ktorą odpuſzczaią ſię grzechy, á bez Spowiedzi niemaſz grzechow odpuſzczenia, *Omnia in Confeſſione levantur, Conscientia mundatur, amaritudo tollitur, tranquillitas redit. S. Rychardus Victorinus.*

Leczyć ciało, długi czas zabiera, leczyć Dusze ieden moment.

Leczyć ciało nie masz pewności zdrowia, Dusze uleczyć mozesz, byleś chciał.

Ze grzechow trzeba ſie ſpowiadać, y one Pokutą zgładzić, nad to nie masz nic

pe-

pewnieyszego. Poki nie wyſpowiadaią ſię z nieprawości ſwoich *Levit: 26.* Wyznaią grzech ſwoy, y wrocą to w czymby winni byli całe, á przydawſzy ieſzcze nadto piątą część temu, przeciwko komu zgrzeſzyli, á ieżeliby nie było tego, ktoby przyiał, oddadzą PANU, y będzie Kapłanowi. *Numer: 5.*

Grzech moy oznaymiłem Tobie, á nieſprawiedliwości moiey nie zakryłem Rzekłem, wyznam przeciwko ſobie nieſprawiedliwość moię PANU, á tyś odpuścił niezbożność grzechu mego, *Psalm: 50.*

Nie wſtyday ſię wyznać grzechow twoich. *Eccl: 4. v. 31.*

Lubo trudna, y pracowita zdaie ſię Spowiedź, ale ieſt prawdziwe przez Spowiedź odpuszczenie grzechow, gdy nie będzie ſię wſtydał grzesznik Pańſkiemu Kapłanowi opowiedzieć swoie grzechy. Origenes Homil: 2. Jeżeli co potaiemnie uczynkiem popełniliśmy, ieżli czego mową, albo myślą ſekretnie ſię dopuścili, wſzyſtko trzeba donieść Kapłanowi, bo ieżeli w życiu naſzym, winić ſiebie będziemy, diabelſkiey złości uydziemy. *Idem Origenes, Humil: 3.*

Biſkup

Biſkup, albo Xiądz, gdy ſłyſzy rożne grzechy, wie ktore związać, á ktore rozwiązać. *S. Hieron: in C: 16. Math*

Koniecznie trzeba wyiawić grzechy, komu ieſt powierzona władza Taiemnic Boſkich. *S. Baſil: Interrog: 228.*

Spowiedź pożyteczna ieſt do zachowania niewinnośći. Dobra ieſt do utrzymania Człowieka od Obrazy Boſkiey. Skuteczna, do uſpokoienia Sumnienia, zgodna, y ſpoſobna do pozyſkania Łaſki Boſkiey, y oney zachowania.

Uwikłany śmiertelnych grzechow wiązami, á nie ucieka ſię do kluczow Kośćioła S. *to ieſt*: do Mocy rozwiązania, przecież śmie obiecować ſobie zbawienie *S. Aug. Homil. 50.*

Każdy grzeſznik, poki grzech ſwoy w ſercu tai, w grobie iako umarły leży. Powſtaie z grzechu, gdy ſię ſpowiada. *S. Greg: P. Homil: 26. in Joan.*

Ieżeli ſię wſtydaſz przed iednym Kapłanem grzechow ſwoich, przypomniey ſobie że Xięgi Sumnienia twego, będą otwarte przed całym Swiatem w Dzień Sądu Boſkiego. *Omnia manifeſta erant.*

Ktorzy uciekaią od Spowiedźi dla

wſty-

wſtydu, niechay bardziey uciekaia od grzechow, ktore ſa okazya wſtydu, á dla wſtydu od Spowiedźi uciekać nie trzeba, ktora znoſi grzechy, y radość Duſzy przynoſi, niechay zawſze pomnia na ow wſtyd, kiedy wſzyſtkie grzechy ich przed całym Niebem, y Swiatem beda obiawione, ieżeli ie pod klucze Kościoła S. nie podadza.

Przeto woła Apoſtoł JAKOB S. Spowiadaycie ſię grzechow waſzych. *Do tego wyznawania grzechow drugi Apoſtoł* JAN S. Jeżlibyśmy ſię ſpowiadali grzechow naſzych, wierny ieſt BOG, y ſprawiedliwy, áby nam odpuścił grzechy naſze, y oczyścił nas od wſzelkiey nieprawości.

Powinien tedy pokutuiacy wyznać przed Kapłanem wſzyſtkie grzechy te, ktore po pilnym roztrzaśnieniu Sumnienia może ſobie przypomnieć.

Grzechow śmiertelnych trzeba ſie koniecznie ſpowiadać, a grzechy powſzechne, lubo nie ſa materya potrzebna Spowiedzi, bo nie znoſza Miłości Boſkiey, ſa iednak Materya doſtateczna. Penitent *powinien powiedzieć okoliczności grzechu, y liczbe, ktore odmieniaia* ſpeciem, *albo rodzay grzechu, albo znacznie przymnażaia grzechu.*

chu. *Nie doſyć na Spowiedźi powiedzieć kradźierz popełniłem, ukrzywdźiłem, za trzymałem, trzeba powiedźieć wiele &c.*

Peccare cum libera, & peccare cum Maritata. Takie okoliczności trzeba na Spowiedźi przełożyć.

Możeſz tu mowić, kiedy nie zawſze na pamięć przyidą grzechy wſzyſtkie, człowiekowi. *Odpowiada SS. Concil: Trid: Seſs: 14. Cap. 5.* Ze nie trzeba turbować głowy, męcząc Sumnienie. Małey pracy dołożyć w Rachunku Sumnienia: *tak, iak u Kupcow rachuią ſię, ale tu daleko mnieyſza praca.* Po *pilnym doświadczeniu Sumnienia, gdyby opuſzczenie było iakiego grzechu niedobrowolnie, ale całe przez zapomnienie, nie ſzkodźi Dobroci Spowiedźi. Ktore pamiętaſz, wyznay, ktorych nie możeſz pomnieć, mow z Dawidem.* I od taiemnych moich oczyść mnie PANIE. *Jednak ieżeliby był śmiertelny, ten grzech przepomniany, nieodwłocznie przez Spowiedź zgładźić go potrzeba.*

Prawowierny tedy Chrześcianin chcac doſtapić Jubileuſzu, powinien bydź w Łaſce Boſkiey, ktorey otrzymać nie można, tylko przy ſzczerym żalu na Spowiedźi, bo wina grzechu śmiertelnego bywa zgła-

dzo-

dzona przez Spowiedź, karę zaś grzechowa znosi Jubileusz. Verè pœnitentibus, & confessis, samym prawdźiwie pokutuiącym, y spowiadaiącym się dostąpienie Jubileuszu iest pozwolone, á Spowiedź zawisła na wyznaniu wszystkich grzechow, na serdecznym żalu, na Dosyć uczynieniu y na poprawie życia.

To zważay dobrze, Lubo do uczynienia zadosyć kondycyi Jubileuszowey, dostateczna iest Spowiedź od przeszłey Spowiedźi ostatniey, iednak generalna Spowiedź z całego życia bardźiey iest przyzwoitsza Jubileuszowi z wielu racyi pochodzących, albo z strony Spowiednika, ieżeli nie miał Mocy do słuchania Spowiedźi, albo nie wyrozumiał, lub nie dosłyszał Penitenta, &c. albo z strony Penitenta samego, może bydź Spowiedź nie ważna, kiedy się kto spowiada niezupełnie, taiąc iaki grzech na spowiedźi, albo się źle gotuiąc, lub bez prawdźiwego żalu, bez mocnego postanowienia. poprawy życia porzucenia grzechow, strzeżenia się okazyi bliskich do grzechu, bez woli wrocenia cudzego, zapłacenia należytego, osobliwie wrocenia sławy dobrey, honoru &c. Taki powinien Spowiedźi przeszłe poprawić, bo ina-

inaczey byłyby nieważne, zawodne, Swię-tokradzkie. Dla tego,

Oycowie SS. Spowiedź generalną osobliwie zalecaią, y pożytki ktore się z takowey Spowiedźi brać mogą.

Pierwszy pożytek. Pełni się ostrożnie, ieżeli się co w przeszłych Spowiedziach opuściło.

Powtore. Nabywamy większego y pewnieyszego poznania Stanu Duszy naszey, gdy całego życia Duchowną mizeryą przed oczyma mamy.

Potrzecie. Pokutuiący wzbudza się do większego żalu, y zadosyć uczynienia, gdy wszystkie swoie sprosne grzechy razem prawie obaczy.

Poczwarte. Większą zapala się Miłością Boską, tak áby y on z MAGDALENA wiele ukochał, bo poznaie tak wiele odpuszczonych sobie grzechow.

Piąty pożytek. Czyni to, ábyśmy Miłosierdzie Boskie więcey rozważali, y wysławiali, ktore nad nami do tych czas cierpliwe było.

Szosty. Wzbudza w nas dobre Obietnice, lepsze życie, y Łaski Boskiey gorętszym affektem wzywanie.

Siodmy. Daie Spowiednikowi ze

wnę-

wnętrznego życia Penitenta doſkonal-ſze poznanie, aby zbawienne napomnienia, y naſzym ranom, dać mogł przyzwoite Recepty.

Pewne ieſt doświadczenie, że z takiey Spowiedzi idzie oſobliwa weſołość, y wielkie Sumnienia uſpokoienie. *Przeto dla tych przyczyn powinien ſie każdy do generalney poczuwać Spowiedźi, porachowawſzy ſie z Sumnieniem ſwoim według daney wyżey Informacyi, y uczynić taka Spowiedź, iakoby iuż była oſtatnia.*

Nie należy iednak iako ſie wyżey namieniło, abyś koniecznie wielka ſiła, y ſkrypułami czynił pilność, coby bardzo trudno było, y czyniłoby ten zbawienny Sakrament, *nieprzyiaznym, odioſum. Ale doſyć będzie, kiedy rozbierzeſz życie twoie na części. Skłonność do iakiego grzechu, naywiekſza. Weźmieſz na uwagę Stan ſwoy, kondycya, y Spowiedźi przeſzłe. Przypomniy ſobie coś komu winien, coś komu zatrzymał, iaka ſzkode, y krzywde, czy na ſławie, honorze, czy w rzeczach komu uczynił, y inne tym ſpoſobem okoliczności. Tak examinuy ſiebie ſamego, abyś przez uſilna indagacya, nie wpadł w iakie nieuſpokoienia, powatpliwości, bo z zbytecznego*

go

go ſamego ſiebie roztrząśnienia, *częſtokroć bywa zamieſzanie w ſobie, y więcey ßkody niżeli pożytku, y pokoiu.* Pilna w prawdzie w tym powinna bydź Inkwizycya, ale według możności ludzkiey ułomności *to ieſt: ieżeli takiey pilności przyłożyſz, iakabyś miał około takiey trudney ſprawy y wielkiey, ktoraby ci w ſercu, y w myśli zawßę tkwiła.* I te ſą pobudki, ktore każdego mogą konwinkować, do uczynienia generalney Spowiedzi, oſobliwie na Jubileuſzu.

Surdi, & muti. *Głuſi, y Niemi, iak ſię ſpowiadać powinni. Niemi dla przeſzkody mowy, gdy ſię przez uſta ſpowiadać nie mogą, więc przez jeſta, znaki, wyrażenia, powinni. Ieżeliby ie Spowiednik zrozumieć nie mogł, przez Tłumacza mogą* (*ieżeli chcą*) *do Sekretu iednak obligowanego, bo iako mowi* S. TOMASZ D. Anielſki. Gdy nie możemy iednym ſpoſobem, powinniśmy drugim, iakim możemy ſpowiadać ſię. I *nie tylko z natury Niemi, ale y ci, ktorzy dla choroby, albo nagle mowę zamkną, podobnym ſpoſobem przez znaki ſkładaiąc ręce, biiąc ſię w pierſi, ſpowiadać ſię powinni,* Głuſi zaś, *na oſobnym mieyſcu maią bydź ſłuchani.*

 Trzy

I. **S**krucha, prawdziwy żal z mocnym postanowieniem więcey nie grzeszyć. 2. Spowiedź, wyznanie przed Kapłanem wszystkich grzechow, ktore powinno bydź proste, szczere, całe, y pokorne. 3. Dosyć uczynienie. Wyższe dwie części Pokuty Sakramentu, są istotne. Trzecia część.

DOSYC UCZYNIENIE.

Ta trzecia Część Sakramentu Pokuty, lubo nie iest istotna, do całości iednak należąca, przez ktorą powinniśmy dosyć czynić ile można PANU BOGU, że nam odpuścił winę grzechu, á karę wieczną, w doczesną zamienił, ktora tu na tym Swiecie, albo w Mękach Czyścowych ponosić muszemy.

To Dosyćuczynienie wyciąga po nas, abyśmy naznaczoną na Spowiedźi Pokutę nieodwłocznie, szczerze, pokornie, z gorącym affektem odprawili to wszystko, co nam nakazano, zachowali, dla iedney Miłości Boskiey. Albowiem nie możemy się PANU BOGU wypłacić, tylko Miłością. Tak iest, O S. Panie! uczyniłeś nam tak wielkie rzeczy, abyśmy Cię kochali, nie chcąc

aby

aby Miłość twoia czym inſzym zapła-
cona była, tylko Miłością.

Dla dwu przyczyn naznacza Spowiednik Pokutę, Nayprzod. Aby Penitent utrzymać ſię mogł, y powściągnąć od tey nieprawości, grzechu, wyſtępku, y nałogu. *Powtore:* áby naznaczona Pokuta była Doſyćuczynieniem, zá grzechową doczeſną karę należącym.

Cięższe grzechy, cięższa Pokuta, według Miary grzechow, Miara Pokuty, y nie doſyć ieſt raz tylko po Spowiedźi pokutować, trzeba y przez całe życie, iako S. MAGDALENA, chociaż od ſamego CHRYSTUSA miała odpuſzczone grzechy, y inni Swięci czynili.

Dał nam litościwy, y lituiący ſię PAN, wiele ſpoſobow do uczynienia zadoſyć, za grzechy naſze, przez dobre, y miłoſierne uczynki, y teraz na Jubileuſzu nakazane, Modlitwy gorące, Poſty, Umarwienia, Jałmużny, odpuſzczenia, darowania, poiednania, nadgrody. *Wſzyſtko w Miłości Boſkiey temi wſzyſtkiemi uczynkami możemy znieść z ſiebie karę doczeſną.*

VIII.

O SAKRAMENCIE NAYSWIĘT: EUCHARYSTI.

Poważnemi bardzo, y ſkutecznemi ſłowy do godnego, y częſtego używania Nayśw: Ciała, y Krwie PANA naſzego JEZUSA CHRYSTUSA, w Sakramencie Ołtarza, *dźiwnie zakrytego, wſzyſtkich wiernych pobudzaiąc. Przeświętny Synod Trydentſki Seſs: 13. Cap. 8. w ten ſpoſob mowi* = Oycowſkim affektem napomina Synod Swięty, zaleca, wzbudza, y przez Wnętrznosci Miłoſierdzia BOGA naſzego proſi, aby wſzyſcy, y każdy z oſobna, ktory ſię do Imienia Chrześciańſkiego odzywa, w tym Jedności znaku, w tym Związku Miłości, w tym Zgody Zrzodle, iuż ſię kiedykolwiek zgadzali, á pamiętaiąc na Majeſtat tak wielki, na Miłość tak wyſoką CHRYSTUSA PANA naſzego, ktory ukochaną Duſzę ſwoię dał, na Okup zbawienia naſzego, y Ciało ſwoie dał nam ku pożywaniu. O tey S. Taiemnicy Ciała y Krwie Chryſtuſowey, taką ſtatecznością, Nabożeńſtwem, Pobożnością, y Poſzanowaniem, wierzyli, y Onę czcili, aby ten Chleb nadiſtotny, częſto brać

mo-

mogli, ktoryby Duszom ich był Zywotem, y umysłowi ich zdrowiem, aby dzielnością tego posileni, po drodze mizernego pielgrzymowania tego, przyiść mogli do Niebieskiey Oyczyzny, y tam tego Niebieskiego Chleba, ktory teraz pod Swiętą zasłoną biorą, odkrycie, pożywać mogli = *Dotąd słowa Przeświet. Synodu Trydent: ktory wyżey cap. 2. Mowi:* Bogactwa Boskiey swoiey ku Ludziom Miłości (*z iak obfitego Zrzodła, z tego Pokarmu Anielskiego*) wylał, czyniąc pamiątkę dziwnych rzeczy swoich. *Jako y Mądrość powiada.* Ten iest Skarb nieprzebrany ludziom, ktorego gdy używaią, staią się Uczęstnikami Boskiey Przyiaźni *Sap. 7. Ieszcze mowi.* karmiłeś lud twoy Pokarmem Anielskim, y dałeś im z Nieba chleb, maiący w sobie wszystkie roskoszy, ISTNOSC bowiem twoia okazała słodkość twoię, ktorą masz ku Synom Ludzkim, *Sap. 16.* O iak wielkie Mnostwo słodkości Pańskiey *ktora w sercach wiernych swoich przedziwnie sprawuie, y tak będąc ieszcze w tym ciężkim, y grubym ciele, iuż kosztuią roskoszy Niebieskiey,* Strumień żywota wiecznego piiąc.

W tym

W tym nayzacnieyszym SAKRAMENCIE, iuż nieiako w innych Dary są Boskie, ale sam PAN Darow, BOG, y Człowiek, szczera y prawdziwa Obecność, v przedziwna Ofiara Kapłaństwa Jego. *Tu myśl wszystka schnie. Tu gdy Anielskie rozumy obiąć tego nie mogą, á ktoraż myśl ludzka, y głęboka uwaga poymie?* Ze Ten, ktorego Niebiosa obiąć nie mogą, w tak szczupłey mieści się Hostyi

Gdybyś prosta y pobożna uwaga myśl twoie zabawił. Ze BOG dla Ciebie przyiął na się naturę ludzką. *Co iest wielka.* Ze do Krzyża przybity, za ciebie umarł, abyś ty żył. *Co iest wieksza.* Ze daie ci się niewymownym sposobem na Pokarm w Sakramencie Nayśw: EUCHARYSTYI. *Co iest naywiekśza. Temi myślami gdybyś się nieco zabawiał, zapalił byś się Miłością Boską, y zawołał z Apostołem,* Zyię ia, iuż nie ia, ale żyie we mnie CHRYSTUS. *Może to czuć serce ludzkie czyste, ale iezyk tego wypowiedźieć nie może.*

Gdyby ludzki umysł nie był czym innym zabawny, y rozsadek ich troche rozumniey sposobił się do rozważania Taiemnic

iemnic Boſkich, dla Dobra powſzechnego, oſobliwie Taiemnicy Sakramentu Nayśw: EUCHARYSTYI, ſprawioney, doſyć ta pamięć, y rozważanie na uſzczęśliwienie ſwoię wieczne, byłoby im ſkuteczne.

Gdyby ci, ktorzy Wiary S. *Katolickiey Prawdę wyznaią, otworzyli zatulone uſzy, y ociężałe ſerca ſwoie wzruſzywſzy.* Dobrodzieyſtwa, y Łaſki tey Taiemnicy wyrozumienie przypuścili. *Gdyby choć przytłumiwſzy żądze ziemſkie, á przynaymniey od nich ſię oderwawſzy, na poſkromienie namiętności ſwoich, ſtarania przyłożyli, y żywą Wiarą w Boſkim Swietle to Swoie zważyli Dobro, ktore w ten czas naybardźiey odbieraią, gdy BOGA ſwego wiecznego, w tym* SAKRAMENCIE *z ſobą maią, y Jego przyimować mogą, á to iєſzcze często, y według upodobania ſwego, ſprowadzaiąc na ſiebie tey Nayświętſzey* Manny, y Daru Boſkiego ſkutki, *iżby na tym padole płaczu, Niebo przed Niebem mieli. Jako* S. TERESSA Panna *do Swiątobliwey iedney Oſoby mowiła.* My, ktorzy ieſteśmy w Niebie, y wy ktorzy zoſtaiecie na ziemi, powinniśmy bydź złączeni Miłością, y przywiązani do BOGA. My widząc, y zapatruiąc

ſię

śię na Istność Boska, á wy adoruiąc Nayśw: SAKRAMENT, My zażywaiąc widzenia BOGA w Błogosławioney Jasności, á wy cierpiac dla BOGA, w złączeniu się z Synem Boskim, w tym SAKRAMENCIE. *Przyiaciele kosztowali, y doświadczali, mowi S. Bernard.*

Godne pożywanie Ubostwionego Ciała Chrystusowego, według S. Dyonizego. Iest wyobrażeniem owey wieczney Kommunii, y społeczności z CHRYSTUSEM, ktorego teraz wierni pod zasłoną pożywaią, bez zasłony pożywać będą wiecznie. *Co tak Kościoł S. Modląc się wyraża.* Racz nas prosżemy Cię PANIE Bostwa twego wiecznym widzeniem napełnić, do ktorego naydroższego Ciała, y Krwie twoiey doczesne pożywanie nas przeznacza.

Przyszłey Chwały zadatek nam dany.

Zakład, y Zastaw dla upewnienia rzeczy obiecaney, dany bywa. *Chceszli bydź pewnym, o zapłacie wieczney, chowąy, y szacuy ten Zakład, y pokazuy Go często Niebu przez godne, y częste pożywanie.*

Czasu Jubileuszu tego, z przepisaney kondycyi, Prawowierni Chrześcia-

nie

nie spowiadać się będą, y Nayświętszą KOMMUNIA przyimować. *O gdyby owe żałosne słowa Eklezyastyka Pańskiego od nich dalekie były.* Hospitabitur, & pascet, & potabit ingratos, & ad hæc amara audiet, *Eccl. 29. v. 32.* Będzie gościł, y karmił, y napawał niewdzięcznych, á za to przykre usłyszy słowa. *Ah iaka gruba niewdzięczność!*

Utaiony pod Osobami Chleba Zbawiciel nasz CHRYSTUS, Gościem iest, ktory szuka mięszkania w Duszy naszey. Chce u Stołu swego nas karmić. *Hospitabitur, & pascet.*

Cud to iest Miłości Boskiey, Byłby cud niewdzieczności, gdybyśmy tak osobliwey uznać nie chcieli Łaski, á przecież wielu, ktorzy, iako należy, nie uznaia. Wielu względem niewiernych, względem owych, ktorzy Imię tylko Chrześciańskie maia: ale y od swoich Wiernych, ah iak niegodnie przyimowany bywa!

Mowił niegdy BOG do ludu swego. Ukochałem was, y mowiliście, w czymżeś nas ukochał. *Toz CHRYSTUS zakryty* w Sakramencie Ołtarza, *do każdego z nas mowi.* Ukochałem Was, mowi sprawiedliwie, y dowodnie, *ale serce na-*

sze

ſie przez zatwardziałość, y indifferencyą ku naywiękſzym Dobrodzieyſtwom Boſkim zdaie ſię tego nie przyimować, y pytać. W czym nam znaki Miłości pokazał? *Gorzkie to ſłowa, Sercu Boſkiemu, oſobliwie* gdy gości, y karmi, y napawa niewdzięcznych, á ſłyſzy ſłowa przykre, ieżeli nie uſty, to uczynkami. *Co za cierpliwość PANA w ponoſzeniu tey krzywdy?* I lubo tak źle traktowany bywa, gotow ieſzcze wniść do nich, y odnowić łaſki ſwoie. *Iezeli tey niewymowney Miłości Boſkiey nie czuieſz, Wiara twoia ieſt ſłaba, y mdleiąca.*

Zbliżaycie ſię do BOGA, á będziecie oświeceni. *Pſal: 33.* Wiarą S. *zbliżamy ſię do BOGA, ale tylko Miłością z Nim ſię łączemy.* Co ieſt daleko zacnieyſza. *To ſię nayczęściey ſtaie, przy KOMMUNII Nayśw: EUCHARISTYI. Patrz tu na Swiatło nauki* Anielſkiego Doktora, *á będzieſz oświecony.*

Troiaki ſpoſob pożywania Chleba Anielſkiego, ktory z Nieba zſtąpił, *Pierwſzy ſpoſob ieſt* Sakramentalny tylko, *Drugi* Duchowny tylko, *Trzeci* Sakramentalny y Duchowny razem.

Pierwſzym ſpoſobem pożywaią, y

nie

nie pożywaią *to ieſt: biorą w uſta ten Nay świet: SAKRAMENT*, ale dzielności Sakramentu nie odbieraią. *Drudzy* nie pożywaią, á przecież pożywaią, *to ieſt: nie biorą w uſta, ale Duchownie Komunikuią*, (oſobliwie ſłuchaiąc nabożnie Mſzy S.) *y pragnieniem umyſłu, iednoczą ſię* z *CHRYSTUSEM. Trzeci* pożywaią, y bywaią pożywani.

Pożywanie Sakramentalne, *Ieſt przyięcie Ciała y Krwie Chryſtuſowey pod przymiotami Chleba, z rąk Kapłańſkich*. Pożywanie Duchowne. *Ieſt ſczere pragnienie żywą Wiarą, y Miłością złączenia ſię w przytomności z CHRYSTUSEM*. Pożywanie Sakramentalne, oraz y Duchowne, *nie tylko ieſt przyimowanie CHRYSTUSA, pod Oſobami Chleba, ale oraz z gorącym pragnieniem*, z Wiarą żywą, y Miłością złączenia ſię z Nim.

Pierwſze zawiſło na ſamym przyięciu, co czynić mogą źli, y Swiętokradzcy. *Drugie* na pragnieniu, żywey Wierze, y Miłości, *Trzecie* na przyięciu, pragnieniu, Wierze, y Miłości. Pragnienie, Wiara, y Miłość, gotuią do godnego przyięcia, *ſamo zaś przyięcie, bez tych, nie tylko nie ieſt godne, ale zawſze może bydź złe. Sumunt boni, ſummunt mali.*

To rozmyślay: Pragnienie, Wiara, y Miłość sprawuią godne przyięcie.

Czyniemy tak wiele krokow do zbliżenia się ku BOGU, iak wiele wzbudzamy w sobie ku Niemu affektow. *S. Aug.*

OYCIEC S. y Dzieci niedorosłe, chciał mieć Uczęstnikami Jubileuszu S. kiedy im Nayśw: Kommunią, do ktorey dla lat swych niedoskonałych, nie przystępuią, Spowiednikom, y Plebanom w inne pobożne uczynki zamienić pozwolił. Iako to Modlitwy, Pacierki słuchanie Mszy S. y tym podobne. *In B. Convocatis* ☰ *Nro 47. Quamvis injuncta pro hoc Jubilæo Communio sit. Pueri tamen, qui nondum ad primam Communionem admissi fuissent, neq; intra hunc Annum Sanctum. Parochi proprii vel Confessarii judicio admittendi videantur, censeri possunt, ab isto injuncto opere legitime impediti, eisdemq; Communionem in aliud pium opus, arbitrio Confessarii præscribendum, commutari permittimus.*

IX.
O POSCIE, y JAŁMUZNIE.

OYCOWIE SS. *lubo nie zwykli pod czas Jubileuszu Wielkiego, Postow pod*

ścisła

ściſła obligacya naznaczać, że ludźie na Jubileuſz oſobliwie zdaleka idąc, y powracaiąc niemało umartwienia ciała, przez niewygody, y uprzykrzenia ponoſzą, iednak na to mieyſce 15. dni do obchodow Kośćiołow naznaczaią. Ale, że (*iako ANIOŁ Tobiaſzowi powiedźiał,*) Dobra ieſt Modlitwa z Poſtem, y Jałmużną. *Tob: 12.* Przeto, chociaż trzydniowy tylko Poſt na ten Jubileuſz ieſt naznaczony, trzeba go iednak ściśle zachować, *á podobno ieſzcze y więcey ſobie przydać, albo od Spowiednika naznaczony pobożnie wypełnić.* Albowiem ten rodzay czartoſtwá, to ieſt. grzechu, wyrzucić ſię nie może, tylko przez Modlitwę, y Poſt. *Math: 17.*

Naucza LEO S. P. że nie na ſamym wſtrzymaniu ſię od zakazanych potraw zawiſła iſtota Poſtu naſzego, ani z pożytkiem ciała uymuiemy pokarmu, ieżli myśli, y ſerca naſzego od nieprawości nie powściągamy. *Toż S. Aug: mowi.* Poſt wielki y powſzechny ieſt, wſtrzymywanie ſię od nieprawości, y zakazanych roſkoſzy Swiata, Ten ieſt Poſt doſkonały, abyśmy wyſtrzegaiąc ſię bezbożności, y Swiata pożądliwości, wſtrzemięźliwie, ſprawiedliwie, y pobożnie żyli.

Post bez Jałmużny, nic nie mász pożytecznego, *mowi S. Chryzostom.* A Cæsarius *napisał,* tak iest Post bez jał mużny, iak Lampa bez oleju.

Jałmużna takowey iest Cnoty, y Dzielności, Ze: *Iako ogień pałáiacy zalewa woda, tak Jałmużna grzechy gładźi, Eccl: 3.* Nie: żeby grźechy przez się gładziła Jałmużna, ale że pobudza Miłośierdzie Boskie, do odpuszczenia grzechow naszych, Iako mowi PAN: *Date Eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis Luc: 11. v. 41.* Toż y ANIOŁ *Tobiaszowi powiedźiał,* Jałmużna od śmierci uwalnia, y ona iest, ktora oczyszcza z grzechow, y czyni wynaleść żywot wieczny *Tob: 12. Dla tego* OYCOWIE SS. *miedzy kondycyami Jubileuszu Extraordynaryinego, naznaczała Jałmużne za nieiakie lekarstwo przeciw łakomstwu.*

Do tey Jałmużny wszyscy poczuwać się powinnismy, każdy ma ią dać według przepomożenia swego, y swoich własności, lub z pracy, y starania, nic źle nabytych, ani rzeczy cudzych, *bo cudze iest, trzeba to temu oddać, czyie iest, z cudzego zaś Jałmużny dać nie możesz,* Jałmużny z zdzierstwa nie przyimuie BOG. *S. Gregor:* Wnie-

Wnieśliście z wydzierstwa ofiarę, alboż ią przyimę? z rąk waszych: Mowi BOG Wszechmogacy *Malach: 1.*

Miłość Chrześciańska powinna nas każdego pobudzać do miłosiernych uczynkow, do zbawienia potrzebnych, Błogosławieni Miłosierni, albowiem oni Miłosierdzia dostąpią. *Math: 5.*

Dał BOG łatwe sposoby, do dobrych y miłosiernych uczynkow, tak do ciała iako y do Duszy należacych.

Siedm uczynkow Miłosiernych do Ciała służacych.

1. Łaknącego nakarmić, 2. Pragnącego napoić, 3. Ubogiego przyodziać, 4. Więźniow odkupować, 5. Chorych y Więźniow nawiedzać, 6. Podrożnych w Dom przyiąć, 7. Umarłych grześć.

Siedm uczynkow Miłosiernych Duchownych,

1 Niewiadomego Sprawiedliwości nauczać, 2. Grzesnego naprawić, 3. Błądzącego na drogę naprowadzić. 4. Smutnych cieszyć. 5. Krzywdy cierpliwie znosić. 6. Odpuszczać urazy. 7. Modlić się za grzesznych, y za Dusze Zmarłych, y za tych co nas prześladuią.

Ser.

Serce twarde źle się mieć będzie, w dni ostatnie. *Eccl: 3.*

Niechciał rozumieć áby dobrze czynił, *Psal: 35.*

Niech ci będą w pamięci twoiey, Pisma SS. y Oycow SS. wyroki, o Miłosiernych zbawiennych uczynkach.

Czciy PANA z twoiey Substancyi, á z pierwiastkow wszelkiego zboża dáway Mu, á napełnią się Gumna twoie obfitością. *Prov: 3.*

Błogosławiony, ktory ma wyrozumienie nad potrzebuiącym, y ubogim. *Ps. 40.*

Kto skłonny iest do Miłosierdzia, błogosławiony będzie. *Prov: 21.*

Kto ubogiemu daie, potrzebować nie będzie *Prov: 28.*

Iak będziesz mogł, tak bądź miłosiernym *Tob: 4.*

Ieżeli możesz dać, day, ieżeli nie możesz, przyięmnym się uczyń. *S. Aug.*

Czy on iest Duchowny, czy pokrewny, albo powinowaty, nic w tym innego nie uważay, tylko potrzebę iego, bez rożności wszystkim potrzebnym (*trzeźwym, pobożnym, BOGA się boiącym*) udzielaymy nie pytaiąc się komu, ale dla czego daiemy. *S. Hieron.*

Cokol-

Cokolwiek za Duszę twoię tu uczynisz, to twoie iest, co zaś zostawisz, to stracisz. *S. Chryzostom.*

Ludzkości nie chcieycie zapominać, dla tey niektorzy się podobali. *Hæbr. 13.*

Gdy przychodzisz do Kościoła, do oddania Pokłonu P. BOGU, Podarunki z sobą nieś w ręku, day nie maiącym, y proś Tego, co ma wszystko, aby Modlitwa twoia dobrym uczynkom zalecona była, słaba bowiem iest Modlitwa, ktora szczodrobliwością Jałmużny nie iest ubespieczona. *S. Chryzostom.*

X.

O KONDYCYACH DO DOSTĄPIENIA JUBILEUSZU.

Jubileusze y Odpusty maią w sobie niektore kondycye, niby umowy, ktorzyby dla pozyskania Jubileuszu takie kondycye z dobrą, czystą, y prostą Intencyą wypełnili, zupełnie otrzymuią odpuszczenia wszystkich grzechow, y innych Łask Jubileuszowych dostępuią.

Teraźnieyszy JUBILEUSZ pod temi kondycyami iest pozwolony.

Universis, & singulis Christi Fidelibus verè pænitentibus, & confessis, ac Sacra Communione refectis, qui intra sex Menses, in qualibet Diæcesi Ecclesiam Ipsius Cathedralem seu Majorem, & alias tres ejusdem Civitatis = = designandas, semel in die, per 15. continuos, vel interpolatos dies devote visitaverint, ibidem pro Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, Hæresum extirpatione, Catholicorum Principum concordia, & Christiani Populi salute, & tranquilitate, pias ad Deum preces effuderint, ut plenissimam ejusdem Anni Jubilæi, omnium peccatorum suorum Indulgentiam, remissionem, & veniam semel consequantur = misericorditer in DOMINO concedimus, & impertimur = =.

W tych słowach OYCA S. są trzy kondycye pryncypalne, y konieczne. Pierwsza Skrucha, y Spowiedź. *Verè pænitentibus & Confessis.* Druga. Nayświętsza KOMMUNIA. *Sacra Communione refectis.* Trzecia. Wizytowanie 4. Kościołow naznaczonych, przez dni 15. y tamże Modlitwy. Na podwyższenie Kościoła S. na wykorzenienie herezyi, o zgodę Krolow, y Xiążąt Katolickich, o Zbawienie ludu Chrześciańskie.

ſkiego, y o czaſy ſpokoyne. *Drugie dwie mnieyſſe* kondycye. Poſt, y Jałmużna.

O pierwſzey kondycyi Jubileuſzowey Skruchy, żalu, y Spowiedzi w *Punkcie* VII. O drugiey kondycyi Nayśw: KOMMUNII w *Punktie* VIII. O Poszście, y Jałmużnie, w *Punkcie* IX. Maſz zupełną w krotkości naukę. *O trzeciey pryncypalney kondycyi.*

XI.

Wizytowanie 4. Kościołow.

Z trzech pierwſʒych kondycyi. Ieſt wizytować 4. Kościoły naznaczone, przez dni 15, *y w nich ſię modlić na Intencyą Kościoła S. iako wyżey.*

Pragnienie ieſt OYCA S. aby każdy wizytuiący Kościoły był w Stanie Łaſki, ieżeli nie przez Spowiedź Sakramentalną uſprawiedliwiony, to przynaymniey przez Akt Skruchy, ale zważaiąc ułomność ludzką, oświadcza swoie deklaracyą że wolno każdemu czy po Spowiedzi zacząć Obchody, czyli na oſtatek Spowiedź zoſtawić, byle w Stanie Łaſki na ow czas zoſtawał, gdy oſtatnia kondycya do Jubileuſzu *należąca, wypełnieniać będzie, bo po wypełnieniu oſtatniey kondycyi, doſtąpuie Jubileuſʒu.*

1. Wizytowane Kościoły maią bydź z ſpokoyną, y czyſtą myśla, z Rozmyślaniem Taiemnic Swiętych, z gorącym affektem, z należytym Nabożeńſtwem, y z pragnieniem doſtapienia Jubileuſzu S. Albowiem tym tylko Oyciec Swięty pozwala Jubileuſzu. *Qui devotè viſitaverint, Indulgentia n conſequantur.* Dla tego każdy maiący nawiedzać Kościoły, niech ſię wprzod w domu reflektuie, iakim ſpoſobem ma Obchody Kościołow zaczynać, y kończyć, *oddaliwſzy ſię na ten czas od wſzyſtkich Intereſſow, kompanii, y uprzatnać przeſzkody, żeby ſiebie ſamego, y Sumnienia ſwego nie zawiodł.*

2. W tych Kościołach maſz czynić z wielkim Nabożeńſtwem, y goracością Ducha Modlitwy SS. Jubileuſzowe, ktore tu maſz do każdego Kościoła, *Tych albo podobnych Modlitw, nauczay ile można owych, ktorzy czytać nie umieia, miałbyś w tym miłą przed BOGIEM uſługę.*

3. Modlitwy w każdym Kościele powinny bydź z iakim przedłużeniem, niebyle zbyć, przez ktorebyś mogł należyte Dziękczynienie, y Chwałę BO-

BOGU oddać, ofiaruiąc Modlitwy na Intencyą OYCA Swiętego. *iako tam na mieyscu masz.*

4. Nakazane 15. dni Nawiedzania Kościołow, dał moc skrocić OYCIEC S. wszystkim Biskupom, do krotszego czasu, dla iakich słusznych przyczyn zachodzacych = *Ut easdem Visitationes ad minorem numerum, pro suo prudenti arbitrio, reducere possint, & valeant, Locorum Ordinariis tenore præsentium concedimus, & indulgemus.* Ztąd J. O. Xiąże Biskup. 15. dni nawiedzania Kościołow do dni ośmiu, á naymniey do piąciu skrocił, dla ludzi starych, słabych, pracowitych, z daleka przychodzacych. Za rozsądkiem Spowiednikow, ktorym tey Mocy udzielił; A zamiast dłuższych Obchodow, takim maia Spowiednicy naznaczać Posty, w Srzodę, Piatek, Sobotę, tudzież y inne uczynki, według wyrażney Woli OYCA Swiętego. *Et cum aliis quibuscunq; = = aliqua corporis infirmitate, seu aliô quocunq; impedimentô detentis, quominus supra expressas Visitationes exequi possint, super præscriptis hujusmodi Visitationibus tan-*

tantùmmodo dispensare, ac illis ⩶ ⩶ *alia Pietatis, Charitatis, aut Religionis opera, in locum Visitationum, ab ipsis adimplenda, praescribere.*

5. PANNY Zakonne, iako też y Panny Swieckie, w Klasztorach zostaiące, także na usługi zawsze tam potrzebne, maią w Kościołach Klasztorow swoich obchodzić wspolnie, lub w pospolitości, przez dni 1 . Zamiast czterech Kościołow, cztery Ołtarze. OŁTARZ wielki na Adoracyą *Nayświęt: SAKRAMENTU* (*nie wychodząc do Kościoła*) y inne trzy Ołtarze. W Chorze swoim, lub na Dormitarzach Klasztornych wystawione, przed ktoremi naznaczone Modlitwy w gorącości Ducha odprawić, y inne pobożne uczynki wypełnić będą powinne, *Przez to nawiedzenie Kościołow naznaczonych zadosyć uczynią.* Spowiedź Jubileuszową uczynią, obrawszy sobie Spowiednikow według upodobania swego, ktoregokolwiek Instytutu *ktorzyby do słuchania Spowiedzi Zakonnic, na ten Jubileusz approbowani byli.* Czego Im Przełożone dozwolić maią. Chorym zaś Zakonnicom pię-

tnaście-

tnaściedniowe Ołtarzow, Obchody, maią moc Spowiednicy, skrocić, y w inne pobożne uczynki zamienić.

6. Lubo OYCIEC Swięty daie Moc Spowiednikom approbowanym, skrocić Obchody Kościołow, y w dobre uczynki zamienić, nie tym iednak sposobem, aby to było według Woli ich, ale dla słuszney przyczyny, dla ktoreyby Obchodow wypełnić nie mogli. Te przeszkody, y przyczyny, maią się rozumieć, dla choroby, ubostwa, kalictwa, starości, niedostatku, *to z strony ciała: albo z Strony Duszy*. Kiedyby Spowiednik widział, że Penitentowi nie może dać Absolucyi Sakramentalney, dla iego złey Dyspozycyi, może mu Spowiedź Jubileuszową przedłużyć, chociaż iuż po wyszłym czasie Jubileuszowym, y inny bliski czas do wypełnienia kondycyi Jubileuszowych naznaczyć. *Suam tamen conscientiam oneraturi, si super hujusmodi Visitationibus inconsulto, & sinè rationabili causa dispensaverint. B. = = Convocatis = = Nro 20. & 21.*

7. Więźniowie, przy odprawieniu Spowie-

wiedzi, y przyięciu *Nayśw: KOMMUNII*, na Mieyscu w ktorym zostaią, powinni przez 15. dni klęknąwszy przed Obrazami Swiętych, (ieżli Ich mieć mogą) mowiąc 15. *Pacierzy*, tyleż *Pozdrowienia* Anielskiego, iedno *Wierze w BOGA*, y inne Modlitwy odprawić, Akty Wiary, Nadziei, Miłości czynić, Posty wypełnić. *W czym wszystkim, powinien im Spowiednik wszelka dać Informacyą, zamieniaiąc Obchody Kościołow w dobre uczynki, áby tym sposobem dostąpić mogli Jubileuszu.*

8\. Chorzy, Kalecy, Starzy, na łożku leżący, klęknąwszy ną ziemi, ieżli mogą, albo na łożku przed Krucyfixem, albo Obrazami, Pacierze odmawiać będą. *Ktore im Spowiednicy, Plebani, pomiarkowawszy słabość chorego, mowić nakaża.* Zupełną Spowiedź odprawiwszy, y *Nayświętsza KOMMUNIĄ* przyiąwszy, pobożne Akty, y uczynki wypełniwszy, Odpustu Jubileuszowego dostąpią. Konaiący zaś y umieraiący, *przy biciu się w piersi, albo wzywaniu* Imienia JEZUS, *lub iakiegokolwiek* Aktu, *usty, albo sercem uczynionego, stana się uczestnikami* Odpustu

pustu Jubileuszowego. Gdyby chorzy po wyszłey połowie Miesięcy naznaczonego Jubileuszu ozdrowieli, albo z więzienia uwolnieni byli, ieszcze nie dostąpiwszy Jubileuszu. Więc tym Indultem (*chorym tylko prawdziwie, y w Więzieniu zostaiącym, od OYCA Swiętego pozwolonym*) zaszczycać się nie maią.

9. Ktorzyby zacząwszy kondycye do otrzymania Jubileuszu naznaczone, Obchodow Kościelnych dla bliskiey śmierci dokończyć nie mogli, byleby się szczerze wyspowiadali, y *Nayśw.* *KOMMUNIĄ* przyięli, staią się uczęstnikami Jubileuszu S. *Si quis post inchoatum hujus Jubilæi consequendi animô, præfinitum Visitationum numerum, complere nequiverint, Nos piæ, promptæq; illorum voluntati benignè favere cupientes, eosdem verè Pœnitentes, & Confessos, ac Sacra Communione refectos, prædictæ* Indulgentiæ, *& remissionis participes perinde fieri volumus, ac si prædictas Ecclesias diebus præscriptis visitâssent.*

10. Ludziom podrożnym daleko, y długo się w drogach bawiącym. Do Do-

mow

mow swoich, albo na stanowiska swoie, *lubo iuż na koniec Jubileuszu, albo iuż po wyszłym, powracaiacym*, aby mogli dostąpić Jubileuszu, nawiedziwszy 15. razy Kościoły naznaczone, Spowiedź uczyniwszy, y *Nayśw:* *KOMMUNIĄ* przyiawszy, OYCIEC S. pozwala. *Ut si post lapsos Menses ad sua se Domicilia, seu ad certam stationem receperint, suprascriptis peractis, & visitata totidem Ecclesia Cathedrali, vel Majori, aut Parochiali Loci, eorum Domicilii seu stationis, eandem* Indulgentiam *consequi possint, & valeant.*

11. Kościoły do nawiedzenia naznaczone, iakim kto chce porządkiem, może obchodzić, zaczynaiąc od ktorego zdawać się mu będzie.

12. Raz tylko na dzień cztery Kościoły obchodzić trzeba. Gdyby kto iednego dnia dwa, drugiego dnia dwa razy obchodził, za ieden dzień tylko będzie mu komputowano.

Może iednak te cztery Kościoły z rana dwa, odwieczora drugie dwa nawiedzić.

* * * *

**

XII.

XII.
O WŁADZY SPOWIEDNIKOW

pod czas Jubileuſzu. *Quo ad Caſus reſervatos.*

Maiac naywyżſzą Zwierzchność OYCIEC S. Biſkup Rzymſki, nad powſzechnym Kościołem Bożym, reſerwuie ſobie niektore Caſus, y Cenſury, od ktorych żaden Spowiednik bez wyraźnego Stolicy Apoſtolſkiey pozwolenia, nikogo rozgrzeſzyć nie może, (*w oſtatnią tylko godzinę śmierci, bo tam nie ma mieyſca reserwacya,*) Takie ſą Caſus *Bullæ Cœnæ Domini*, y inne w Agendzie wielkiey wyrażone. A iako OYCIEC S. na powſzechny Kościoł może ſobie reſerwować Caſus, tak Biſkupi na ſwoię Dyecezyą. Przełożeni na ſwoich Zakonnikow.

Takowey Reſerwacyi dwie ſą principalne przyczyny. Pierwſza aby grzeſznikow od ciężkich grzechow powściągnąć. *Powtore*, iako choroby, y inne defekta ciała, do uleczenia trudnieyſze, potrzebuią madrych Medykow, tak na defekta, y choroby Duſze zarażaiące, naydoſkonalſzemi ſą Doktorami w Kościele Bożym Przełożeni, iako mowi SS. *Concil: Trid: Seſs:* 14. *Cap.* 7. SS. *Patribus*

tribus visum est, ut attrocia quædam & graviora crimina, non à quibusvis, sed à Summis duntaxat Sacerdotibus absolvantur.

Pod ten czas Jubileuszu S. daie wszelka moc, y władzą Oyciec S. Spowiednikom (*Ktorzy będą w swoiey Dyecezyi na Jubileuszowa Spowiedź wybrani, y approbowani*) od wszystkich grzechow, występkow, y kryminałow naycięższych, od Cenzur, Klątew, Suspensyi, tak Stolicy Apostolskiey, iako Biskupom, lub Przełożonym reserwowanych, absolwować, w Slubach dyspensować y na inne pobożne uczynki zamienić, [*niektore zawsze reserwowane, o ktorych niżey*. Ut verba Bullæ Extensionis Jubilæi sonant, *Qui præsens Jubilæum consequi sincerè, & seriò statuerint, atq; ex hoc Animo ipsum lucrandi, & reliqua opera, ad il lucrandum necessaria adimplendi ad Confessionem accedant, & in foro conscientiæ duntaxat ab Excommunicationis, Suspensionis, & aliis Ecclesiasticiss sententiis & Censuris, à Jure vel ab homine, quavis de causa latis, seu inflictiss etiam Ordinariis Locorum, ac Nobis, & Sedi Apostolicæ, etiam in Casibus, cuicunq; ac Summo Pontifici ac Sedi Apostolicæ, speciali etiam for-*

ma

ma reservatis: Nec non ab omnibus pecca tis, & excessibus, quantumcunq; gravibus & enormibus, etiam iisdem Ordinariis, ac Nobis, & Sedi Apostolicæ, ùt præfertur reservatis, injuncta ipsis Pænitentia salutari, aliisq; de Jure injungendis, absolvere, Nec non Vota quæcunq; etiam jurata, ac Sedi Apostolicæ reservatta, (Castitatis, Religionis, & Obligatoriis, quæ à tertio acceptata fuerint, seu in quibus agatur de præjudicio tertii, semper exceptis. Nec non Pænalibus, quæ præservativa à peccato nuncupantur, nisi commutatio futura judicetur ejusmodi, ut non minus à committendo refrænet, quam prior Voti Materia (*in alia pia & salutaria opera, commutare, & cum pænitentibus hujusmodi in Sacris Ordinibus constitutis, etiam Regularibus, super occulta Irregularitate, & Exercitium eorundem Ordinum, & ad superiorum assecutionem ob Censurarum violationem duntaxat contracta, dispensare possint, & valeant, eadem Auctoritate, & Apostolicæ Benignitatis Amplitudine concedimus, & indulgemus.*

******

****

**

XIII.

XIII.
O WŁADZY SPOWIEDNIKOW
podczas Jubileuszu, *Co do Cenzury Klatwy.*

Cenżura iest kara Kościelna, przez ktorą człowiekowi Ochrzczonemu nieposłusznemu, niektore Dobra Duchowne Władzą Kościelną bywaią odięte. *Ta iest troiaka.* Exkommunika, Suspensya, Interdykt.

Exkommunika, iest Cenżura, albo karanie Kościelne, ktore pozbawia Człowieka ochrzczonego z Dobr wszystkich pospolitych Duchownych, zewnętrznych, toiest spolnego używania rzeczy Swiętych, iakie są SS. Sakramenta, OFFIARA MSZY S. z uczestnictwa dobrych uczynkow, Odpustow, y pochowania Ciała przy Kościele. *Exkommunika iest dwoiaka.* Większa, ktora odbiera człowiekowi wszystkie całe Dobra Duchowne, pospolite, (y od takiey żaden Spowiednik, tylko podczas Jubileuszowey Spowiedzi, nie ma Władzy nikogo absolwować. *Mnieysza.* Ktorá tylko nie dozwala Człowiekowi przystępowania do SS. Sakramentow.

Insze Exkommuniki są, albo Pra-

wem postanowione, albo przez Kanony, inne od Sędziow Duchownych ferowane.

Prawem postanowione. Jedne są *Reservatæ Sedi Apostolicæ*, inne Biskupom, y Przełożonym Zakonow, od takich ten tylko absolwować może, ktory ma Jurisdykcyą Ordynaryiną, albo Delegowaną, lub mocą Przywilejow, osobliwie Zakonom służących. *Drugie* nikomu nie reserwowane, y od takich każdy Spowiednik approbowany absolwować może.

Spowiednikom na ten Jubileusz wybranym, y approbowanym, ze wszystkich generalnie Cenzur, y Klątew dana jest Moc absolwować, ale tylko szczegulnie co do sądu Sumnienia należą. *Et in foro Conscientiæ duntaxat.* Ktorzy zaś przez Dekreta Rzymskie, Biskupie, Delegackie, y inne Duchowne deklarowani są, publikowani, y w nich zostaią, takich żaden Spowiednik nie ma mocy absolwować, bo należą *ad Forum externum.* Do tych samych Sędziow ktorzy ie ferowali, albo Władzą maią do absolwowania, należą. Chybaby takowi w czasie Jubileuszu

zado-

zadosyć uczynili Dekretom, albo się pogodzili, sławę, honor, rzecz wziętą wrocili, Kościołom, Szpitalom, Dziesięcinę, Czyńsze, Legacye, Sługom, Robotnikom zasługi, Kredytorom długi, oddali, krzywdy nadgrodzili, y wszystko sprawiedliwie wypełnili, *Neq; demum iis, qui à Nobis = nisi intra tempus = satisfecerint, & cum Partibus ubi opus fuerit, concordaverint, ullo modo suffragari posse, aut debere.*

Co do potaiemnych Cenzur, y Klątew, w ktoreby kto mogł wpaść bez sądowey deklaracyi, takich Spowiednicy nie mogą, y nie powinni absolwować, poki wprzod ukrzywdzonemu zadosyć nie uczynią, ieżeliby nie mogli zadosyć uczynić, powinni wprzod przysiąc, że iak nayprędzey starać się będą ukrzywdzoney stronie zadosyć uczynić, Wyraził to Oyciec S. in B. Convocatis = Nro 27. *Ab ocultis Censuris ob Partem læsam incursis, non priùs absolvant, nisi Parti læsæ Pænitens satisfecerit, vel si prius Pænitens nequeat, non eum absolvat, nisi juret se satisfacturum, quàm primum poterit.*

Maią wiedzieć Spowiednicy, że tylko

na

na ieden raz dana im ieſt moc pod czas Jubileuſzu do abſolwowania z Cenzur, y grzechow rezerwowanych każdego Penitenta, do Slubow odmienienia, y to takiego, ktory pragnie ſzczerze ſię wyſpowiadać, kondycye wypełnić, y Jubileuſzu S. doſtąpić. *Quibus facultatibus, tam abſolvendi, quàm vota commutandi uti non poterunt, niſi cum iis Pænitentibus, qui præſens Anni S. Jubilæum conſequi ſincerè, & ſeriò volunt, atq; ex hoc animo, ipſum lucrandi, & reliqua ad id lucrandum neceſſaria opera adimplendi, ad Confeſſionem accedunt. Neq; item uti poterunt, cum iisdem Pænitentibus, qui hujus Sancti Anni Jubilæum ſemel jam lucrati fuiſſent. B. Convocatis. Nro 38.*

Suſpenſya. Ze ſię tylko na ſame Oſoby Duchowne ściąga. *Interdykt* żadney też nie ma trudności w ſobie, dla tego o tych dwoch Cenzurach Kościelnych nic ſię obſzernie nie wyraża, Abſolucya od nich rozumieć ſię ma iako y od Kiątwy, *in Ocultis* tylko, & *in Foro Conſcisntiæ tantûm.*

Irregularitas non eſt Cenſura, sed Impedimentum Canonicum, proveniens aut ex delicto, aut ex defectu. Una eſt publica

altera occulta, Irregularitas oculta ex Delicto post susceptos Ordines ob Censurarum violationem, tantum contracta & incursa, de qua nulla notitia, & scientia in Judicio, vel extra habetur, dispensabilis est in Foro Conscientiæ tempore Jubilæi. Jamvero Irregularitas sive publica, sive oculta incursa ex Defectu ante Ordines susceptos indespensabilis est, etiam in Foro Conscietiæ juxta tenorem B. Non intendimus per præsentes super aliqua alia Irregularitate vel publica, vel oculta, seu defectu, aut nota, aliave incapacitate, aut inhabilitate quoquomodo contractis dispensare, vel aliquam facultatem tribuere super præmissis dispensandi, seu habilitandi & in pristinum statum restituendi, etiam in Foro Conscientiæ. *Et hæc Irregularitas ex defectu, extendit se, non solum, quo ad istos, qui in Minoribus Ordinibus, vel Majoribus constituti, verùm etiam & laicos.*

Forma Absolutionis à Censuris, & peccatis reservatis tempore Jubilæi.

Absolutio in Sacramentali Confessione fieri solet prius à Censuris, postea à peccatis in hunc modum. Dicto Misereatur &c. Indulgentiam &c.&c. Dominus noster

JE-

JESUS Christus te absolvat, & Ego Authoritate Ipsius, ac Authoritate Apostolica, hac in parte mihi specialiter pro hac vice delegati, absolvo te, imprimis ab omni vinculo Excommunicationis (*suspensionis*) & Interdicti, tum à quibusvis aliis Ecclesiasticis Sententiis, & Censuris, quibus propterea, quæ confessus, & quomodolibet innodatus existis, inquantùm possum, & tu indiges. Et pariter eadem Authoritate Apostolica, Ego te absolvo ab omnibus peccatis tuis. In Nomine Patris &c.

Quantum verò ad Dispensationem ab Irregularitate oculta ex Delicto, hæc in Sacramentali Confessione, post absolutionem à Censuris, & peccatis, potest fieri eo modo = = Deinde eadem Authoritate Apostolica mihi commissa ego dispenso tecum, super Irregularitate, vel Irregularitatibus, oculta, vel ocultis, quam vel quas incurristi ob violationem Censurarum, & rehabilito te Executioni Ordinum, & Officiorum tuorum In Nomine Patris &c. Passio Domini &c.

******

****

**

XIV.

O WŁADZY SPOWIEDNIKOW

pod czas Iubileuszu Co do odmiany Wotow, albo Slubow P. BOGU uczynionych.

Votum albo Slub, ieſt to dobrowolne z zupełną uwagą, y deliberacyą, lepſzey nad ſobie przeciwną rzeczy PANU BOGU przyobiecanie, albo SS. Jego Pańſkim.

Vota iedne *prywatne*, albo proſte, ktore Człowiek prywatnie u ſiebie czyni PANU BOGU.

Drugie *Solemne*, ktore ſię publicznie czynią w Kościele z Ceremoniami, y te przyimuie Imieniem Boſkim od ślubuiącego Przełożony. I takie ſą Solemne Vota, ktore ſię w Zakonach czynią przy Profeſſyi, to ieſt: SLUB CZYSTOSCI, UBOSTWA, y POSŁUSZENSTWA Zakonnego. Także pod czas Swięcenia Kapłańſkiego na wſzyſtkie większe Ordines. *Procz tych, inne wſzyſtkie proſte, albo prywatne.*

Prywatne Vota ſą wielorakie, Jedno ieſt *Personalne osobiſte*, ktore ſię ściąga na oſobę ślubuiącą, iáko Slub wſtąpienia do Zakonu, zachowania czyſtości. Slub nawiedzenia Mieyſca S.

Dru-

Drugie realne, ktore ſię ściąga do iakiey rzeczy, iako dać iałmużnę, Więźnia wykupić, takie Votum może ſię wypełnić przez innego. *Trzecie Votum* pod kondycyą, Ieżeli mnie P. BOG wybawi z tego przypadku, ieżeli mnie wyprowadzi z tey choroby, pościć będę, poydę na to mieyſce, ſprawię do Kościoła &c. *Inne Vota ſą do czasu, inne aż do śmierci.*

Do takich Slubow kiedy ſię kto dobrowolnie obowięzuie, y kładzie na ſiebie Prawo nieiakie, powinien ie koniecznie wypełnić. To mowi Piſmo Boże. Cokolwiek ślubuieſz odday, daleko więcey lepiey ieſt nie ślubować, niżeli po ślubie obiecaney rzeczy, nie oddać *Eccl: 5. Jeżeli bowiem obligowani ieſteśmy oddać Człowiekowi, cośmy mu przyrzekli, y obiecali, dopieroż P. BOGU, ktoreśmy Mu uczynili obietnice, powinniśmy ie nieodwłocznie wypełnić, Iako ieſt napisano. Deut: 23.*

Gdy Slub ofiarować będzieſz P. BOGU twemu, nie odwłocz go oddać, bo upominać ſię go będzie PAN twoy, á ieżeli ſię nie pośpieſzyſz, będzieć poczytano za grzech.

Gdy tedy na Spowiedzi, zachodźi Slu-

bow

bow zamiana, powinni Spowiednicy uważać Stan Osoby ślubuiącey, y kondycya, y lata &c. aby mogli miarkować, na iakie dobre uczynki zamienić ow Slub. Takowa zaś zamiana powinna bydź z większą Chwałą P. BOGA, á zbawieniem ślubuiącego, zważaiąc Penitenta do iakiey zamiany iest sposobnieyszy: Może się naznaczyć Spowiedź y Kommunią, co Miesiąc albo Msze Swięte, tyle na Rok, albo Post dożwotni, we Srzodę lub w Sobotę, albo w pewne dni Jałmużnę dawać, albo Post na Jałmużnę, albo Jałmużnę na wizytowanie Ubogich, Chorych, Więźniow &c Peregrynacyą daleką Mieysc SS. zważywszy prace podrożne, zamienić w bliższe nawiedzenie Mieysc Swiętych.

Taka Slubow kommutacya na samey tylko Sakramentalney Spowiedzi na ieden raz z każdym Penitentem bydź powinna.

XV.

OYCIEC SWIĘTY *podczas* Jubileuszu *4. Vota sobie rezerwuie.*

Co inszego iest dyspensować od obligacyi Slubow uczynionych, Co inszego luby zamieniać na inną rzecz pobożną, y zbawienną. Albowiem Dyspensa

ſpenſa uwalnia od Obligacyi ślubuiącego, albo do czaſu albo na zawſze. I ta ſamemu OYCU S. przyzwoita. Zamiana zaś Slubu nie uwalnia od Obligacyi, tylko ia w inſzą rzecz zamienia, ztąd w takich okolicznościach nazywać ſię zwykły te terminy. *DISPENSANDO COMMUTARE.*

Lubo na ten Jubileuſz (*iako o tym wyżey*) OYCIEC S. dał moc Spowiednikom-wſzyſtkim. Vota, czyli Sluby prywatnie uczynione zamienić, dla zachodzących ſłuſznych przyczyn, na inne pobożne y zbawienne uczynki, iednak cztery Vota ſobie rezerwował. *Pierwſze* Votum Slub Czyſtości wieczney, od ktoreykolwiek Oſoby P. BOGU uczynioney. *Drugie* Votum wſtąpienie do Zakonu. *Trzecie* Votum *Obligatorium*, czyli Slub y Obowiązek, ktorym ſię kto obliguie P. BOGU, względem trzeciey Oſoby,, ściągaiącey ſię na dobro teyże Oſoby. N. P. Obowiązał ſię kto Panienkę ubogą wziąść za Zonę, y akceptowała, albo Panna, lub Wdowa przyrzekła ktoremu poyść za niego. Co y on akceptował. Albo ślubować tey, á tey Oſobie potrzebney dać iakie ſubſidium, iał-

mu

mużnę &c. *Item* ślubował kto do Kościoła sprawić Kielich &c. lub względem Szpitala, albo Mieysca &c. ktorego Slubu niewypełnienie byłoby z krzywdą bliźniego, albo z krzywdą samego ślubuiącego, do Kościoła Szpitala &c.

Gdyby kto obowiązany do Restytucyi iakiey był, y dla tey przyczyny nie dano mu Absolucyi. On się obowiązuie Slubem na Spowiedzi, że iak nayprędzey ukrzywdzonemu zapłaci, á nie zapłacił, nie może takiego Slubu Spowiednik iemu zamienić, ani go rozgrzeszyć, poki wprzod nie uczyni zadosyć. Chybaby absolutnie nie mogł zadosyć uczynić. To ma się w podobnych okolicznościach. O tym wyraźnie Oyciec S. w B. Convocatis Nro 32. = Quo ad Vota, Noverint sibi abstinendum ab eorum commutatione, in quibus agatur de præjudicio tertii = Et in Vota Obligatoria à tertio acceptata, non se ingerant. *Czwarte* Votum *Pænale*. Slub maiący w sobie karę iaką doczesną, ktorey iest prezerwatywą, y hamulcem od owych grzechow, za ktore sobie kto dobrowolnie karę naznáczył. *Naprzykład: Ieżeli będę więcey grał w karty &c,*

ty &c, ieżeli ſię będę upiiał, ieżeli to czynić będę &c. ślubuię za każdy raz dać taką kwotę pieniędzy na Jałmużnę do Szpitalow, dla Więźniow, &c. albo taką sobie karę naznaczam. Takiego Slubu nie może Spowiednik pod czas Jubileuſzu zamienić, chybaby była zamiana takowa, ktoraby rownym była srzodkiem do wſtrzymania takiego Penitenta od obrazy Boſkiey, od złego nałogu &c. y tak ſkuteczna, iako y ſam Slub, dopiero w ten czas mogłaby ſię uczynić zamiana w inſzy zbawienny uczynek, *Nec se gerant circa Vota pænalia, seu præservativa à peccato, ne detur anſa peccandi liberiùs, niſi fortè circumſtantiæ adſint, quæ aliquam commutationem svadeant, & commutatio futura judicetur ejusmodi, ùt non minùs à peccato committendo refrenet, quàm prior Voti materia.*

Odmieniać Slubow abſolutnie P. BOGU uczynionych, lubo Spowiednicy pod czas Jubileuſzu władzy nie maią, iednak takich Penitentow od wſzelkich grzechow, y nayciężſzych, przeciwko takim Slubom, czy ſolemnym, czy prywatnym popełnionych abſolwować, *Salvis manentibus Votis.*

Procz

Procz tych czterech Slubow, wyżey wyrażonych, nie dał mocy OYCIEC S. żadnemu Spowiednikowi, pewnych Osob Spowiedzi słuchać. *Juxta tenorem Bullæ Extensionis Jubilæ, sequent* = *Neq; etiam ulli Confessario facultatem absolvendi complicem in quocunq; inhonesto contra sextum Præceptum, peccato, aut Complici Confessarium hujusmodi, ad effectum præsens eligendi impertiri, Ut jam in fel: record: Benedicti XIV. Anno 1741. Cal: Juni. In ipsent:* = Sacramentum Pænitentiæ = *editis Literis, declaratum fuit.* =

Receptores, & Fautores hæreticorum, trzymaiący, czytaiący, drukuiący Xięgi heretyckie, gorszące, zakazane. Lubo mocą Jubileuszową mogą bydź absolwowani, niewprzod iednak, poki Xiąg wszystkich nie oddadzą sekretnie *ad Officium Episcopale*, á ieżeliby przed Spowiedzią żadną miarą tego uczynić nie mogli, aby się obligowali iak nayprędzey to wykonać. = *A lectione Librorum prohibitorum, præsertim in Bulla Cænæ contentorum, non ante absolvant, quàm Pænitens Libros, quos in sua potestate habuit, Inquisitori, vel Ordinario, secretè tradiderit vel se quamprimùm poterit*

tradi-

traditurum promiserit, si tradere ante Confessionem nequeat. B. Convocatis Nro 30.

XVI.

Ktorzy dostąpić Jubileuszu nie mogą, ani otrzymać Absolucyi na Spowiedzi.

I. Lubo w Jubileusz, od wszystkich grzechow, y klątew, tak Stolicy Apostolskiey, iako y Biskupom rezerwowanych, każdy przy szczerey y doskonałey Spowiedzi przez Approbowanego Spowiednika może bydź rozgrzeszony. Grzechy iednak ktore za sobą pociągaią restytucyą, albo maią obowiązek oddalenia iakiey Osoby, porzucenia nałogu złego, niewstrzemiezliwości, y bliskiey do grzechu recydywy, nie mogą bydź przez Jubileusz zniesione. Albowiem do dostąpienia Jubileuszu trzeba szczerey, y prawdziwey Pokuty, z serdecznym żalem, trzeba mocnego Przedsięwzięcia, y postanowienia na umyśle, więcey się do grzechow nie wracać, y takim tylko prawdziwie, y szczerze pokutuiącym, pozwala OYCIEC S. Jubileuszu. *Fidelibus verè pœnitentibus, & confessis.*

II

II. Nie dostępuią Jubileuszu ci, ktorzy mogą wrocić, nadgrodzić, zapłacić, Dziesięciny, czyńsze oddać, á przed Spowiedzią tego nie uczynią, albo przynaymniey ieżeli mieć nie będą skutecznego Przedsięwzięcia, iak nayprędzey co iest cudzego oddać, wrocić, nadgrodzić, zapłacić, nie dostąpią Jubileuszu. Zatrzymanie bowiem zapłaty Czeladzi, Sługom, Robotnikom, Rzemieślnikom, albo innych niesłuszne ukrzywdzenie, iest to grzech o zemstę do Nieba wołaiący.

III. Ktorzy, ieżeli prawdziwego żalu za grzechy mieć nie będą, ieżeli się nie wyrzeką z całego serca złych nałogow, ieżeli nie porzucą szkodliwey okazyi, ieżeli szkody, krzywdy, oszukania nie nadgrodzą, straszydłem byliby, nie pokutuiący. Ktorzy zaś obligowani są do restytucyi, komu, co, wiele, kiedy, iakim, sposobem? mądrego Spowiednika rada będzie każdemu dostateczną informacyą.

IV. Nie dostąpią Jubileuszu ci, ktorzy wziąwszy komu dobrą sławę, dobre Imię, przez złość, zawziętość, tym bar-

dziey zmyśliwszy nakogo rzecz fałszywą, na zruynowanie iego, á takiego fałszu odwołać, sławy przywrocić nie chcą sposobem od Spowiednika podanym.

V. Nie dostąpią Jubileuszu ci, ktorzy w gniewie, zawziętości, niechęci, z bliźnim swoim zostaią, poki się szczerze nie poiednaią, y dla Miłości Boskiey z całego serca urazy nie odpuszczą. Tacy niechay pomnią, że Sąd na siebie w ustach maią. *Odpuść nam winy nasze, iako y my odpuszczamy winowaycom naszym.*

VI. Nie dostąpią Jubileuszu ci, ktorzy Zonę, albo Męża opuściwszy, z sobą się nie poiednaią, tym gorzey gdy z innemi cudzołożnie żyią, poki się nie powrocą, y pokutować nie będą.

VII. Nie dostąpią Jubileuszu ci, ktorzy po wielu napomnieniach Duchownych, Spowiednikow, Przyiacioł, poprawy życia nie czynią, żyią z zgorszeniem bez boiaźni Boskiey, bez pamięci na zbawienie Duszy swoiey.

VIII. Nie dostąpią Jubileuszu Lichwiarze, Fałszerze, Oszusty, &c. poniewaź obligowani są do restytucyi. Nie

pomnią

pomnia na słowa Boskie. *Ani bierz lichwy, ani pieniedzy twoich nie day na lichwe. Levit: 25. Nie będzie mieszkał w PrzybytkuBoskim, ktory pieniadze swo ie dał na lichwe. Psal: 14.*

IX. Nie dostapia Jubileuszu ci, ktorzy nie wiedza, y nie umieia Taiemnic WIARY Swiętey, Przykazania Boskiego, y Kościelnego. Modlitwy Pańskiey, Pozdrowienia Anielskiego, Wyznania Wiary S. WIERZE, każdemu do zbawienia koniecznie potrzebnych, *Sacerdos excipiens Confessionem fixum illud, immotumq; animo semper habeat,* Invalidam esse Absolutionem Sacramentalem, quàm quis ignoranti res necessarias, necessitate medii impertitur. Nec posse homines DEO per hujusmodi Sacramentum reconciliari, nisi priùs, excussa hujus ignorantiæ caligine, ad agnitionem Fidei educentur. *Benedictus XIV. Doctrina Christiana B. T. 1. fol: 67.*

Tak Imć XX. Plebani, y Spowiednicy, powinni nayprzod takich Penitentow nieumieiacych nauczyć, niżeli ich Spowiedzi słuchać, y madrze uważać komu dać, komu na inny

ny czas odłożyć Absolucyą. O ktoremowi OYCIEC S. Benedykt XIV *in Epistola Encycl: Monemus, ut Sacramenti Pænitentiæ Ministri, illud Ven: Card: Belarmini effatum præ oculis habentes, Non esset tanta facultas peccandi, si non esset tanta facilitas absolvendi. Discant in quibus casibus, concedenda, deneganda, aut protrahenda sit Absolutio, nec absolvant eos, qui tanti Beneficii sunt incapaces.*

Gdy czas mamy, czyńmy dobrze. O Synowie ludzcy! sprawuycie Dzieło wasze przed czasem, á da wam BOG zapłatę wasze czasu swego.

Nie zrobiwszy pod ten czas to, co się miało zrobić, iużci iest szkoda nie nadgrodzona. Czas czynienia PANIE, rozsypali Prawo twoie. *Psal: 118.*

Spustoszeniem spustoszona iest Ziemia, bo nię masz, ktoby rozważał sersem. *Jer: 17.*

Rozum rozmyślaiacy w Taiemnicach Boskich, iest początkiem wszystkiego Dobra. Niedostatek rozmyślania, iest wszystkiego złego przyczyna.

Niech ci będzie zawsze myśl o BOGU. Pilna miey uwagę na trzy Władzy Duszy twoiey. Na Rozum, Pamięć.

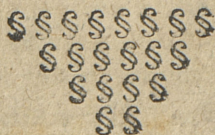
Wo-

Wolą. Rozum, niech będzie poſluſzny BOGU. Pamięć, niech ci przypomina grzechy twoie, abyś za nie żałował, á Miłoſierdzie Boſkie, niechay ci przypomina, abyś go rozważał. Wola twoia, niech ſię w Miłości Boſkiey pomnaża.

Tak Swiatłość Boſka w Rozumie twoim. Pełność BOGA w Pamięci twoiey. Miłość Boſka w Woli twoiey. zawſze znaydować ſię będzie.

Ktorzy za tą Regułą poydą. Pokoy nad niemi, y Miłoſierdzie. Łaſka PANA naſzego JEZUSA Chryſtusa z Duchem waſzym. Amen.

Si quis non amat DOMINUM noſtrum JESUM Chriſtum Anathema ſit. *1. Cor. 17.*

XVII.

XVII.

KOSCIOŁY JUBILEUSZU *w Krakowie.*

I. Kościoł KATHEDRALNY.

II. Kościoł *Farny*, Kollegiaty WW. SWIĘTYCH.

III. Kościoł *Farny*, Kollegiaty S. ANNY M. M. P.

IV. Kościoł *Farny*, Archipresbyteralny.

W ktorych maią bydź na trzech Ołtarzach. Affixa Tabella = = ALTARE JUBILÆI.

Pokaż im Kościoł, niechay śię wstydzą nieprawości swoich. Mowi BOG Wszechmogący. *Ezech: 43.*

Położysz serce twoie na Drogach Kościoła, przez wszystkie Wyścia Swiątnice. *Ezech: 44.*

Pierwsza Kondycya Jubileuszu. Wizytować cztery Kościoły przez dni. 15. *W Kościele bowiem prożby każdego grzesznika bywaią wysłuchane. O ktorych mowi BOG. 2. Paralip: 7.*

Oczy moie będą otwarte, y Uszy moie gotowe do Modlitwy tego, ktory na tym mieyscu będzie śię modlił. Obrałem bowiem, y poświęciłem to Mieysce,

sce, aby tam było Imie moie na wieki, y aby tam zostawały Oczy moie, y Serce moie po wszystkie dni.

Z wielkim tedy poszanowaniem y czcią powinniśmy do Kościołow naszych, w ktorych wszystko Swięte, wszystko Boskie, gdzie Prawowierni przychodzą na Adoracyą Majestatu Boskiego. Ecce Tabernaculum DEI cum hominibus, & habitabit cum eis. *Apoc. 21. Tu wiernych Chrystusowych owe serdeczne affekta, pragnienia, prożby.* Huc ô rogatus adven ; Plebisq; Vota suscipe. *Do tego nas Prawo wrodzone, y Prawo Ewangeliczne pociąga, abyśmy w Duchu Pokory, Wiary, Zalu za grzechy, y w boiaźni Boskiey do Kościołow przychodzili, y tam* Przybytek Pański, Ołtarz, Relikwie SS. Zrzodło Chrztu, Chor, Konfessyonały, Ambonę, Mury nawet pobożnie rozważali.

PRZYBYTEK Swięty, ktory Swiętego nad Swiętemi w sobie zamyka. OŁTARZ Swięty, na ktorym codzień wielkie sprawuią się Taiemnice Nayświętszey Boskiey Ofiary.

Relikwie SS. zkąd Pomoc, y Przykłady Miłości Boskiey mamy. ZRZODŁO Chrztu, gdzie przysposobienie Synow

Synow Boſkich odbieramy. CHOR Swięty, gdzie Pienia tey Chwały Boſkiey, ktorą w Niebie śpiewaią. KONFESSYONAŁ, przy ktorym z ciężkich więzow grzechowych bywamy uwolnieni. AMBONE, z ktorey nam Prawa wrodzone, Boſkie, y Kościelne opowiadaią. MURY Same Swięte, Krzyżem Swiętym naznaczone, Swiątościami, Biſkupow Rękami namaſzczone, y y Obrządkiem tak Swiętym, tak wſpaniałym, y Miſtycznym poświęcone.

Gdy tedy maſz wychodzić do Wizytowania naznaczonych Kościołow, iako zawſze przed każdą ſprawą, tak tą osobliwie padłſzy na Kolana, Wzyway DUCHA Nayświętſzego.

Racz przyiść DUCHU Swięty, napełnić Serca Wiernych, á twoiey Miłości Ogień w nich racz zapalić.

℣. Spuść DUCHA twego, á będą ſtworzone.

℟. A odnowiſz Oblicze ziemi.

Modlmy ſię.

Niech będzie z nami proſzemy Cię PANIE, Moc DUCHA Swiętego, ktoraby y ſercá naſze łaſkawie oczyściła, y od wſzelkich nas broniła przeciwności.

Sprawy naſze proſzemy PANIE Duchem twoim poprzedzay, y ratunkiem do końca przyprowadzay, aby każda naſza Modlitwa, y ſprawa od Ciebie zawſze ſię poczynała, y przez Ciebie zaczęta, kończyła ſię. *Przez PANA naſzego JEZUSA Chryſtuſa, ktory z Tobą żyie, y kroluie, w iedności tegoż DUCHA Swiętego, BOG na wieki wiekow, Amen.*

Tu czyń ſczera, y proſta, y czyſta Intencya do wzbudzenia większego w ſobie Nabożeńſtwa. Mow do myśli twoich.

Zoſtańcie tu złe, y prożne myśli moie. Ty zaś Duſzo moia wnidź do weſela Pańſkiego, ábyś wiedziała Wolą BOGA twego, y nawiedziła Kościoł Jego.

Podźmy, kłaniaymy ſię, y upadaymy przed BOGIEM. Płaczmy przed PANEM, ktory nas ſtworzył.

Modlmy ſię.

BOZE, ktory widziſz, że nam na wſzelkiey mocy nie doſtaie, racz nas ſtrzedź wewnątrz, y zewnątrz, abyśmy od wſzelkiey przeciwności na ciele byli obronieni, á od złych myśli na ſercu oczyſzczeni. *Przez CHRYSTUSA PANA naſzego, Amen.*

To-

To przyſpoſobienie uczyń w Domu, á w Obchodach Kośćiołow, te albo podobne affekta.

Drogi twoie pokaż mi PANIE, y ściefzek twoich naucz mnie. W wielkości Miłoſierdzia twego PANIE, wnidę do Domu twego, y oddam pokłon Tobie, w Kościele Swiętym twoim.

W boiaźni twoiey odwroć oczy moie, aby nie widziały marności. W Drodze twoiey ożywiay mnie. Kroki moie kieruy PANIE, według mowy twoiey, y niech nie pannie nademną wſzelka nieprawość. *Pſal. 118.*

Napełnieni będziemy Dobrami Domu twego PANIE. Swięty ieſt Kościoł twoy y cudowny w Sprawiedliwości. *Pſal: 64.*

Wchodząc do Kośćioła, mow:

O iak miłe Przybytki twoie PANIE! Pragnie, y uſtawa Duſza moia do Przyſionkow twoich. Serce moie rozradowało ſię w BOGU żywym.

Błogoſławieni, ktorzy mięſzkaią w Domu twoim PANIE, na wieki wiekow chwalić Cię będą.

W Kośćiele gdy zobaczyſz Chrzcielnicę, gdzie

gdzieś się przez Łaskę na Dziedzictwo Niebu odrodził. Wzbudź w sobie affekt, y potrz bnie odnow śluby twoie.

We mnie są BOZE Sluby, ktorem Ci uczynił przez Oycow moich Chrzestnych, przy tym ZRZODLE CHRZTU S. We mnie są te Sluby, ktore odnawiam, y zupełnie Tobie ofiaruię, y teraz odrzekam się pychy, czarta, y wszystkich spraw iego. PANIE strzedz tę wolą moię.

Spoyzrzyß na Ambonę mow:

Błogosławi ni, ktorzy słuchaią słowa Bożego, y strzegą Go. Słuchać będę co mowi PAN we mnie. Mow PANIE. słucha Sługa twoy.

Spoyzryß na Konfessyonał mow:

Błogosławieni, ktorym odpuszczone są grzechy. Poyde, y wyznam. Zgrzeszyłem przed Niebem, y Tobą OYCZE Niebieski, niegodzien iestem zwać się Synem twoim.

O gdybyś takowe myśli w sobie zachowywał, nie tylko pod czas Jubileußu, ale zawße, gdy do Kościoła przychodziß, Błogosławionybyś był, y dobrzeby ci było.

Osobliwie wßedłßy do Kościoła, naypierwey oko y serce twe ie obroć do Ołtarza Nayświętßego SAKRAMENTU.

XVIII.

I. W KOSCIELE KATHEDRALNYM.

Tu naprzod uczyń Akt Intencyi.

Daycie chwałę BOGU wszyscy słudzy Jego. Wysławiaycie GO Chwalebnego Niebiosa, y Ziemia, y wszelkie Stworzenie, ktore iest na Niebie, y na ziemi, y pod ziemią. We wszystkich sprawach moich pragnę Cię iako mego Ostatniego Końca BOZE, Stworco, y niechcę nic czynić, coby nie było dla samey Miłości twoiey, y dla zbawienia mego.

W KAPLICY Cborii SS SACRAMENTI. Klęcząc z wielkim affektem mow:

Wierzę mocno, y wyznawam, że w Nayświętszym Ołtarza Sakramencie, pod Przymiotami Chleba, iest prawdziwe, y istotne SŁOWO WCIELONE, JEZUS Chrystus BOG, y Człowiek, z Istotą Bostwa, y Nayświętszego Ciała swego. Tak wyznawam, bo to Prawda Przedwieczna CHRYSTUS powiedział. *Ciało moie prawdziwie iest Pokarm. Chleb, ktory Ja dam, Ciało moie iest na zywot Swiata. Kto pozywa tego Chleba, żyć bedzie na wieki.* To iest nauka wzruszone całego Kościoła S. Katolickie.

ckigo wyznanie. Przy tym wyznaniu moim, o niewymowna Dobroci JEZU! abyś nam swoie, ktorąś nas ukochał, oświadczał Miłość, abyś tym drogim Pokarmem Dusze nasze karmił, oczyszczał, y poświęcał, abyś nas uczynił Bostwa twego Uczęstnikami, tak pod Osobami Chleba zakryty, z nami dniem, y nocą, zostawać chciałeś: Oddaięć głęboki pokłon, y dzięki nieskończone Tobie czynię, za wszystkie Dobrodzieystwa twoie, osobliwie za postanowienie Nayświętsz: SAKRAMENTU. Przeto: *Niech będzie pochwalony Nayświętszy SAKRAMENT teraz, y zawsze y na wieki wiekow. Amen. 3. razy.*

O Przenayświętsza HOSTYA,
Dla ktorey nam Niebo sprzyia,
Oddal nieprzyiacioł wszelkich,
Doday mocy, y sił wielkich.
Bądź Chwała PANU naszemu,
Z Dziewice narodzonemu,
OYCU, DUCHOWI Swiętemu,
BOGU w TROYCY Jedynemu.

℣. *Chleba Niebieskiego użyczył im.*
℟. *Chleba Anielskiego pożywa Człowiek,*
Modlmy się.

BOZE, ktoryś nam w SAKRAMENCIE cudownym Męki twoiey pa-

miątkę zostawił, racz nam dać proszemy, abyśmy tak Ciała, y Krwie twoiey Swięte Taiemnice nabożnie czcili, żebyśmy Odkupienia twego pożytku, sami w sobie ustawicznie doznawali. *Ktory żyiesz, y kroluiesz, z BOGIEM OYCEM, w Iedności DUCHA Swiętego, BOG na wieki wiekow. Amen.*

Tu 5. Pacierzy. 5. Pozdrow: 1. Wierze.

Przed OŁTARZEM KRZYZA S.

Oto Krzyż Pański. Dzieło Zbawienia naszego, uciekaycie przeciwne strony. Przez Wnętrzności Miłosierdzia twego, oświeć PANIE tych, ktorzy w ciemnościach śmierci zostaią, y kieruy ich na drogę Pokoiu, y szczęśliwości wieczney.

Krzyż twoy Nayświętszy Zbawicielu, iest Drzewem Mistycznym, pod ktorego cieniem bespiecznie spoczywać pragnę.

℣. *Miłosierdzia Pańskie.*

℟. *Po całe wieki wyśpiewywać będę.*

Modlmy się.

Pełen Litości, y Miłosierdzia BOZE, wysłuchay łaskawie, do Ciebie pokornie wołaiących, abyśmy, ktorych nasze nieprawości nieustannie trapią,

przez

przez naydroższą Mękę Jednorodzonego SYNA twego, byli uwolnieni. *Ktory z Tobą żyie, y kroluie w Iedności DUCHA S. BOG na wieki wiekow, Amen.*

Tu 5. Pacierzy. 5. Pozdrow. 1. Wierze. Ktoryś cierpiał zá nas rany, JEZU &c. 5. razy.

Przed OŁTARZEM Grobu S. STANISŁAWA B. M.

MĘżu zácny STANISŁAWIE, życiem, śmiercią, y Cudami chwalebny, Lud, owieczki twoie dobry Pasterzu záchoway w Błogosłáwieństwie, trzymay w Swiętey Opiece, niechay zá twoią przyczyną zbáwienie otrzymamy.

℣. *Sprawiedliwy iáko Palma kwitnąć będzie.*

℟. *Jáko Cedr Libanu będzie pomnożony.* *Modlmy się.*

BOZE, dla ktorego czci, chwalebny Biskup STANISŁAW od mieczow niezbożnych poległ, rácz dáć prosżemy Cię, áby wszyscy, ktorzy pomocy Jego wzywaią, Prozby swoiey zbawienny otrzymali skutek. *Przez CHRYSTUSA PANA naszego. Amen.*

Do S. WACŁAWA M. Patrona Kościoła tego.

Ten

Ten Swięty o Prawo BOGA ſwego záſtawiáł ſię áż do śmierci, y niebał ſię ſłow niezbożnych, albowiem był ugruntowany ná mocney Opoce.

℣. *Czcią, y Chwałą ukoronowałeś Go, Pánie.*

℟. *Y poſtánowiłeś Go ná Dziełami Rąk ſwoich.*

Modlmy ſię.

BOZE, ktoryś Błogoſłáwionego WACŁAWA Godność, w lepſze odmienił Doſtoienſtwo, á przez Męczeńſkie zwycięſtwo, do Chwały zaprowadziłeś Go Niebieſkiey, rácz to dáć przez Jego przyczynę abyśmy od wſzelkiey przeciwnośçi byli wybawieni, y chwały wiekuiſtey Błogosławieńſtwa doſtąpili. *Przez CHRYSTUSA PANA náſzego. Amen.*

Tu 5. Pacierzy. 5. Zdrow. 1. Wierzę.

W przednieyszym tym Kośćiele Kathedralnym dłużey nieco zabaw, modląc ſię:

ZA KOSCIOŁ S.

Modlmy ſię.

KOśćioła twego, proſzemy PANIE Modlitwy miłościwie przyimiy, áby zá zepsowaniem wſzelkiey przeciwnosci, y błędow wſzyſtkich, w beſpieczney Tobie ſłużyć mogł wolności.

Zá

Zá OYCA S.

WSzechmogący wieczny BOZE, racz śię zmiłowáć nad sługą twoim PIUSEM Biskupem Rzymskim, á racz Go według Miłośierdzia twego ná drogę wiekuistego zbawienia doprowadzić, áby z Daru twego, to, co śię Tobie podoba, chętnie pożądał, y to wszystko zupełną mocą wykonał.

Zá KROLA JMci.

BOZE, Krolestw wszystkich Sprawco, y Páństwa Chrześciáńskiego Obrońco, day prosżemy Cię słudze twemu STANISŁAWOWI Krolowi nászemu Łaskę twą Nayświętszą, á w obronie ludu twego, dawne sprawuy Cuda, żeby zwyciężywszy nieprzyiacioł, w Pokoiu bespiecznie Tobie BOGU Stworcy swemu Wolność służyła Chrześciáńska.

Zá BISKUPA Dyecezyi.

BOZE, Wiernych wszystkich Pasterzu, y Rządzco, ktoryś sługę twego KAIETANA, y MICHAŁA obrał nam zá Pasterza nad Owieczkami twoiemi, Ciebie pokornie prosżemy, day Mu DUCHA twego, zá Rządzcę Serca Jego, niech nas strzeże, y náucza według Nayświętszey Woli twoiey.

Zá KROLESTWA Chrześćiáńſkie.

WSzechmogący wieczny BOZE, ktorego Duchem wſzyſtko Kośćioła Chrześciáńſkiego Ciáło poświęca ſię, y rządzi. Wyſłuchay nas pokornie do Ciebie wołaiących, áby z Daru oſobliwey Łaſki twoiey, wſzyſtkie Stány Krolestw Chrześciáńſkich, pod Posłuſzeńſtwem Apoſtolſkiey Rzymſkiey Stolicy zoſtáiących, Tobie PANU służyły, y Ciebie BOGA y Stworcę swego ná wieki wielbiły.

Za Grzechy.

BOZE, ktory nieśmierci, ale Pokuty chceſz grzeſznikow, lud twoy do ſiebie nawroć litościwie, ábyś od niego, gdy ſię cale przez Pokutę Tobie oddawa, bicze gniewu twego oddalić raczył.

Niewyſłáwione Miłoſierdzie twoie rácz nam PANIE łaſkawie pokazáć, ábyś nas y od wſzelakich grzechow oczyścił, y od karania, ktoreśmy zá nie záſłużyli, wyſwobodził.

O Pokoy.

BOZE, od ktorego Swięte żądze, Rady zdrowe, y ſprawiedliwe pochodzą Dzieła, day ſłużebnikom two-

im

im ow Pokoy, ktorego Swiát dáć nie może, áby ferca náfze twoim Przykazaniom były powolne, y zá oddaleniem poftrachow nieprzyiacielfkich, czáfy twą obroną były fpokoyne. *Przez CHRYSTUSA PANA náfzego, Amen.*

Ty PANIE rzekłeś: *Prośćie, á weźmiecie, fzukaycie, á znaydziecie, kołaczcie, á bedzie wam otworzono.* Przeto profzemy Cię, ábyś to, o co profzemy, z Dobroci twoiey dáć ráczył. Profzemy, ábyś Kościoła twego Swiętego Katolickiego po wfzyftkim Swiecie ftrzegł, Pokoiu mu użyczał, od widomych Go, y niewidomych nieprzyiacioł bronił, y wfzelką heretycką niezbożność od Niego oddalał. Niech fię wfzyfcy fzczerze nawrocą, do Prawdy twoiey, y poznáią Cię DOBRO niefkończone. Amen.

Tą Modlitwą, przez fpofob Medytacyi zakończ.

I. NAwroć fię Dufzo moia do odpoczynku twego, boć PAN dobrze uczynił. Uwolnił Dufzę moię od śmierci, oczy moie od łez, nogi moie od upadku. Potrzeba Dufzo moia, potrzeba, ábyś fię náwrociła do BO-

GA

GA, y zápaliła się ogniem Miłości Jego, bo cię uwolnił, od śmierci piekła wiecznego. Odpoczynku Duszy moiey BOZE! cożem ia zásłużył przed twoim Boskim Majestatem, Kiedym ieszcze niebył, gdy takim staraniem chciałeś mnie uprzedzić, poprzedzaiac niezliczonemi Łaskami, ktoreś mi uczynił, broniąc mnie od tak wiele złego, wszystko to Łaska, y nieskończona Dobroć twoia, ktorąś mnie wprzod ukochał, niżelim ia záczął istność; kiedyś mnie nieuczynił mizernym stworzeniem, zwierzem nierozumnym, ále człowiekiem ná Obraz, y podobieństwo twoie Boskie, y dostępnym Chwały twoiey.

II. Coż Ci oddam Swięty PANIE! zá wszystko coś mi uczynił? w tym punkcie kiedyś stworzył Duszę moię, oddałeś ią ANIOŁOWI Niebieskiemu, áby ią strzegł w żywocie Matki moiey. O iak wielu umiera wprzod, niżeli się rodzą, bez Chrztu, y obmycia, z pierworodnego grzechu, ztąd dalecy od widzenia Twarzy twoiey Boskiey. Toż się mogło stáć y mnie, gdybyś mnie był dobrotliwą Ręką

twoią

twoią nieutrzymał, y od śmierci niebronił. Wlałeś w Duszę moię WIARĘ Swiętą, pewną NADZIEIĘ y MIŁOSC twoię Boską.

III. Cożem ia uczynił poznáiac Cię? O Swięty PANIE, Oto wprzod náuczyłem się grzeszyć, niżeli Tobie służyć, y żyłem, iakobym Cię nieznał, zápominaiac, żeś záwsze patrzał ná uczynki moie. Im ia godnieyszym był piekła, tym większe czyniłeś mi Łaski, tym większe Miłosierdzie. Więc Duszo moia, wysławiay BOGA twego, błogosław Mu, y kochay Go nadewszystko, boć dość wiele dobrego uczynił.

Chwalćie PANA wszystkie národy, Chwalcie Go wszyscy ludzie. Albowiem utwierdzone iest nad nami Miłosierdzie Jego, á Prawda Páńska trwa ná wieki. Chwała OYCU, y SYNOWI, y DUCHOWI S. &c.

Przydáć tu Modlitwe zá Dusze w Czyscu. Patrz ná końcu.

****
******
****

II.

II. W KOSCIELE FARNYM KOL-LEGIATY Wſzyſtkich SWIĘTYCH.

Akt Intencyi.

Błogoſław Duſzo moia PANU, y wſzyſtko co we mnie ieſt Imieniowi Swiętemu Jego. Błogoſław Duſzo moia PANU, y nie zapominay wſzyſtkich Dobrodzieyſtw Jego. Ktory miłościwie odpuſzcza wſzyſtkie nieprawości twoie, ktory uzdrawia wſzyſtkie choroby twoie, ktory odkupuie żywot twoy od zguby, ktory Cię uwieńcza Miłoſierdziem, y Litościami, ktory napełnia Darami pragnienie twoie. Błogoſławcie PANA wſzyſtkie Dzieła Jego, na wſzelkim mieyſcu Panowania Jego. Błogoſław Duſzo moia PANU, błogoſław w każdym czaſie. Chwała Jego w uſtach moich zawſze. O gdyby wſzyſtkie życia mego momenta Miłości y Chwały Boſkiey były pomnożeniem.

Wſzechmogący, Nayświętſzy, Naywyżſzy BOZE, naywiękſze Dobro, całe Dobro, ktory ſam tylko ieſteś Dobry, Tobie oddaiemy wſzelki pokłon, wſzelką cześć, wſzelką Chwałę, wſzelki honor, wſzelkie Błogoſławień-

wieństwo, y wszelkie Dobra Natury, y Łaski do Ciebie zawsze odnosiemy.

Przed OŁTARZEM: Ciborii SS. SACRAMENTI.

Niech będzie pochwalony Nayświętszy SAKRAMENT, czcią, y Adoracyą powinna obecnemu pod Osobami chleba CHRYSTUSOWI PANU.

Niech będzie pochwalony Nayświętszy SAKRAMENT od wszystkich wiernych, ktorych Wiarę, affekta, y pokłony Tobie BOGU, tu zakrytemu prezentuię, y ofiaruię.

Niech będzie pochwalony Nayświętszy SAKRAMENT od wszelkiego Stworzenia, w nadgrodę nieuszanowania, y niewierności heretyckich, oddaięć pokorny, y głęboki pokłon.

CHRYSTUSOWI pokłon daymy,
PANU Narodow śpiewaymy,
Ktorzy się Nim posilaią,
Choyność Jego Ducha znaią.

O Swięta Uczto! na ktorey CHRYSTUSA pożywamy. Mękę Jego wspominamy. Łaską się Jego napełniamy, á przyszłey Chwały Zadatek nam bywa dany.

Ten iest Chleb, ktory z Nieba zstąpił,

pił, kto pożywa tego Chleba, żyć będzie na wieki.

℣. *Słowo Ciałem się stało.*

℟. *I mieszkało między nami.*

Modlmy się.

Racz nas prosżemy PANIE, Bostwa twego wiecznym widzeniem napełnić, do ktorego naydroższego Ciała, y Krwi twoiey doczesne pożywanie nas przeznacza. *Ktory zyiesz, y krolujesz z BOGIEM OYCEM w Iedności DUCHA S. BOG na wieki wiekow. Amen.*

Tu 5. Pacierzy. 5. Zdrowaś. 1. Wierzę.

Przed WIELKIM OŁTARZEM.

Niech Cię chwalę BOGA mego.
W TROYCY Swiętey Jedynego.
Chwała twoia wieczny PANIE
Niech w mych ustach nie ustaie.

SWIĘTY, SWIĘTY, SWIĘTY PAN BOG Zastępow. Pełne są Niebiosa, y Ziemia Chwały Jego. SWIĘTY w trzech Osobach BOG ieden, Swięty w Stworzeniu, Swięty w Odkupieniu, Swięty w Zachowaniu. Swięty na Niebie. Swięty na ziemi, Swięty w piekle. Swięty uwielbiaiąc ANIOŁOW. Swięty usprawiedliwiaiąc grzesznikow. Swięty karzący potępieńcow. Swięty

w Opatrznośći. Swięty, y istotnie Swięty. Chwała OYCU, y SYNOWI, y DUCHOWI Swiętemu. *Jako na początku była, y teraz, y zawſze, y na wieki wiekow. Amen.*

℣. Błogoſławmy OYCA z SYNEM, y z DUCHEM Swietym.

℟. Chwalmy, y wyſławiaymy Go na wieki.

Modlmy ſie.

Wſzechmogący wieczny BOZE, ktoryś dał ſługom twoim w wyznaniu prawdziwey Wiary, poznać Chwałę TROYCY wiekuiſtey, y w Mocy Majeſtatu chwalić Jedność Boſtwa, proſzemy, abyśmy teyże Wiary mocą zawſze byli od wſzelkich przeciwnośći obronieni. *Przez PANA naſzego JEZUSA CHRYSTUSA SYNA twego, ktory z Tobą żyie, y kroluie w Jedności DUCHA S. BOG na wieki wiekow. Amen.*

Z ktorego wſzyſtko, przez ktorego wſzyſtko, w ktorym wſzyſtko. Jemu Chwała na wieki.

Do WW. SWIETYCH.

Przy Nayświętſzey Troycy Tronie,
Dla nędznych wielkiey Litości,
Przybyway nam ku Obronie,
Swiętey Matko Pobożności.

ANIO-

ANIOŁOM Strożom daymy Chwały Pienia,
Słabey naturze ludzkiego Stworzenia,
Ktorych Niebieski OYCIEC ku pomocy
Przydał, by strzegli nas od czarta mocy.

O iak chwalebne iest Krolestwo, w ktorym z CHRYSTUSEM cieszą się wszyscy Wybrani Boscy, mnie tam czekaią sprawiedliwi, y kiedyż przyidę y pokażę się przed Obliczem Boskim.!

℣. *Weselcie się w Panu y raduycie się sprawiedliwi.*

℟. *I zaszczycaycie się wszyscy prawego serca.*

Modlmy się.

WSzechmogacy wieczny BOZE, ktoryś nam wszystkich Swiętych twoich Zasługi razem czcić pozwolił, prosimy, abyś nam upragnioną Miłosierdzia twego Obfitość, za wielu Modlitwami użyczyć raczył.

BOZE, ktory widzisz słabość naszę, do Miłości twoiey, przez Swiętych twoich Przykłady nas wspomagay. *Przez CHRYSTUSA PANA naszego, Amen.*

Tu 5. Pacierzy. 5. Zdrowaś. 1. Wierzę.

Przed

Witay Krolowa Nieba, y Matko Litości, (ści,
Witay nadzieio naſza w ſmutku, y żało-
Ktobie wygnani Ewy, wołamy Synowie,
Ktobie wzdychaią, płacząc w taráſach (we
Więźniowie.
Orędowniczká naſza, racz twe litości-
Oczy ſpuścić na naſze ſerca żałośliwe,
I Owoc błogoſławion żywota twoiego
Racz pokazać po zeyściu z Swiata mizernego.
O Łaſkawa, pobożna, o Swięta MARYA,
Niechay wſzyſcy zbawieni, będą grzeſzni, y ia.
O JEZU niech po śmierci Ciebie oglądamy. [my.
O MARYA uproś nam czego pożąda-

℣. *Modl ſię za nami Swieta Boża Rodzicielko.*

℟. *Abyśmy ſię ſtali godnemi obietnic Chryſtuſowych.*

Modlmy ſię.

Racz dać proſzemy Wſzechmogący BOZE, áby Wierni twoi, ktorzy pod Nayświęt: MARYI Panny Imie-niem,

niem, y Obroną cieszą się, za Jey przyczyną od wszelkiego złego wybawieni byli na ziemi, y do Chwały wieczney przyiść zasłużyć mogli. *Przez PANA naszego JEZUSA CHRYSTUSA Amen.*

Dnia każdego BOGA mego
MATKĘ Duszo wysławiay,
Jey dni Swięte, sprawy wzięte
Z Nabożeństwem odprawiay.

Pacierzy 5. *Zdrowaś* 5. *Wierzę* 1.
W tym Kościele zakończ Rozmyślaniem.

Chleba Anielskiego pożywa człowiek. Ten iest Chleb, ktory z Nieba zstąpił, na żywot Swiata.

Karmiłeś lud twoy Pokarmem Anielskim, y dałeś im z Nieba Chleb, maiący w sobie wszystkie roskoszy. ISTNOSC bowiem twoia, pokazała słodkość twoię, ktorą masz ku Synom ludzkim. *Sap.* 16. *Exod:* 16.

I. *Zbliżaycie się do Boga, a będziecie oświeceni.* Wiarą zbliżamy się do BOGA, ale Miłością tylko z Nim się łączemy. Co iest daleko zacnieysza. To się nayczęściey staie przy Kommunii Nayśw: EUCHARYSTYI. Uważay dobrze tę naukę Anielskiego Doktora. Troiaki sposob pożywania Chleba Anielskiego.

Pier-

Pierwßy Sakramentalny tylko, *Drugi* Duchowny tylko, *Trzeci* Sakramentalny, y Duchowny razem. *Jedni* pożywaią, y nie pożywaią, *to ieſt:* biorą w Uſta ten Nayświęt: SAKRAMENT, ale Dzielności Sakramentu nie odbieraią. *Drudzy* nie pożywaią: á przecie pożywaią, *to ieſt*: nie biorą w Uſta, ále Duchownie Kommunikuią (*oſobliwie ſłuchaiąc Mßy S. pobożnie,*) y pragnieniem umyſłu iednoczą ſię z CHRYSTUSEM. *Trzeci* pożywaią, y bywaią pożywani.

II. *Pożywanie Sakramentalne.* Ieſt przyięcie Ciała, y Krwie Chryſtuſowey pod przymiotami Chleba z Rąk Kapłańſkich. *Pożywanie Duchowne.* Ieſt Swięte pragnienie, żywą Wiarą, y Miłością złączenia ſię w Przytomności z CHRYSTUSEM. *Pożywanie Sakramentalne, oraz y Duchowne.* Nie tylko ieſt przyimowanie CHRYSTUSA pod Oſobami Chleba, ále oraz z gorącym pragnieniem, z żywą Wiarą, y Miłością złączenia ſię z Nim.

Pierwſze zawiſło na ſamym przyięciu, *co czynić mogą źli, y świętokradcy.* Drugie na pragnieniu, żywey Wierze, y Mi-

y Miłości. Trzecie na przyięciu, pragnieniu, Wierze, y Miłości. Pragnienie, Wiara, y Miłość, gotuią do godnego przyięcia, ſamo zaś przyięcie bez tych, nie tylko nie ieſt dobre, ále zawſze może bydź złe.

III. Gdyby, ci ktorzy Wiary Swiętey Katolickiey Prawdę wyznaią, (*wzbudźiwſzy ociężałe ſerca ſwoie*) Dobrodzieyſtwa, y Łaſki tey Nayświętſzey TAIEMNICY wyrozumienie przypuścili, gdyby przynaymniey poſkromiwſzy namiętności ſwoie, to żywą Wiarą Dobro ſwoie zważyli, ktore w ten czas naybardziey odbieraią, gdy BOGA ſwego wiecznego w SAKRAMENCIE z ſobą maią, y Jego przyimować mogą, á to ieſzcze częſto, y według upodobania ſwego. Sprowadzaiąc na ſiebie, tey Niebieſkiey Manny, y Daru Boſkiego ſkutki. O gdybyśmy to przeniknąć mogli! co BOG uczynił Duſzy naſzey?

S. MECHTYLDA Panna, Słyſzała Swiętych Niebieſkich do ſiebie mowiących. *O błogosławieni ludzie, lubo ieſzcze na ziemi żyiecie, iak ſobie wiele zaſług zgromadzić możecie, oſobliwiey, przez Swiętę KOMMUNIĘ Sakramentalnę.*

Osobliwą w sercu moim czuię radość, gdy uważam owę nayosobliwszą Chwałę, ktorą odbiera od prawdziwie Wiernych swoich JEZUS CHRYSTUS BOG, y Człowiek, w Nayświęt: SAKRAMENCIE zakryty, Nad to, gdy przypominam sobie, że JEZUS CHRYSTUS nie opuszczaiąc Prawicy OYCA swego Przedwiecznego, zstępuie z Nieba na Ołtarz, áby utaiony pod Osobami chleba, dniem, y nocą zostawał z nami, w Ciborium zamkniony, dla tego szczegulnie, żeby nam swoię, ktorą nas ukochał, oświadczał Miłość, y Skarbami Łask swoich, nasze zbogacał Dusze, tu iuż znaleść końca przedziwnych spraw Boskich nie mogę. O Dobroci nieskończona Boże!

Chwalcie PANA wszystkie Narody. Chwalcie Go wszyscy ludzie.

Albowiem utwierdzone iest nad námi Miłosierdzie Jego, á Prawda Páńska trwa ná wieki.

Chwała OYCU, y SYNOWI, y DUCHOWI Swiętemu,

Jako ná początku była &c.

Modlitwy zá Dusze w Czyscu, Patrz ná końcu.

III.

III. W KOSCIELE FARNYM KOLLEGIATY S. ANNY M. M.P.

AKT Intencyi.

OTworz PANIE uſta moie ná błogoſłáwienie Imienia twego Swiętego. Oczyść ſerce moie od wſzelkich prożnych, przewrotnych, y innych myśli. Oświeć rozum, zápal wolą, ábym godnie, pilnie, y nábożnie, mogł te Modlitwy odprawić, y wyſłuchany był przed Boſkim twoim Majeſtátem.

Stworzyłeś mnie PANIE dla ſiebie, ieſtem twoim, y wſzyſtko moie, twoie ieſt. Niech Cię wſzyſtko chwali, co może być z Dzielności twoiey. Chwal Duſzo moia PANA, Chwal iſtota moia, Chwal to wſzyſtko co we mnie ieſt, czym ieſtem, y dlaczego ieſtem. Chcę wſzyſtkie nierodzielnie záchowáć Przykazania twoie, bo wiem, że gdybym iedno tylko wyłączył, iużbym niemiał Miłości twoiey, y byłbym owemu podobny, Ktory gdy iednemu Artykułowi Wiary S. niedowierza, całą traci Wiarę. Wierzę BOZE moy, ále umocniey Wiarę moię. Tyś Zywot moy, ktorym żyię. Na-

dzieją moia, ktorą stoię. Naywyższe DOBRO, ktore mnie trzyma. Day mi Swięty PANIE, żebym Cię záwsze kochał, bo dawszy mi to, dasz mi wszystko. BOG moy, iest wszystko Dobro moie.

Przed Wielkim OŁTARZEM.

Niech będzie pochwalony Nayświętszy SAKRAMENT &c. *trzy razy.*

O CHRYSTE Krolu iedyny,
Baranku Boży Mistyczny.
Cnot Zrzodło Zywocie,
W tego Ciała Istocie.
Ofiáro Bostwa Swiętego,
Ofiaro OYCA wiecznego.
Wszystkich rzeczy sprawco,
Wszego Swiáta naprawco.
Twoim nas Ciałem racz posilać,
Krwią, ktorąś chciał wylać.
Obmyi sprosności win nieczyste,
JEZU Chryste.

O iáko słodki iest PANIE Duch twoy, ażebyś słodkość twoię Synom twoim okazał, dawszy im Chleb naywdzięcznieyszy z Nieba, łaknące wszem dobrym napełniasz, á brzydliwe bogacze czcze opuszczasz.

℣. *Chleb z Nieba dałeś im,*

℟. *Wszelką słodkość w sobie maiący.*

Modlmy się.

NIebieskie Dary przyimuiącym prosżemy PANIE, niech niebędą ná Sąd, ktores Wiernym twoim ná obronę, y pomoc zgotował. *Ktory żyiesz y Kroluiesz z BOGIEM OYCEM w Jedności DUCHA Swiętego, BOG na wieki wiekow, Amen.*

Bądź pozdrowiona Naychwalebniey sza Pánno MARYA, Łaskiś pełna, PAN z Tobą. Błogosławionáś Ty między Niewiastami, y błogosłáwiona niech będzie Matka twoia ANNA S. z ktorey iesteś bez grzechu zrodzona; proszemy, przyczyń się zá námi do BOGA, áby nam dał grzechow odpuszczenie, y wieczne zbawienie.

Modlmy się.

BOZE, ktoryś Błogosłáwioney ANNIE, taką łaskę dáć raczył, że Rodzicielki Jednorodzonego SYNA twego Matką stáć się zásłużyła, pozwol łaskawie, áby ktorzy ią tu czcze-my ná ziemi, zá Jey przyczyną u Ciebie byli wspomożeni.

BOZE, ktoryś nad wszystkich Świętych swoich Błogosłáwionego JOA-

CHYMA

CHYMA, Matki SYNA twego, chciałeś mieć Oycem, day proſzemy, áby ktorego ſię pamiątką cieſzemy, Jego Opieki nieuſtánnie doznáwali.

Przenayświętſzey Rodzicielki twoiey OBLUBIENICA proſzemy PANIE záſługami niech będziemy wſpomożeni, áby co náſza możność nieotrzymuie, zá Jego nam przyczyną było darowano. *Ktory żyiesz y kroluiesz z BOGIEM OYCEM w Jedności DUCHA S. BOG ná wieki wiekow. Amen.*

5. Pacierzy. 5. Zdrowáś. 1. Wierze.

Przed OŁTARZEM KRZYZA S.

Kłaniamyć ſię CHRYSTE, y błogoſłáwiemy Tobie, żeś przez Krzyż twoy Swiát odkupił.

℣. *Wszystka ziemia niech przed Tobą upada, y ſławi Cię,*

℟. *Niech wielbi Imie twoie PANIE.*

Modlmy ſię.

RAcz dáć proſzemy PANIE, ábyśmy ktorzy Krzyża S. Taiemnicę ná ziemi poznali, Jego odkupienia wieczne nadgrody w Niebie záſłużyli. *Przez tegoż Pana náſzego JEZUSA CHRYSTUSA, ktory z Tobą żyie, y kroluie w Jedności DUCHA S. BOG ná wieki wiekow. Amen.*

5.

5. Pacierzy, 5. Zdrowaś. 1. Wierze.

Przed OŁTARZEM Grobu S. JANA Kantego.

Ukochał Go PAN, y ozdobił Go, Szátę Chwały włożył ná Niego, y przy Bramie Rayſkiey ukoronowal Go.

℣. *Sprawiedliwego przeprowadził PAN przez drogi proſte.*

℟. *Y ukazał mu Kroleſtwo Boſkie.*

Modlmy ſie.

BOZE, ktoryś Swiętemu JANOWI dał Umieiętność Swiętych, udziel nam pokornie proſzącym, zá Jego przyczyną, ábyśmy w Niebieſkiey Nauce poſtępowali, á zdradliwey Swiáta mądrości uniknyli. *Przez Chryſtusa PANA náſzego. Amen.*

5. Pacierzy. 5. Zdrowaś. 1. Wierze.

Tu ſie zabaw Rozmyślaniem.

ROzmyślanie ſerca mego záwſze w Obecności twoiey PANIE, *Rozum rozmyślaiący ieſt poczatkiem Dobra. Niedoſtatek Rozmyślania, ieſt wſzyſtkiego złego przyczyna.*

I. BOG záwſze ná mnie patrzy, iak gdybym ſam tylko ieden był ná świecie, bo Oko Boſkie nieſkończenie ieſt iaſne. BOG ieſt patrzący ná wſzyſtko.

BOG

BOG ieſt przenikaiacy ſerca. BOG ieſt, przed ktorym naygłębſza ſkrytość iawna ieſt. Co myślisz, iaśnie widzi. Co mowisz, dobrze ſłyſzy. Co czynisz, pilnie uważa. Albowiem w BOGU żyiemy, ruſzamy ſię, y w Nim zoſtaiemy. A że Rozum ludzki do grubości ciała przywiazany, przeto niemoże wolno poznawać światła Niebieſkiego. Miłość właſna nieporzadna tego ieſt przyczyna, ktora tak zárzuca Rozum, y ćmi wolą, że Człowiek nie może poznáwáć, áni BOGA, áni ſiebie ſamego. Ztąd: *Spuſtoſzeniem ſpuſtoſzona ieſt ziemia, bo niemasz ktoby rozważał ſercem.*

II. Niewiele BOG chce, ábyśmy dlá Miłości Jego czynili, á wielkie ſą pomocy Jego, *Ah co zá Dobroć!* Niewiele BOG chce, ábyśmy dla Miłości Jego cierpieli, á wielkie ſą Boſkie pociechy: *Ah co zá Miłość.* Niewiele BOG po nas wyciąga uſług, á wielka ieſt w Niebie zápłata. *Ah co zá Choynosć!* Ale: *Spuſtoſzeniem ieſt ſpuſtoſzona ziemia, bo niemasz ktoby rozważał ſercem.* BOGU bardzo łatwo ſłużyć. Ja pewnie znayduie w tym trudność. BOG wielce

ce rozweſela ſerca ludzkie, więc miła rzecz Jemu ſłużyć, ja boię ſię ábym w niey nieználazł ſmutku. BOG małe uſługi ſzczęſliwą wiecznoś ia płaci: więc pożyteczna ieſt ſłużyć BOGU, przecież ia ſtáram ſię uniknąć umártwienia. Tak: *Spuſtoſzeniem ieſt ſpuſtoſzona ziemia, bo niemasz ktoby rozważał ſercem.* Oddam rachunek BOGU ze wſzyſtkiego złego, com czynił, á niepowinienem był czynić. *Ah co záwſtyd moy będzie!* Oddam rachunek BOGU zá wſzyſtko Dobre, ktorem był powinien czynić, á nieczyniłem. *Ah co za żal ponoſić będę!* Oddam rachunek BOGU, zá wſzyſtek czas, ktorym marnie ſtracił, gdym zgubnie żył. *Ah co za Dekret padnie ná mnie!* Spuſtoſzeniem ſpuſtoſzona ieſt ziemia, bo niemasz, ktoby rozważał ſercem.

III. Prożni ſą wſzyſcy ludzie, w ktorych niemasz umieiętnosci Boſkiey. *Sap:* 13. Chrześcianin, áby był prawdziwie wiernym, trzeba áby wierzył prawdziwie, iednoſtaynie, pokornie, mocno, y ſkutecznie. Trzeba żeby ſłuchał BOGA przez Kościoł ſwoy mowiącego, ktory ieſt KOLUMNA y

TWIERDZA PRAWDY. Trzeba żeby przywodził wszystkie zmysły swoie pod Posłuszeństwo WIARY. Wiara bowiem nie iest pożyteczna w Rozumie, ieżeli MIŁOSC Boska niepanuie w sercu. Patrzay tedy, aby światło, to iest WIARA, ktora w tobie iest, nie była ciemnością, toiest żeby niebyła umarła.

Teraz zostáią WIARA, NADZIEIA, MIŁOSC, większa z tych MIŁOSC.

Gdy ci BOG przez Kosciol swoy podaie do wierzenia wieczne Prawdy. Przyzwolay ná nie często, przez AKT WIARY.

BOG litościwy obiecał ci Niebo, y Dobro Wieczne. Pragniey często tey Obietnicy, przez AKT NADZIEI.

BOG iest naypięknieyszym, y Nayważsze Dobro. Kochay záwsze nadewszystko, to nieoszacowane Dobro, przez AKT MIŁOSCI.

Chwalcie PANA wszystkie Národy, Chwalcie Go wszyscy ludzie. Albowiem utwierdzone iest nad námi Miłosierdzie Jego. á Prawda Páńska trwa ná wieki. *Chwała OYCU &c.*

Zá Duße w Czyscu. Patrz na końcu.

IV. W KOSCIELE FARNYM N. M. P.

AKT Intencyi.

STrumienie łez wypuściły oczy moie, iż niestrzegły Prawa twego PANIE. BOŻE Stworco moy, wyznawam, żeś iest Początkiem moim w porząd u Natury, boś mnie stworzył, Początkiem, w porządku Łaski, boś mnie życiem twoim odkupił Początkiem, w porzadku Chwały, boś mi błogosławioną Wieczność nagotował. Ah mnie nieszczęśliwego, żem Ci pierwiastkow Młodości moiey, niepoświęcił. O Swięty PANIE! niepamiętay wystęṕkow Młodości moiey y niewiadomosci moich. Pragnę dosyć uczynić przez żal, y przeproszenie wszystkich bliźnich moich, ktorym byłem okazyą do grzechu, ieżeli iuż poumierali niechay w Tobie BOGU widzą żal moy; ieżeli żyią, niechay poznaią, że żałuię zá grzechy młodosci moiey. A gdym iuż przyszedł do tego Stanu, że Cię Swięty PANIE, niemogę cieszyć sercem mo m niewinnym, niech Cię rozweselam sercem prawdziwie skruszonym y upokorzonym.

 Przed

Przed OŁTARZEM Ciborii Sanctissimi SACRAMENTI.

Niech będzie pochwalony Nayświętszy SAKRAMENT. *trzy razy.*

PRzed tak Wielkim Sakramentem
Upadaymy ná twarzy,
Niech Stary rzad z Testamentem
Ustąpi, nowy mamy,
Wiara w tym iest supplementem,
W czym zmysłom nieufamy.

Ciało moie: (*mowi PAN*) Prawdziwie iest Pokarm. á Krew moia prawdziwie iest Napoy, kto pożywa Ciała mego, y piie Krew moię we mnie mięszka, á Ja w nim.

℣. *Zyie ia, iuż nie ia,*
℟. *Ale żyie we mnie CHRYSTUS.*

Modlmy się.

WSzechmogący wieczny BOZE, ktoryś nas przez Sakrament Ciała, y Krwie Jednorodzonego SYNA twego PANA naszego JEZUSA Chrystusa, Natury twoiey Boskiey uczynił Uczęstnikami, prosżemy pokornie Dobroci twoiey, ábyśmy przez grzechy násze od tak godnego Uczęstnictwa niebyli odrzuceni.

Nieprzebrane Dobroci, y Łaski Zrzo dło

dło BOZE, twoich niepoięrych Taiemnic Sakramentu, ktoremi Swiat odnawiasz, y Kościoł twoy poświęcasz, niech w nas y Mistyczny sprawuią skutek, y nieustaiącą Dzielnością nas bronią. *Ktory żyiesz y kroluiesz z BOGIEM OYCEM w Jedności DUCHA S. BOG na wieki wiekow, Amen.*

5. Pacierzy, 5. Zdrowáś, 1. Wierzę.

Przed Wielkim OŁTARZEM.

POd twoię Obronę uciekamy się Swięta Boża-Rodzicielko, naszemi prozbami nieracz gardzić w potrzebach naszych, ale od wszelakich przygod racz nas zawsze wybawiáć PANNO Chwalebna, y Błogosławiona, Matko przedziwna, Pani nasza, Orędowniczko nasza. Pośredniczko nasza, z SYNEM twoim nas poiednay, SYNOWI twoiemu nas polecay. Twemu SYNOWI nas oddaway. Przybądź nędznym, wspomagay boiażliwych, pociesz płaczących, modl się zá lud, stawiay się zá Duchowieństwo, przyczyniay się zá pobożną płeć niewieścią.

℣. *Wywyższona iest Swieta Boża-Rodzicielka,*

℟. *Nad Chory Anielskie do Krolestwa Niebieskiego.* Modl-

Modlmy ſię.

SŁug twoich proſzemy PANIE, racz grzechy odpuścić, áby ktorzy z uczynkow naſzych podobać ſię Tobie niemożemy, przez przyczynę Rodzicielki SYNA twego PANA naſzego byliśmy zbawieni.

Obroń proſzemy Cię PANIE, zá przyczyną naydoſtoynieyſzey Rodzicielki Jednorodzonego SYNA twego MARYI, záwſze PANNY, ten lud od wſzelkiego niebeſpieczeńſtwa, y całym ſercem Tobie upokorzonych, od wſzelkiey zdrady nieprzyiacioł, łaſkawie racz uwolnić. *Przez tegoż PANA naſzego JEZUSA CHRYSTUSA, Amen.*

5. Pacierzy. 5. Zdrowaś. 1. Wierzę.

MARYA. o Imię! pod ktorym nikomu Nadziei tracić niepotrzeba, *S. Aug. Poświęć ſię ná ſłużbę tey Swiętey PANNIE, mow Litanie Lauretáńſkie. 200. dni Odpuſtu.*

Przed OŁTARZEM KRZYZA S.

CHRYSTUS upokorzył ſię, ſtawſzy ſię poſłuſznym áż do śmierci, á śmierci Krzyżowey, dla tego wywyżſzył Go BOG, y dał Mu Imie, nad wſzel-

wszelkie Imie, áby ná Imie JEZUSA wszelkie klękało kolano Niebieskie, ziemski , y podziemne.

℣. *Wszelka ziemia niechay Cie czci, y wyśpiewuie Tobie.*

℟. *Pienie Chwały Imieniowi twemu PANIE.*

Modlmy się.

W Wiecznym nas prosżemy Cię PANIE pokoiu zachoway, ktorych przez Drzewo Krzyża S. odkupić raczyłeś. *Ktory żyiesz, y kroluiesz, BOG na wieki wiekow, Amen.*

O JEZU Zbawienie moie! ktoryś zdradliwie wydany, poimany, ciężko policzkowany, zelżywie obnażony, ná widok całemu Niebu wystawiony, do Kolumny przywiązany, biczowany, cierniową Koroną męczony naygrawany, y okrutnie ukrzyżowany. Ah wszystkoś to zá niegodne y niewdzięczne stworzenie poniosł. Zmiłuy się nademną, według wielkiego Miłosierdzia twego. Niech będzie Ręka twoia PANIE, ábymnie zbawiła. Miłosierdzie Páńskię wyśpiewywać będę ná wieki. Smierci nieosżacowana JEZUSA moiego, ubłogosławiszTy śmierć

moię,

moię, y będzie błogosławiona, w Ranach twoich zatapiam Duszę moię.

5. Pacierzy, 5. Zdrowaś. 1. Wierzę.
Ktorys cierpiał zá nas Rany &c. 5. *razy*

Tu Medytacya uczyń.

Niech ci będzie záwsze mysl o BOGU.

I. NA coż się przyda człowiekowi, chocby cały Swiat zyskał, gdy Duszy swoiey zátracenie odniesie. *Mowi Przedwieczna Prawda CHRYSTUS. Math. 16.*

Daia ukochana Duszę swoię w ręce nieprzyiacioł swoich. *Jerem: 12.*

Ah iak się to stáć może, żeby Dusza łącząca się z Dobrocią Stworcy swego, miała Jey odstąpić. Niebo w zadumieniu zostáie, y Bramy Jego drżą, y sami ANIOŁOWIE Pokoiu, widząc tę okropną serca ludzkiego nędzę, dziwuią się, y gorzko płaczą, że tak ukochanego Dobra odstępuie.

II. Jedna rzecz naypotrzebnieysza, ZBAW DUSZE TWOIE. Zbaw Duszę twoię, bo wiele kosztuie, Jedna iest, twoia iest. Jest bardzo piękna. Wieczna iest, Nayszlachetnieysza iest. Jest stworzona ná Obraz Boski. Wielkim Okupem kupiona. Jest Corka BO-

GA

GA przez Łaſkę, ieſt Oblubienicą Boſka. Jeſt droższa nad wſzyſtkie Dobra Swiata. Wielce od wſzyſtkich mądrych poważana, y ſzacowana. Jeſt przeznaczona do Nieba, do wielkiego Dziedzictwa.

Ci ktorzy ſą, proſtego ſerca kochaią Cię PANIE; Tak ieſt, nie można Cię kochać bez ſzczerey, proſtey, y czyſtey Intencyi, O iak dobry ieſt PAN tym ktorzy ſą proſtego ſerca. O iak wielkie mnoſtwo ſłodkości twoiey PANIE. Uformowałeś ſerce w Człowieku, áby było Stolicą, Tronem, y Swiatnicą Miłości, y chceſz przez to ſerce bydź kochanym, ále chceſz, żeby ſię znaydowała ſzczerość, y proſtota w tey Miłości. Y doſyć ieſt ná tym Duſzo moia do obowiązania Cię, ábys kochała BOGA, z temi, ktorzy ſą proſtego ſerca. Zważay iak wielkie rzeczy uczynił ci Ten, ktory mocny ieſt, y Swięte Imię Jego. Bliſko ieſt PAN wſzyſtkim, ktorzy Go wzywaią. Wſzyſtkim, ktorzy Go wzywaią w Prawdzie.

III. Swięty PANIE! wielką pociechę w ſercu moim czuię, patrząc iak wiele Duſz wiernych, czyſtych, poku-

tuią-

tuiacych, Swiętych w Kościele twoim Katolickim, Rzymskim, Ciebie chwalą, błogosławią, y powinne dzięki Tobie oddaią, ále wielki żal, gdy uważam, że tak wiele Millionow ludzi ná Swiecie, Miłość twoię mało sobie poważaią, á wielu iey znać niechcą. O gdyby Cię naywyższe DOBRO wszystkie Narody Swiata poználi, czcili, błogosławili, do Swiatła Prawdy Kościoła twego powrocili, pokutowali, y zbawienie otrzymali. *Nie nam PANIE nie nam, ale Imieniowi twemu day Chwałe.*

Zbaw lud twoy PANIE, Pamiętay ná Zgromadzenie twoie, ktoreś posiadł od początku, y błogosław Dziedzictwu twemu. Nieopuszczay Swięty PANIE, áby się czart miał cieszyć, z poniżenia Kościoła twego. Powstań BOŻE, á niech się rozproszą nieprzyiaciele twoi.

Stworcą naszym iesteś, á my Dziełem Rąk twoich. BOGIEM naszym iesteś, á my ludem twoim, ODKUPICIELEM naszym iesteś, my drogim Okupem twoim. A iako przez wielki Okup nabyłeś ludzi, ktorych z poznániem Ciebie, uwielbił, tak ich nieopu-

ſzczay. BOZE, ktory Wſzechmocność twoię przepuſzczaiąc, y lituiąc ſię naybardziey oświadczasz. Niechay nas światłość twoia w zachowaniu Wiary twoiey obiaśnia, y w Wierności Ewangelii łaſkawie utwierdza. Wyſłuchay Modlitwy Kościoła twego, niechay wſzyſcy wiedzą, że PAN ieſt z nami, iako był z Oycami naſzemi. Y ná wieki Miłoſierdzie Jego.

Do SS. Pátronow Kroleſtwa Polſkiego.

RAcz pomnieć PANIE ná Naydoſtoynieyſzą MATKE twoię PANNE MARYA, Chwalebnego Xiążęcia *Zaſtępow Niebieſkich* MICHAŁA Archanioła, Swiętych JANA Chrzciciela, JOZEFA, JOACHYMA, PIOTRA y PAWŁA y innych Apoſtołow obrońcow, y miłych Tobie WOYCIECHA, STANISŁAWA, JOZEFATA, BONIFACEGO, Męczennikow Biſkupow, WACŁAWA, FLORYANA, BENEDYKTA, JANA, MATEUSZA, IZAAKA, CHRYSTYNA Męczennikow, KAZIMIERZA, JACKA, STANISŁAWA, JANA Kantego, WINCENTEGO, SZYMONA, JANA, Wyznawcow. KUNEGUNDE, JADWIGE, SALO-

SALOMEIA y innych Swiętych Patronow Krolestwa tego, y nieubliżay nam Miłosierdzia twego.

℣. *Swięci, y sprawiedliwi cieszcie się w PANU.*

℟. *Was obrał BOG ná Dziedzictwo sobie.*

Modlmy się.

POyźryi łaskawie ná ułomność naszę proszemy PANIE, y wszystko złe, ná ktore, zá grzechy nasze sprawiedliwie záſługuiemy, zá Swiętych twoich tego Krolestwa Obrońcow, y Patronow Przyczyną, litościwie oddal. Przez PANA naszego &c.

Zákończysz Wizyty Kościołow Modlitwami następuiącemi. Ktorych możesz używać dla większego Nabożeństwa, insze wizytuiąc Kościoły.

Psalm 50. pobudzaiący Pokutuiącego.

ZMiłuy się nádemną BOZE, według wielkiego Miłosierdzia twego.

A według mnostwa Litości twoich, zgładź nieprawość moię.

Jeszcze więcey obmyi mnie od nieprawości moich, y od grzechu mego oczyść mnie.

A bowiem ia znam nieprawość moię, y grzech moy iest záwsze przedemną

Tobie ſamemu zgrzeſzyłem, y złość przed Tobą uczyniłem, ábyś ſię uſprawiedliwił w mowach twoich, y zwyciężył, gdy Cię ſądzą.

Oto bowiem w nieprawościach poczęty ieſtem, y w grzechu poczęła mnie Matka moia.

Oto bowiem Prawdę umiłowałeś. niewiadome, y ſkryte rzeczy Mądrości twoiey obiawiłeś mi.

Pokropisz mnie Hizopem, á będę oczyſzczony, obmyiesz mnie, á będę nad śnieg wybielony.

Słuchowi memu dasz radość, y weſele, y rozraduią ſię kości poniżone.

Odwroć Twarz twoię od grzechow moich, á zgładź wſzyſtkie nieprawości moie.

Serce czyſte ſtworz we mnie BOZE, y Ducha prawego odnow we Wnętrznościach moich.

Nieodrzucay mnie od Oblicza twego, y Ducha Swiętego twego, niebierz odemnie.

Powroć mi radość Zbawienia mego, y Duchem przednieyſzym potwierdź mnie.

Náuczać będę nieſprawiedliwych

drog

drog twoich, á niezbożni do Ciebie śię nawrocą.

Wybaw mnie ze Krwi BOŻE, BOŻE zbawienia mego, á ięzyk moy z radością będzie wysławiał sprawiedliwość twoię.

PANIE otworzysz wargi moie, á usta moie będą opowiadać Chwałę twoię.

Albowiem gdybyś był chciał Ofiáry, dałbym Ci ią był, w całopalonych niebędziesz śię kochał.

Ofiara BOGU iest Duch strapiony, serca skruszonego, y uniżonego BOŻE niewzgardzisz.

Uczyń łaskawie PANIE Syonu w dobrey Woli twoiey, áby śię zbudowały mury Jeruzalem.

Przyimiesz tedy Ofiarę sprawiedliwości, y całopalenia, tedy nakładą ná Ołtarz twoy cielcow.

Chwała OYCU, y SYNOWI, y DUCHOWI Swiętemu,

Jako ná początku była, y teraz, y záwsze, y ná wieki wiekow. Amen.

Swięty BOŻE, Swięty mocny, Swięty, á nieśmiertelny, zmiłuy śię nad námi. *3. razy.*

Od powietrza, głodu, ognia y Woyny, wybaw nas PANIE. *3. razy.*

Od nagłey, á nieſpodziewaney śmierci, záchoway nas PANIE.

Zmiłuy ſię nad nami PANIE, zmiłuy ſię nad nami.

Nieprzepominay Duß w Czaſie zoſtaiacych te, albo podobne Modlitwy czyń.

Pſalm. 129.

Z Głębokości wołałem ku Tobie PANIE, PANIE wyſłuchay głos moy.

Niech będą uszy twoie nakłonione ná głos Modlitwy moiey.

Jeżeli będzieſz uważał nieprawości PANIE, PANIE á ktoż ſię zoſtoi.

Albowiem u Ciebie ieſt zmiłowanie, y dla Prawá twego czekałem Cię PANIE,

Czekała cierpliwie Duſza moia w Słowie jego, ufała Duſza moia w PANU.

Od ſtraży poranney, áż do nocney, niechay ufa Izrael w PANU.

Bo u PANA ieſt Miłoſierdzie y obfite u Niego odkupienie.

A On odkupi Izraela ze wſzyſtkich nieprawości iego.

Wieczny odpoczynek racz im dać PANIE A światłość wiekuiſta niechay im świeci ná wieki.

Wſpo-

WSpomniey JEZU ná twe Rany,
Dla Duſz tych Ukrzyżowany,
Y dzwigniy ie zránionemi,
Z Czyſcá rękami twoiemi,
O MARYA dobrotliwa,
Matko wſzyſtkim litościwa,
Staw ſię do BOGA zá niemi,
Twey przyczyny ſpragnionemi,
Wſzyſcy Swięci zá nich proście,
TROYCY Swiętey, y wſpomożcie
Niechay w Czyſcowey oſtrości,
Boſkiey doznáią litości.

℣. *Słyſzałem głos z Nieba mowiącey mi.*

℟. *Błogoſławieni, ktorzy w PANU umieraią,*

Panie wysłuchay Modlitwy naſze.

A wołanie naſze niech do Ciebie przyidzie.

Modlmy ſię.

BOZE, wſzyſtkich wiernych Stworzycielu, y Odkupicielu, Duſzom ſług, y ſłużebnic twoich, racz dać wſzyſtkich grzechow odpuſzczenie, áby Odpuſtu, ktorego záwſze pragneli, przez pobożne prozby doſtąpili. *Ktory żyieſz, y kroluieſz, ná wieki wiekow Amen.*

Wiernych Duſze przez Miłoſierdzie Boſkie niech odpoczywáią w pokoiu, *Amen.*

Skoń-

Skończywszy pobożne Nawiedzenia Kościołow naznaczonych. Czyń dzięki Panu BOGU przez Hymn.

TE DEUM LAUDAMUS.

CIebie BOGA chwalemy, Ciebie PANEM wyznawamy.

Tobie OYCU Przedwiecznemu wszystka ziemia cześć oddawa,

Tobie wszyscy ANIOŁOWIE, Tobie Niebiosa, y wszystkie Mocarstwa.

Tobie Cherubinowie, y Serafinowie, nieprzestaiącym głosem śpiewaią.

SWIĘTY, SWIĘTY, SWIĘTY PAN BOG Zastępow.

Pełne są Niebiosa, y Ziemia Majestatu Chwały twoiey.

Ciebie przesławny Chor Anielski.

Ciebie chwalebny Poczet Prorocki.

Ciebie Swiętne Woysko chwalebnych Męczennikow wysławia.

Ciebie po wszystkim Swiecie Kościoł S. wyznawa.

OYCA niezmiernego Majestatu.

Chwalebnego, y prawdziwego, á iedynego SYNA twego.

Y DUCHA Swiętego Pocieszyciela.

Tyś iest Krol Chwały Chryste.

Tyś iest SYN BOGA OYCA wiekuisty.

Ty na wybawienie człowieka, nielękałeś ſię w Panieńſkim żywocie mięſzkania.
Ty ſkruſzywſzy żadło śmierci, otworzyłeś Wierzącym Krolestwo Niebieſkie.
Ty ná Prawicy Boſkiey ſiedziſz w Chwale BOGA OYCA.
Ztąd wierzemy, że nas przyidzieſz ſądzić.
Przetoż Cię proſzemy racz wſpomoc ſługi twoie, drogą Krwią twoią odkupionych.
Y racz nas z twemi Swiętemi, Chwały wieczney obdarzeniem opatrzyć.
Zbaw lud twoy PANIE, y błogosław Dziedzictwu twemu.
A rządź ie, y podwyżſzay aż ná wieki.
Na każdy dzień błogosławiemy Cię.
Y chwalemy Imie twoie ná czas wieczny, y ná wieki wiekow.
Racz tego dnia PANIE, grzechu nas każdego uchowáć.
Zmiłuy ſię nad nami PANIE, zmiłuy ſię nad nami, gdyż w Tobie nadzieię pokładamy.
W Tobiem PANIE nadzieię położył, niech niebędę záwſtydzony ná wieki.

℣.

℣. *Z Ktorego wßystko, przez Ktorego wßystko, w Ktorym wſzyſtko.*
℟. *Jemu Chwała ná wieki.*

Modlmy ſię.

BOZE, Ktorego Miłoſierdzia niemasz liczby, á Dobroci Jego nieſkończony ieſt Skarb. Nayświętſzemu Majeſtatowi twemu zá odebrane Dary, y Dobrodzieyſtwa, pokorne czyniemy Dzięki, twoiey záwſze żebrząc Łaſkawości, ábyś, ktorym, Ciebie proſzącym, w potrzebach ná pomoc przybywaſz, onych nieopuſzczaiąc, do Chwały wiekuiſtey roſporządzáć raczył. *Przez PANA naßego JEZUSA Chryſtuſa, SYNA twego, Ktory z Tobą żyie, y Kroluie w Jedności DUCHA S. BOG ná wieki wiekow. Amen.*

PRzenayświętſzey, y nierozdzielney TROYCY, Ukrzyżowanego PANA naſzego JEZUSA Chryſtuſa Człowieczeńſtwu. Naybłogosławieńſzey, y naychwalebnieyſzey záwſze Panny MARYI nieſkażytelney całości. Y Wſzyſtkich Swiętych ſpołeczności, niech będzie wieczna Cześć, Honor, y Chwała od wſzelkiego Stworzenia, á nam odpuſzczenie wſzyſtkich grze-

chow, przez nieſkończone wieki wie-
kow, Amen.

Błogoſławiony Zywot MARYI Panny, Ktory noſił Syna OYCA Przedwiecznego, y błogoſławione Piersi, ktore Karmiły CHRYSTUSA PANA.

Oycze naſz 1. Zdrowaś 1.

Niech nas błogoſławi BOG OYCIEC †.
Niech nas błogoſławi BOG SYN †.
Niech nas błogoſławi BOG DUCH S. †.

Y niechay ſię Go boią wſzyſtkie Kraie ziemſkie, y niechay ſię Go lękaią wſzyſcy nieprzyiaciele Jego, y wſzyſtkie zdrady ich.

Chwalcie PANA wſzyſtkie Narody, chwalcie Go wſzyſcy ludzie.

Albowiem utwierdzone ieſt nad nami Miłoſierdzie Jego, á Prawda Pańſka trwa ná Wieki.

Chwała OYCU, y SYNOWI, y DUCHOWI Swietemu.

Jáko na początku była, y teraz, y zawſze, y na wieki wiekow. Amen.

§*§*§*§*§*§*§
§*§*§*§*§*§
§*§*§*§*§
§*§*§*§

REGESTR

REGESTR

Tey Kſiążki.

XII.

Missye *pod czas* Jubileuszu *w Krakowie* 1776.

1. W Kościele Kathedralnym, *à die 21. Aprilis, ad 8. Maji. Cler: Sæc: & Regul:*
2. W Kościele *Farnym* Archipresbyte-ralnym, *à die 9. Maji. ad 2. Junii. per Sacerd: Congregat: Missionis.*

3. W Kościele *Farnym* Kollegiaty S. ANNY, *à die* 3. *ad* 16. *Junii, per Clerum ibidem, & PP. Capucinos.*

4. W Kościele *Farnym* Kollegiaty S. FLORYANA M. *à die* 17. *ad* 30. *Junii, per Clerum ibidem, & PP. Reformatos.*

5. W Kościele *Farnym* Kollegiaty WW. Swiętych, *à die* 1. *ad* 14. *Julii, per Clerum Sæcularem.*

6. W Kościele *Farnym* S. SZCZEPANA M. *à die* 15. *Julii, ad* 4. *Augusti. per Sac: Lingvæ germanicæ.*

7. W Kościele SS. Apostołow PIOTRA, y PAWŁA, *à die* 25. *Augusti, ad* 8. *Septembris, per Sac: ibidem.*

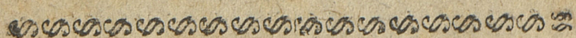
8. W Kościele SS. TROYCY *Ord: Prædic: à die* 9. *ad* 22. *Septembris, per PP. ejusdem Ordinis.*

9. W Kościele OO. Franciszkanow, *à* 23. *Septembris, ad* 6. *Octobris, per eosdem.*

10. W Kościele OO. Bernardynow *in Stradom, à die* 7. *ad* 19. *Octobris per eosdem.*

20. *Octobris* CONCLUSIO in ECCLESIA CATHEDRALI.

Do podania Wiadomości Wiernym Chrystusowym, o SS. Jubileuszach, Odpustach, Kondycyach, Slubach, Reserwacyach, te tu w krotkości Wyrażenia, Oraz Nabożeństwo pobożnie zebrane; przysposobiaiące do pożytecznego Jubileuszowego Odpustu dostąpienia, przez pokazanie sposobu gotowania się do doskonałey Spowiedzi, iako też czynienia Intencyi, y Aktow WIARY, NADZIEI, y MIŁOSCI do tego końca potrzebnych. Nayświętszey KOMMUNII. Ktore Nabożeństwo Może bydź w częstym używaniu, osobliwie idąc do Spowiedzi, albo nawiedzaiąc Ktorykolwiek Kościoł. Przeto dla pożytku Dusz Wiernych, godne bydź Druku sądzę. Crac. 3. Martii Anno 1776.

X. M. ANDRZEY LIPIEWICZ, Prawa Oboyga DOKTOR y PROFESSOR, KANONIK Katedralny Krakowski, Ksiąg w Diecezyi Krakowskiey CENSOR, AKADEMII

RECTOR.

mpp.

INFORMACYA

Gotuiącym się do Spowiedzi SAKRAMENTALNEY, dla lepszego ráchunku sumnienia, z dziesięci Przykazania BOZEGO, ktore się zámyka w tym dwoygu Przykazániu o miłości BOGA i bliźniego; *Miłuy Pánà BOGA twego &c. á bliźniego iako siebie samego. Bo według samego Chrystusa u Mateusza S. w Rozdź: 22. Na tym dwoygu Przykazániu wszystko Prawo zawisło.* Także z pięci Przykazánia Kościelnego i siedmi grzechow śmiertelnych tym porządkiem

WYRAZONA.

I. Przykazanie

Wierz w BOGA iednego.

Przeciw temu Przykazaniu może kto zgrzeszyć czworakim sposobem, to iest myślą, mową, uczynkiem i opuszczeniem przeciwko Wierze, Nadziei, i Miłości.

Nayprzod przeciwko Wierze grzeszy kto

1. Kacerstwem.
2. Odstąpieniem od Wiary S.
3. Wątpieniem w prawdzie Wiary S.

4. Niedowiarſtwem w rzeczach Wiary i Kościołá Swiętego.
5. Niezbożnością przeciwko rzeczom Swiętym.
6. Chwaleniem się z wątpliwością o niektorych Artykułach Wiary Swiętey.

Powtore grzeszą ſłowy

1. Bluźnierſtwem przeciwko BOGU i Swiętym Páńſkim, nieuczciwie Jch Swięte Imiona mianuiąc, i inſzemi ſposobámi.

Przeſtroga

Tu zaś wiedzieć trzeba, że bluźnierſtwo ieſt złorzeczyć BOGU, mowiąc co zelżywie przeciw Niemu, i przeciw Swiętym Jego. Náprzykład: że BOG nieſprawiedliwy, że zapomniał i nie ma ſtarania o mnie, álbo co ſtworzonego z BOGIEM rownaiąc; Náprzykład: tak to ieſt prawda iak BOG ieſt &c.

2. Zapieraiąc się BOGA, albo Wiary S. ſłowem lub inszemi znakami,
3. Szemrząc przeciw BOGU i Swiętym Jego.
4. Prześladuiąc ludzi pobożnych albo przeſzkadzaiąc im do ſpraw Swiątobliwych, *naprzykład:* do czynienia ślubow, wſtąpienia do Zakonu &c.

	5. Wzywaiąc i radząc się diabła. 6. Ciekawie rozmáwiaiąc z opętanemi od czartá.
Czcząc czarta iá ko to:	Bałwochwalſtwem. Wrożeniem. Czarowaniem. Zabobonámi. Wierzeniem w sny i znaki.
Potrzecie grzeſzą uczynkiem.	1. Uwłaczaiąc chwale BOGA, dodaiąc lub umnieyſzaiąc z zabobonami Ceremonie Kościelne. 2. Podaiąc zmyslone Relikwie. 3. Zmyslaiąc cuda. 4. Noſząc ná ſobie lub przy ſobie iakie guſla, álbo kartki, lub zioła &c. dla nábycia pieniędzy, zdrowia, i iákiego ſzczęścia, drugich do tego náwodząc lub radząc. 5. Spiewaiąc lub gadaiąc nieprzyſtoyne ſłowá pod czas Nabożeńſtwa. 6. Czytaiąc lub maiąc u siebie Księgi zakazane.
Poczwarte grzeſzą opuſzczeniem.	1. Nie czyniąc Aktow wiary nadziei, i miłości, osobliwie gdy tego potrzeba. 2. Nie modląc się w tedy gdy sam czas wyciąga.

3. Nie wiedząc i nie czyniąc ſrzodkow należących do zbawienia.
4. Nie umieiąc tego co każdy Chrześcianin powinien umieć, iako są: Przykazania Boſkie, Pacierz, i przednieyſze Artykuły Wiary S.
5. Natchnienia, oświecenia Boſkie zániedbywaiąc, i niedosyć im czyniąc.

Grzeszą przeciwko Nadziei

1. Roſpaczaniem w miłosierdziu Boſkim.
2. Odwłoczeniem poprawy życia ſwoiego.
3. Niedowierzaniem doſtąpienia cnot potrzebnych.
4. Otuchą w Dobroci BOSKIEY bez żadnych zaſlug.
5. Ufaniem nieporządnym w ludzkiey pomocy.
6. Kuſzeniem Páná BOGA, chcąc i czekaiąc cudow od niego bez potrzeby.

Grzeſzą przeciwko Miłości BOGA.

1. Miłoscią nieporządną rzeczy doczeſnych.
2. Boiaźnią prożną dla ktorey albo dla

bo dla respektu ludzkiego nic dobrego nie czyni, funkcyi, powinności, Urzędu swego &c.

3. Zmyśleniem w służbie BOZEY.

4. Odwroceniem się od BOGA przez grzech.

5. Nienawiścią rzeczy Duchownych.

Grzeszą przeciw miłości.

Procz tych grzechow ktore są wyliczone pod Przykazaniem V. *i* VIII.

1. Niepolitowaniem się nad bliźnim w nieszczęściu.

2. Naśmiewaiąc się i urągaiąc z iego defektow.

3. Nie znosząc ułomności iego.

4. Przeklinaiąc siebie, lub kogo i niby bluźniąc.

Także grzeszą o pusczenie uczynkow miłosiernych nayprzod co do ciała należących

1. Chorych, albo w więzieniu zostaiących nie nawiedzaiąc i onych nie odprascaiąc, albo nie wspomagaiąc, gdy kto może.

2. Ubogich nędzarzow nie posilaiąc, ani ich nie okrywaiąc.

3. Pielgrzymow i żebrakow nie przyimuiąc.

4. Umarłych Ciała nie grzebiąc.

Powtore

1. Bliźniego nie poprawuiąc, nie napomi-

grzeszą o- puszczenie tychże uczynkow miłosiernych co do duszy należących.

pominaiąc w grzechu będącego, zá niego się nie modląc &c.

2. Bliźniego defektow cierpliwie nie znosząc.

3. Nieſprawiedliwie karząc albo nád miarę.

4. Prawa i poſtánowienia nie zachowuiąc.

5. Poddanych uciemierzaiąc i krzywdząc &c.

6. Zwłaſną czeladką źle się obchodząc.

7. Zatrzymuiąc im zapłatę należytą

8. Nad ſtan ſwoy zbywaiącą fortunkę ubogim nie rozdaiąc, onych nie ratuiąc.

9. Nieużytym ſię i nieludzkim przeciw bliźnim, oſobliwie ubogim pokazuiąc.

10. Zapłatę robotnikom zátrzymuiąc, álbo według ugody nie wypłacaiąc

---

Nie bierz nádaremno Jmienia BOSKIEGO.

II. Przykazanie

1. Przysięgaiąc się bez ſłuszney przyczyny, i należytey okoliczności.

2. Przy-

Grzeszą przeciwko temu Przykazaniu.

2. Przysięgaiąc fałszywie i szalbierſko.
3. Pod przysięgą obiecuiąc co, á tego nie dotrzymuiąc, albo nie maiąc intencyi zachowánia gdy przysięgą.
4. Powodem będąc komu áby przysiągł fałſzywie, álbo przysięgi, nie wypełnił.
5. Przeklinaiąc siebie lub kogo z przysięgą, *naprzykład:* Niech mnie bies porwie, niech mi się to albo to ſtánie. &c.
6. Pod przysięgą grożąc komu, lub co obiecuiąc, bez intencyi i woli wykonania.
7 Łamiąc iakie Wotá Religii, Pobożności, czyſtości &c.
8. Sluby czyniąc na złe, albo nie czynić co dobrego, albo co się slubowało cnotliwie nie wykonywaiąc, lub odwłocząc ná czas długi.
9. Slubuiąc z intencyą nie dotrzymania slubu.
10. Wzwyczaieniem się przysięgáć czyli prawda czy fałsz.

Tu

Przestroga. *Tu wiedzieć trzeba: Nie iest przyfięga, gdy kto mowi; Zápewne, prawdziwie &c. bo przyfięga iest wzywanie BOGA ná świadectwo, co się dzieie dwoiakim sposobem, álbo wyraźnie przyfięgaiąc na Imię BOSKIE; álbo taiemnie przyfięgaiąc ná Imię Swiętych, ná Krzyż, ná Duszę, álbo ná iakie stworzenie.*

III. Przykazanie. Pámiętay ábyś dzień Swięty święcił

Do tego Przykazania łączą się i Przykazanie Kościelne.

Przeciwko temu Przykazaniu grzeszą uczynkiem.

1. Nie záchowuiąc Niedziel i Swiąt, osobliwie nie słuchaiąc Mszy S. i Kazań we Swięto według Rady Walney Trydentskiey.
2. Nie czcząc SS. Relikwiy.
3. Gwałcąc Przywileie i Mieysca Swięte to ieſt ſtanowiąc w Swięta Jarmarki, targi, i niemi się bawiąc.
Tacy wpadaią w klątwę.
4. Słuchaiąc Mszy S. z dobrowolną rozrywką z zabáwianiem się żartami, śmiechami, rozmowami, á ieżeli nie komplementami. &c. w Kościele.

5. Ro-

5. Rożlaniem krwi w Kościele lub ná Cmentarzu.
6. Biorąc co gwałtem lub potaiemnie z Kościołá.
7. Czyniąc nieprzyzwoitości w Kościele lub ná mieyſcu Swiętym.
8. Swiętokupſtwem i Swiętokradzſtwem.
9. Na złe używáiąc dobr Kosciel- (nych.
10. Swięte bądź Kościołowi bądź Duchownym należące dobra lub rzeczy ſobie przywłaſzczaiąc.
11. Nabywaiac, albo daiąc Duchownym Beneficia nieſluſznie, albo świętokupſtwem, to ieſt za iakie podarunki, lub pieniądze.
12. Kupuiąc albo przedaiąc rzeczy Swięte iako ſą Relikwie &c.
13 W Swięta trawiąc czas na próżnych grach.
14 Maiąc uczeſtnictwo i ſpołeczność z wyklętemi od Kościoła Bożego, procz racyi i potrzeb w prawie wyrażonych.
15. Łamiąc poſty i w dni od Kościołá BOŻEGO zakazáne iedząc z mięsem.

1. Nie-

Grzeszą także przeciwko temu Przykazaniu opuszczeniem.

1. Niechcąc przyiąć gdy kto może Sakramentu Bierzmowania.
2. Opuszczáiąc Spowiedź i Pokutę náznaczoną.
3. Nie staraiąc się áby służący, Poddani w Swięta ná Nabożeństwie bywali. Mszy Swiętey, i Kazania z niedbalstwa, lub dla iakiey nieprzyzwoitey Páńszczyzny nie opuszczali.
4. Nie spowiadaiąc się i nie komunikuiąc na Wielkanoc.
5. Bez przygotowania i przypomnienia sobie grzechow, bez skruchy i żalu przystępuiąc do Spowiedzi i Kommunii Swiętey.
6. Nie spowiadaiąc się z okolicznościami czyniącemi grzech cięższy.
7. Pokutę naznaczoną po Spowiedzi odwłaczaiąc albo nie odprawuiąc.
8. Dziesięcin sprawiedliwie nie oddaiąc albo w nich ukrzywdzaiąc.
9. Niechcąc przyiąć Sakramentu Pomazania Oleiem Swiętym, gdy kto może w godzinę śmierci.

10. Opuszczaiąc z niedbalstwa Nabożeństwo i Modlitwę dniową osobliwie kto powinien z obligacyi.

IV. Przykazanie.

Czciy Oyca i Mátkę twoię.

W tym Przykazaniu zámyká się Zwierzchność Duchowna i Swiecká, Doktorowie, Nauczyciele, Gospodarze, Starsi w leciech. Przeciwko ktorym podobnie grzeszy się iako przeciwko Rodzicom.

Przeciwko temu Przykazaniu grzeszą naypierwszy myślą.

1. Mysląc i pragnąc śmierci Rodzicow.
2. Nieuczciwością i nieuszanowániem onych.
3. Mysląc zdradzić i szkodzić Rodzicom na ich zdrowiu, sławie, lub fortunie.
4. Niewdzięcznością czyli niechęcią w ich potrzebach duszných i doczesnych oddaiąc im.

Powtore grzeszą słowy,

1. Uwłaczaiąc sławie i mrucząc przeciwko Rodzicom.
2. Krzywdy im czyniąc, i nasmiewaiąc się z nich.
3. Przeklinaiąc ich i zelżywie im mowiąc w oczy.

4. Stra-

4. Strafząc i odgrażaiąc Rodzicom iakimkolwiek fposobem.

Potrzecie grzeszą uczynkiem.

1. Biiąc i raniąc Rodzicow fwoich, álbo ich zabiiaiąc.
2. Dobra i fortunę ich fzarpiąc, álbo odbieraiąc i umieraiąc.
3. Zabraniaiąc im potrzeb tak co do Duszy iako też co do ciała.
4. Przefzkadzaiąc im do nabycia honoru, fławy, fortuny.

Poczwarte grzefzą o. pufzczeniu.

1. Nie czyniąc Rodzicom pofzanowania uczciwości im zwykłey.
2. Ich dyfpozycyi oftátnich i teftámentow nie wykonywaiąc.
3. W ftárości, Ubоftwie, Kalictwie, &c. onych nie prowiduiąc.
4. Zápominaiąc o powziętych dobrodzieyftwach od nich.
5. Niewdzięcznemi ftáiąc się im, że od nich fortuny nie wzięli &c.
6. Nie záchowuiąc Praw, rofkazow, uftaw fwoich ftarfzych.

Grzefzą także Rodzice przeciwko Dzieciom.

1. Przeklinaiąc Dzieci.
2. Nie wychowuiąc ich tak iak powinni.

3.

3. Nie ćwicząc ich w Náuce Chrześciańskiey, w Nabożeństwie, w Boiaźni BOGA.

4. Nie strofuiąc i nie karząc ich w okazyi grzechu.

5. Nie obmyślaiąc im przystoynych zábaw, áby w proznowánie i w złe okazye nie wdáwáli się.

Przestroga. Wiedzieć także trzeba co się mowi o Synach, to się mowić ma o sługách domowych, poddanych, o ktorych staranie mieć się powinno, áby się uczyli rzeczy potrzebnych do życia Chrześciańskiego. Umieli Przykazania BOSKIE i Kościelne &c. &c.

V. Przykazanie

Nie będziesz zabiiał.

Do tego Przykazánia ściągaią się dwá grzechy z siedmi śmiertelnych, gniew, i nienawiść.

A nayprzod grzeszą myślą przeciwko temu przykazaniu.

1. Gniewaiąc się na bliźniego. (bie

2. Ktorzy życzą śmierci komu lub so

3. Lekkomyślnie myśląc o bliżnim nie nawidząc go.

4. Pragnieniem bliźniemu złego tak według duszy iako też według ciała.

5. Awersyą czyli odwroceniem się od bliźniego. 6.

6. Nienawiścią i rankorem.
7. Cieszeniem się z złego przypad-(ku.
8. Smucąc się z dobra, i powodzenia bliźniego.
9. Pragnieniem zemsty nad bliźnim.

Powtore grzeszą mową.

1. Wołaniem z gniewu.
2. Uwłoczeniem i szemrániem przeciwko komu zelżywym.
3. Podchlebstwem.
4. Szalbierstwem, lub kłamstwem, albo udaniem z zawziętosci.
5. Wyśmianiem i wyszydzeniem bliźniego.
6. Czynieniem zwadki i chałasu.
7. Złorzeczeniem i swarzeniem się.
8. Zachęceniem do złego.
9. Podchwytaniem w słowach żeby szkodzić.

Potrzecie grzeszą uczynkiem.

1. Nieszczodrością obłudnie z kim sobie poczynaiąc.
2. Zmyśleniem czego.
3. Zdradzeniem i chytrością.
4. Niesprawiedliwą woyną.
5. Zabiianiem lub kaliczeniem.
6. Biciem bez pomiarkowania.
7. Nieprzyiaźnią lub cherhelem.

8. Czy-

8. Czynieniem ſzkody komu.
9. Zgorſzeniem, wygnaniem, odpędzeniem. (niu.
10. Czynieniem przeciwko ſumnie-
11. Traceniem Dzieci lub záduſzeniem.
12. Siebie ſamego podaiąc w niebeſpieczeńſtwo grzechu,
13. Poronieniem lub czynieniem niepłodu.
14. Nieſłuſznym więzieniem.
15. Ukròceniem ſobie życia z piiańſtwa, ktore więcey niż miecz zabiia.
16. Przechowaniem w domu kradzierzcow, Przeſtępcow, zaboycow, radą ich wſpomagaiąc.

Poczwarte rzeſzą o- uſzczenie

1. W ciężkich niebeſpieczeńſtwach będących nie rátuiąc, gdy kto może. (ſtu.
2. Przeczeniem proſzącemu odpu-
3. Przeczeniem poiednania się z bliźnim.
4. Nie broniąc bliźniego ſławy.
5. Opuſzczeniem napominania o poprawę bliźniego, i ſłużących ſobie.

6. Nie-

6. Nieoddaniem wdzięcznoscią za wdzięczne dobrodzieystwa.

Także grzeszą gniewē.

1. Biiąc kogo niesłusznie.
2. Sprzeczaniem się.
3. Złorzeczeniem.
4. Lekce sobie ważeniem drugich.
5. Czynieniem krzywdy.
6. Znoszeniem niecierpliwym.

Grzeszą Nienawiścią.

1. Uwłoczeniem sławy bliźniego.
2. Niezgodą, i swarzeniem się.
3. Mruczeniem i szemraniem.
4. Zaciętością.
5. Zdradą.
6. Cieszeniem się z cudzego nieszczęścia.
7. Smuceniem się z dobra bliźniego

Nie cudzołoż.

Do ktorego Przykazania łączy się Przykazanie dziesiąte to iest. Nie pożąday Zony bliźniego twego. *także i insze grzechy lubieżności.*

Przeciwko temu Przykazaniu nayprzod grzeszą myślą. Mysląc o swawoli, i igrzyskach złych, i nieczystych uczynkach, w tych myslach bawiąc się i na nie zezwalaiąc. Z ktorych myśli wiele razy i iakie były, i iak długo trwały spowiadać się należy: to iest

czyli

czyli te ſzpetne myśli z ukontentowaniem i z zezwoleniem były, do iakich Oſob *naprzykład*.

1. Do Oſob BOGU poślubionych.
2. Jeżeli do Oſob wolnego ſtanu.
3. Jeżeli do Oſob w ſtanie Małżeńſkim zoſtaiących.
4. Jeżeli do pokrewnych i powinowatych ſobie.
5. Jeżeli te myśli nie były z upodobaniem siebie ſamego, i wiele razy.

Powtore grzeſzą ſłowy.

1. Gadaiąc słowa ſzpetne i nieczyſte
2. Dopomagaiąc ſzpetnym dyſkurſom.
3. Gadaiąc ſłowa z pogorszeniem inſzych.
4. Spiewaiąc pioſnki ſzpetne.
5. Słuchaiąc z ukontentowaniem ſłow albo pieśni ſzpetnych.
6. Námawiaiąc kogo do złego uczynku albo przymuſzaiąc.

Potrzecie grzeſzą uczynkiem.

1. Upiiaiąc się często dla wykonania ſwawoli.
2. Liſty lub Książki czytaiąc ſzpetne.
3. Do Goſpod, lub Karczmy, dla ſwawo-

li i igrzyſkow lub tańcow chodząc.
4. Podarunki dla wykonania ſwawoli daiąc lub obiecuiąc.
5. Cudzą Zonę poymuiąc.
6. Gwałt komu czyniąc.
7. Zapatruiąc ſię ná uczynki ſzpetne, lub malowidła, obrazy &c.
8. Czyniąc nieprzyſtoyne ściſkania, całowania &c. z Oſobami podeyzrzanemi.
9. Grzeſząc przeciw náturze i ſpoſobem nieprzyſtoynym.
10. Uczynki lubieżne czyniąc, wiele rázy i z iakiemi Oſobami, należy na Spowiedzi powiedziec, nie wymieniaiąc ieſ dnák tey Osoby z ktorą grzeſzy, iak ſię zowie i zkąd, chyba żeby tego była potrzeba dla iakiey okoliczności doſkonałey Spowiedzi.

Poczwarte grzeſzą opuſzczenie

1. Nie odrzucaiąc zaraz myśli ſzpetnych.
2. Zaniedbywaiąc náuk i ſposobow podanych od Spowiednika dla uniknienia złych myśli i uczynkow.
3. Nie ſtrzegąc ſię okazyy grzechow.
4. Nie uzbroiaiąc ſię modlitwami, poſtem, &c. przeciwko takowym grzechom bądź z uczynku, bądź z pomyślenia pochodzącym.
5. Opuſzczaiąc Spowiedzi, Kommunie Swięte, ktore ſą lękarſtwem, na taką zarazę grzechową.

Przeſtroga z Pawła S

Temi wzwyż i niżey wymienionemi grzechami przerażaiąc się, potrzeba pomnieć

mniec każdemu zbawienia Duszy prągnącemu ná przestrogę Páwła S. podaną Listu pierwszego do Korynthow w Rozdz: 6. w. 9. *Niesprawiedliwi nie osiągną Krolestwa BOZEGO, áni Porubnicy, ani bałwanom służący, ani Cudzołożnicy, ani psotliwi, ani Sodomczycy. ani Złodzieie, ani Łakomi, ani Piianice, ani złorzeczący, ani Drapieżce.*

Także do Efezow w Rozdzia. 5. w. 3.

Porubstwo i wszelka nieczystość albo łakomstwo, niech nie będzie między wami, albo sprosność, albo głupia mowa, albo żartowanie, ktore do rzeczy nie należy, bo wszelki *Poruben, albo nieczysty, albo łakomy (co iest bałwochwalstwo) nie ma dziedzictwa w Krolestwie Chrystusowym.*

Nie Kradniy.

VII. Przykazanie i IX.

Do tego Przykazania łączy się Przykazanie dziewiąte; to iest: Nie pożąday rzeczy bliźniego twego. *Zkąd pochodzi Łakomstwo.*

Przeciwko temu Przykazaniu grzeszą myslą.

1. Cudzych Dobr pożądaniem.
2. Zbytnią chciwością zysku i bogactw.
3. Wielkim i zbytnim staraniem się o dobra doczesne.
4. Przedsięwzięciem nabycia zysku fortuny &c. chociażby niegodziwym sposobem.

Powtore grzeszą słowy.

1. Osławieniem bliźniego.
2. Oszukaniem i zdradą.
3. Umowami lub kontraktami niegodziwemi.

 1.

Potrzecie grzeszą uczynkiem.

1. Szkodę czyniąc w dobrach bliźniego
2. Kradzież albo zdzierstwo popełniaiąc.
3. Cudze dobra lub rzeczy zatrzymuiąc iako to zastawy, albo depozyta, świadczone, pożyczane, lub znalezione rzeczy.
4. Zmyslac się bydź niepotrzebnie ubogim i iałmużnę zá ubogich biorąc,
5. Zdradliwe sztuki czyniąc.
6. Niesprawiedliwie sądząc.
7. Odwłaczaiąc albo przedłużaiąc sprawy w sądach niesprawiedliwie.
8. Wygrawaiąc sprawy w Sądach sztucznie, chytrością.
9. Niedosyć czyniąc swey powinności Urzędu &c. ile gdy za to wzięła się nadgroda,
10. Zdradzaiąc bliźniego iako to w kupnie i przedaniu &c.
11. Kupuiąc co od służących, Poddanych, Synow &c. zwłaszcza z porozumieniem że to rzecz cudza.
12. Niewypłaceniem Kredytorom, dłużnikom z szkodą ich.
13. Nie wypłacaiąc albo zatrzymuiąc zapłatę służącym, robotnikom.
14. Nabywaiąc przez srzodki niegodziwe rzeczy do siebie nie należących albo komu do prowentu zysku przeszkadzaiących.
15. Zdradzaiąc kogo w zamienieniu iako to w substancyi, w własności, w wielkości, w zapłacie, w szacunku, w wadze, w mierze &c.
16. Zdradzaiąc kogo w zastawie w fałszowaniu

waniu monety, pieniędzy i umnieyszeniu onych, albo im Ceny.

17. Lichwiarsko nábywaiąc iakiego zysku potaiemnie, lub oczywiście, osobliwie w pożyczaniu pieniędzy w zamienianiu lub w przedaży do czasu, &c.

18. Rozbite lub utopione rzeczy cudze nawałnością morza lub inszych wod sobie przywłaszczaiąc.

19. Rozrutnością i marnotractwem tracąc substancyą zbytecznie ná traktamenta, bankiety, na suknie, parady, psy, konie &c. niepotrzebne, poniewaź zbytnia cząstka fortuny iest chleb ubogich.

20. Nowe podatki i czynsze wznawiaiąc i niemi obciążaiąc pospolstwo lub Poddanych.

21. Cła, myta, daniny od Duchownych wyciągaiąc.

Do tego przestępstwa należą wymienieni pod Przykazaniem trzecim Swiętokupcy na złe używaiący Dobr Kościelnych &c. bo nie tylko czynią wielką nieuczciwość rzeczom Swiętym i BOGU na ofiarę oddanym, ale ie też iako skarb Kościelny kradną.

Łakomstwa skutki, i grzechy

1. Niespokoyność.
2. Zatwardziałość.
3. Zdrada.
4. Prawa przełamánie.
5. Krzywoprzysięstwo.

6. Chciwość

6. Chciwość zyſku i bogáctw.
7. Skąpſtwo obrzydłe,

VIII. *Przykazanie.*

Nie będziesz fałszywie świadczył.

1. Kłamſto popełniaiąc ſzkodliwe komu.
2. Z płochości i lekkości ſzalbierſtwo powiądaiąc.
3. Osławiaiąc kogo oſobliwie Oſoby poważne, iako to Zwierzchność Duchowną i Swiecką.
4. Obmawiaiąc w rzeczy iakiey ciężkiey.
5. Przysłuchiwaiąc ſię(?)mowom ſzkaluiącym
6. Wyiawiaiąc co ſobie powierzonego pod ſekretem.
7. Złym zamysłem odpieczętywaiąc Liſty cudze.

Grzeſzą przeciwko temu Przykazaniu.

8. Lekkomyślne porozumienie o ſprawach czyich maiąc i nie na dobrą ale na złą ſtronę ie obrácaiąc.
9. Pomawiaiąc kogo o grzech śmiertelny.
10. Obiecuiąc co komu pod ſumnieniem álbo ciężkim obowiązkiem, á w obietnicy nie zyścić á oſobliwie gdy dla nie dotrzymania obietnicy ſzkodę bliżni ponosi.
11. Gdy kto porządnie według prawa od Sądu pytány do woli Sędziego nie odpowiada.

Grzechy głowne śmiertelne *iako ieſt.* Pycha.

Grzeſzą tedy pychą.

1. Upornie obſtáwaiąc przeciwko prawdzie áby nie być poniżonym.
2. Przyznawaiąc ſobie iaką Cnotę albo talent ktorego nie ma.

3. Chlubiąc się z czego, á osobliwie z uczynku grzechowego albo z zemsty.
4. Będąc zbytecznie chciwym honoru, godności, Urzędu. &c.
5. Nieuznawániem winy swoiey w karceniu.
6. Dla zbytniego ufania w sobie podawaniem się w okazyą grzechu.

Insze właſności pychy.

1. Prożna chwała.
2. Upodobanie w sobie.
3. Wiele rozumienie o sobie.
4. Upor.
5. Chełpliwość.
6. Niewdzięczność.
7. Wzgarda inszych.
8. Wyniosłość.
9. Ciekawe wynalezienie rzeczy niegodziwych.
10. Nieposłuszeństwo.

Obżarstwo.

Obżarstwa skutki i grzechy

1. Łakomstwo w iedzeniu.
2. Niestrawność i ztąd choroba.
3. Piiaństwo zbyteczne i ztąd stracenie zmysłow dobrych, furye, szaleństwo &c.
4. Jedzenie zakazanych potraw.
5. Złamanie postow.

Lenistwo.

Grzeszą Lenistwem.

1. Zaniedbywaiąc rzeczy zbawiennych do ktorych kto obligowany z miłości ku BOGU, bliźniemu, i sobie, wykonywáć.
2. Dla rospaczy czyli desperacyi nic czyniąc co dobrego.
3. Prożnowaniem, i gnusnością.
4. Roztargnieniem dobrowolnym myśli w Nabożeństwie.

5. Utę-

5. Utęſknieniem w rzeczach Duchownych
6. Nieſtatecznością w dobrym przedſięwzięciu.

Grzeſzą także uczeſtnictwem cudzych grzechow.

1. Rozkazywaniem komu, co złego wykonáć.
2. Radą bliźniemu do złego dopomagaiąc.
3. Przyzwoleniem lub pobłażaniem do złe(go)
4. Potwierdzeniem nieprawdy.
5. Bronieniem, zachowaniem, niewyiawieniem złego, lub złodzieia przechowaniem
6. Pomaganiem, lub używaniem kogo do złego.
7. Nieprzeſzkodzeniem do złego uczynku.

Inſze zaś grzechy głowne śmiertelne iako to nieczyſtości, gniewu, nienawiśći, łakomſtwa zamykaią ſię pod Przykazaniem piątym, ſzoſtym, i ſiodmym &c. iako wyżey.

Náſtępuią grzechy czyli kazuy reſtytucyi.

Do ktorych kto ſię zna, á chce ſwe uſprawiedliwić ſumnienie, nie tylko ſpowiadáć ſię powinien, ale też oddáć i nadgrodzić bliźniemu.

1. Naypierw Lichwiarze ktorzy biorą co.

od Zaſtawu od Depozytu,
od Zamienienia pieniedzy.
od Kupna czyli za kupno,
od Pożyczanych pieniędzy.

1. Dobra cudze osiadaiąc.
2. Pobory i podatki niesłuſznie biorąc.
3. Cła niegodziwe wznawiaiąc i wybieraiąc.
4. Rozbiiaiąc na ziemi, lub na morzu.
5. Kupuiąc lub przedaiąc w niewolą ludzi.

2. Wydzierey

3. Złodzieie.

1. Kradnąc cudze dobra.
2. Ználezionych rzeczy cudzych czyie ſą nie oddaiąc i oneż zatrzymuiąc.

3.

3. Pokrywaniem cudzego prawá do iakowych dobr.
4. Záżywaniem zastawionych rzeczy.
5. Skrytych á cudzych dobr lub rzeczy przywłaszczeniem sobie.

4. *Szkodnicy czyli szkodę czynią cy.*

1. Rozkazywaniem,
2. Poradą do szkody bliźniego.
3. Zezwalaiący na cudzą szkodę.
4. Pobłażaiący szkodnikom.
5. Przechowywanie, albo pomoc takowym dawaiący.

5. *Uczestnicy Kradzieży.*

1. W kradzieży od złodzieia darowaney.
2. W żywieniu Czeladzi z kradzieży.
3. Z poiągu lichwiarskiego.
4. Z kupna oszukanego.
5. Z odkazanych rzeczy lichwiarskich czyli lichwiarsko nabytych.

6. *Swiętokradcy.*

1. Kraduący święte, lub Kościelne rzeczy.
2. Kráduący rzeczy iakie chociaż nie święte, áni Kościelne, ále w kościele lub na Swiętym mieyscu złożone.
3. Spaleniem Swiątości, Kościoła, lub Kościelnych rzeczy.
4. Swiętokradztwo popełniaiący.
5. Kościelne rzeczy rozprászaiący przedaiący.
6. Kościelne rzeczy wiadomie kupuiący lub komu albo sobie przywłaszczaiący.
7. Po zmarłym Xiędzu lub Kleryku ktorekolwiek rzeczy zabieraiący.

7. *Sędziowie.*

1. W Sądzeniu niesłusznie.
2. Sądzący na prawie się nie znaiący.
3. Sądzący niedbale.
4. Sądzący dla iakiego swego zysku.
5. Sądzący niesprawiedliwie, dla przyiaźni faworu, respektu, &c.

6.

6. Korrupcye biorący: obligowani do oddania

8. *Dusz ludzkich zwodzicielowie i drapieżcy*

1. Heretycy nauczaiący swoiey sekty.
2. Pannom gwałt czyniący.
3. Duchowni starania o Duszach nie maiący, i niedbali *Przełożeni*.
4. Apostatowie z Klasztoru uchodzący.

9. *Wodzowie i żołnierze*

1. Woynę niesłuszną przyimuiący.
2. Szkodę podczas woyny swoim czyniący
3. Kommendanci Officyerowie &c. Zołnierzy pod Kommendą maiący ze złości nie z potrzeby ná ogień i niebespieczeństwo życia náprowadzaiący.
4. Kościelne rzeczy i dobra łupiący.
5. Niedbale się w potrzebie bronienia spráwuiący.
6. Zdrady swoim czyniący i korrupcye od nieprzyiacioł biorący.

10. *Łakomcy.*

1. Drogość, Karystyą, i głod iakiemi sposobami czyniący.
2. Mäiętni i dostatni, ubogich podczas głodu nie wspomagaiący.

11. *Należący do Prawa należą do restytucyi iako to:*

1. Winowayca czyli złoczyńca.
2. Patronowie niesprawiedliwe spráwy utrzymuiący i wygraiący.
3. Ciż Patronowie niesłusznie na expensa swoich Pryncypałow wyciągaiący: dla swego lub cudzego zysku, i niedbale spráw broniący.
4. Doktorowie i Lekarze fałszywe za prawdziwe lekarstwa dawaiący i drożey niż się stoi przedaiący.
5. Swiadkowie nieprawdę świadczący, zkąd bliźni ma szkodę na fortunie lub dobrey.

brey ſławie: Powinni ſzkodę nadgrodzić, i ſławę wrocić, choćby i z ſwoią ſtratą albo niesławą.

12. *Fałſzowni cy, iako to:*

1. Miary.
2. Przywileiow Apoſtolſkich, lub Krolewſkich
3. Monety złotey i wſzelkich pieniędzy.
4. Skryptow, Cyrografow, i Kontraktow.
5. Cudze dzieci lub cudzołozkie za ſwoie właſne przyznaiący. oſobliwie w dzieleniu fortunki, z kąd właſnę krzywdę maią Dzieci, albo Sukceſsorowie.

13. *Krzywdziciele, iako to:*

1. W ſubſtancyi czyli w iſtności rzeczy, iednę zá drugą podleyſzą zamieniaiąc.
2. Krzywdzący w mierze, wadze, i liczbie.
3. Jakość lub właſność rzeczy cudzych odmieniaiący, i umnieyſzaiący.

14. *Wydawacze czyli Zdraycy.*

1. Jakowych ſztuk albo Pańſtw.
2. Ludzi.
3. Monety czyli pieniędzy.
4. Sekretow i potaiemnych rzeczy.
5. Sławy bliźniego.

15. *Przeſzkodnicy nie ſprawiedliwi.*

1. Do nabycia, honoru, godności, urzędu, przeſzkadzaiący.
2. Przeſzkadzaiący do nabycia Beneficii.
3. Do nabycia pożytkow i intrat, godziwym ſpoſobem.
4. Przeſzkadzaiący do oddania długow cudzych.
5. Przeſzkadzaiący do wrocenia honoru i ſławy bliźniego.

16. *Naiem ſpuſzczaiący.*

1. Rzeczy iakie zarażone i złe.
2. Nieſprawiedliwą drogością.
3. Nieſłuſznością i oſzukaniem.

I.

17. *Raniący i Zabiiaiący iako to.*
1. Záboycy
2. Kaliczący kogo niewinnie.
3. Biiący nieſłuſznie i okrutnie.
4. Na wygnanie kogo posyłaiący.
5. Ludzi w niewolą zaprzedaiący.
6. Więzieniem bliźnich trapiący.

18. *Obmowcy.*
1. Fałſzywe rzeczy nakładaiąc.
2. Oſławiaiący bliźnich.
3. Skryte defekta ogłaſzaiący.
4. Wznowiciele złych uczynkow.

19. *Swięto-kupcy.*
1. Ktorzy kupuią zá pieniądze lub inſze dobra doczeſne Relikwie Swiętych. (cya
2. Ktorzy tymże ſposobem nabywaią Benefi-
3. Ktorzy w tym ſłużą tákowym świętokupcom i onym dopomagaią.

20. *Karciarze i gracze.*
1. Fałſzywie graiący o pieniądze lub fanty W karty, w koſtki, albo w inſzą grę oſzukuiąc kogo w grze.
2. Ogrywaniem zbytecznym naybardziey ubożſzych.
3. Graiąc z takowemi ktorzy ſą pod cudzą opieką, áni ſwego nie mogą bez Opiekunow álienowáć.

CI tedy wſzyſcy wzwyż wyrażeni, ktorzykolwiek czuią ſię być w pomienionych grzechach, albo wſzyſtkich, albo też niektorych, obowiązani ſą na ſumnieniu nie tylko ſię tych grzechow wyſpowiadać, i za nie pokutowáć, ále też i reſtytucyą uczynić gdy mogą; i nadgrodzić bliźniemu ſzkodę, ktorey ſą okazyą.

POwinni tedy rachuiący ſię z Sumnieniem, przypomnieć ſobie wſzyſtkie okoliczności grzechu. *Naprzykład.* Kto to uczynił, co, kędy, iakiemi ſpoſobami, dla czego, kiedy, i iako, iakim porządkiem.

Nayprzod

Nayprzod. Kto; ieżeli ia ieſtem okazyą cudzey ſzkody, iako to rozkazywaniem, poradą, zezwoleniem, pochwaleniem złey akcyi, uczeſtnictwem cudzey ſzkody, lub zátaieniem oneyżc, nieprzeſzkodzeniem do złego wyſtępku i krzywdy bliźniego, nie wyiawieniem cudzey ſzkody, &c.

Powtore. Co uczynić mogłem; przez to ſię rozumie iſtność rzeczy iaka, ſubſtancya, ſzkoda w doczeſnych, álbo w duſznych rzeczách.

Potrzecie. Kędy; to ieſt na ktorym mieyſcu, czyli na mieyſcu Bogu poświęconym, iako to w Kościele, Zakryſtyi, &c,

Poczwarte. iakiemi ſpoſobami, iaką pomocą, czyli nie z niebeſpieczeńſtwem włáſnego albo cudzego życia, dobra lub ſtraty Duſzy &c.

Popiąte. Dlaczego: czyli dla gniewu, czyli dla łákomſtwa, zemſty, dla nienawiści bliźniego, tę akcyą popełnił. &c.

Poſzoſte. Kiedy i iakim porządkiem uczynił to.

KLĄTWY PAPIEZKIE
Bullæ Cœnæ Domini
NAZWANE.

1. Wpadaią w táką Klątwę wſzyſcy Heretycy, Odſzczepiency, i ktorzy ich bronią w błędach ich.

2. Także wſzyſcy, ktorzy bez dozwolenia OYCA S. chowáią, czytaią, drukuią Kśięgi Heretyckie.

3. Także ktorzy Heretykom, Poganom, Turkom, Tátárom, nieprzyiacielom Wiáry Katolickiey dodaią koni, broni, náczynia woiennego (ktorym Katolikow woiuią,) i żywności wſzelkiey dodaią.

4. Y ci ktorzy tymże Heretykom wydaią ſekreta, álbo táiemnice ku ſzkodzie Wiáry S. Kátolickiey, i ktorzy im tego pomagaią.

5. Także Pánowie Swieccy, ktorzy nie maiąc ná to

po

pozwolenia od OYCA S. wtrącaią się w sprawy koło Beneficiá, dziesięcin, i inne sprawy Duchowne czynią
6. Y ci ktorzy do Sądow Swieckich pociągaią Duchownych, iáko to Kapituły, Collegia, Klasztory, &c. á tym więcey kiedy w kryminały przeciwko tym wdaią się.
7. Takze ktorzy przeszkadzaią Duchownym w ich Jurysdykcyach i ktorzy tego pomagáią.
8. Także ktorzy przeszkadzaią tym ktorych OYCIEC S. opatrzył Beneficyami, aby ich nie doszły.
9. Także ktorzy do Rzymu appelluiących, álbo pielgrzymuiących więzią albo biią, albo zabiiaią, albo ich z dobr złupiaią.
10. Także ktorzy w Rzymie otrzymanym Dekretom, áby exekucyi nie miały iakim sposobem czynią przeszkodę.
11. Także ktorzy sobie przywłaszczaią pożytki i dochody bądź Kościołowi bądź Duchownym należące.
12. Także wszyscy Swieccy, ktorzy Statuta, Konstytucye, Dekretá, stánowią, publikuią, albo przed tym uknowánych záżywáią, przeciwko Duchownym, Kościołom, Prawu Duchownemu, i poddanym ich.
13. Także wszyscy, ktorzy pobory ná Dziesięciny wkładáią, szacunki i wszelakie ciężáry i podatki ná Kapłany, i dobra Kościelne, i Poddanych ich, stacye wybieraią, stanowiska w dobrach ich czynią, podwody biorą, i inne ciężary wynayduią, albo tez dobrowolnie dáne bez pozwolenia OYCA S. od nich biorą i wszyscy ktorzy im tego pomagaią.
14. Także ktorzy nowe cłá stánowią álbo podwyższaią nie maiąc ná to práwá.
15. Są insze Klątwy: innym służące Kraiom, albo i naszym, ktorych pełne Księgi są w Konstytucyach Prowincyalnych, Synodalnych, i Agendach.
Z takich

Z takich Klątew nikt nie może rozgrzeszać boby wpadł w Klątwę Papiezką, tylko sam Papież wyiąwszy przy śmierci, albo iako teraz, podczas JUBILEUSZU Wielkiego, ále wprzod potrzeba dosyć uczynić, albo warunek dáć.

KLĄTWY PAPIEZKIE

Ordynaryine.

1. NAyprzod w takową Klątwę wpádáią, ktorzy Duchnwną Osobę biią, álbo ranią; i pomocnicy
2. Ktorzy do służby Bożey przypuszczaią zaklętych od OYCA S. (sztory.
3. Ktorzy ze złości palą i wyłamuią Kościoły i Kla-
4. Ktorzy przy śmierci od Klątwy Papiezkiey rozgrzeszeni, nie stawili się OYCU S. ozdrowiawszy.
5. Zakonnicy ktorzyby ważyli się administrować SAKRAMENT Małżeństwa, Oleiu S. bez pozwolenia Plebana, álbo Biskupa.
6. Także Kapłani i Zakonnicy ktorzyby kogo namáwiali áby się u nich w Kościele chował.
7. Ktorzy przymuszaią Kápłany mieć Mszą w interdykcie Kościoła.
8, Także i ci ktorzy się ważyli kogo rozgrzeszyć od ślubu do Rzymu, do Jeruzalem S. Jakuba, czystości Zakonu, (sztoru i dawáć.
9. Ktorzy się ważą co brać od przyimowania do Kla-
10. Ktorzy się dopuszczaią Symonii w dostąpieniu Beneficia i Ordines.
11. Ktorzy bez dozwolenia i przyczyn słusznych wchodzą do Pánien Zakonnych.
12. Ktorzy przeszkadzaią, áby iakie dobra nie dochodziły Duchownych, ktore im należą.
13. Ktorzy poiedynki odpráwuią i pátrzą na nie.

Ktorzy

14. Ktorzy pa'lą domy, zboża, bywaią od Biſkupa zaklęci, i publikowani, tylko od OYCA S. bywaią rozgrzeſzeni.

Biſkupowi należące do rozgrzeſzenia przypadki.

1. Mężoboyſtwo umyślne.
2. Uderzenie Rodzicow rozmyślne.
3. Porwanie Panny.
4. Gwałt Pannie uczyniony:
5. Grzech cielesny z powinnym álbo Mniſzką.
6. Grzech cielesny, przeciwko przyrodzeniu
7. Cudzołoſtwo iawne.
8. Trácenie płodu.
9. Dziesięciny nieoddanie.
10. Zápalenie Domu ze złości.
11. Swiętokradztwo álbo Symonia.
12. Guſła Białogłowſkie.
13. Kładzienie Dzieci przy ſobie ná noc.

Na ktore wzwyż pomienione grzechy, Kazusy i Klątwy, każdy Spowiednik od Biſkupa approbowany podczas Jubileuszu ma władzą rozgrzeſzenia.

czyli te ſzpetne myśli z ukontentowaniem i z zezwoleniem były, do iakich Oſob *naprzykład.*

1. Do Oſob BOGU poślubionych.
2. Jeżeli do Oſob wolnego ſtanu.
3. Jeżeli do Oſob w ſtanie Małżeńſkim zoſtaiących.
4. Jeżeli do pokrewnych i powinowatych ſobie.
5. Jeżeli te myśli nie były z upodobaniem siebie ſamego, i wiele razy.

Powtore grzeſzą ſłowy.

1. Gadaiąc słowa ſzpetne i nieczyſte
2. Dopomagaiąc ſzpetnym dyſkurſom.
3. Gadaiąc ſłowa z pogorszeniem inſzych.
4. Spiewaiąc pioſnki ſzpetne.
5. Słuchaiąc z ukontentowaniem ſłow albo pieśni ſzpetnych.
6. Námawiaiąc kogo do złego uczynku albo przymuſzaiąc.

Potrzecie grzeſzą uczynkiem.

1. Upiiaiąc się częſto dla wykonania ſwawoli.
2. Liſty lub Książki czytaiąc ſzpetne.
3. Do Goſpod, lub Karczmy, dla ſwawo-

)b(

li i igrzyſkow lub tańcow chodząc.
4. Podarunki dla wykonania ſwawoli daiąc lub obiecuiąc.
5. Cudzą Zonę poymuiąc.
6. Gwałt komu czyniąc.
7. Zapatruiąc ſię ná uczynki ſzpetne, lub malowidła, obrazy &c.
8. Czyniąc nieprzyſtoyne ściſkania, całowania &c. z Oſobami podeyzrzanemi.
9. Grzeſząc przeciw náturze i ſpoſobem nieprzyſtoynym.
10. Uczynki lubieżne czyniąc, wiele rázy i ziakiemi Oſobami, należy na Spowiedzi powiedziec, nie wymieniaiąc iednák tey Osoby z ktorą grzeſzy, iak ſię zowie i zkąd, chyba zeby tego była potrzeba dla iakiey okoliczności doſkonałey Spowiedzi.

Poczwarte grzeſzą opuſzczeniē

1. Nie odrzucaiąc zaraz mysli ſzpetnych.
2. Zaniedbywaiąc náuk i ſposobow podanych od Spowiednika dla uniknienia złych myśli i uczynkow.
3. Nie ſtrzegąc ſię okazyy grzechow.
4. Nie uzbroiaiąc ſię modlitwami, poſtem, &c. przeciwko takowym grzechom bądź z uczynku, bądź z pomyślenia pochodzącym.
5. Opuſzczaiąc Spowiedzi, Kommunie Święte, ktore ſą lekarſtwem, na taką zarazę grzechową.

Przeſtroga z Pawła S

Temi wzwyż i niżey wymienionemi grzechami przerażaiąc się, potrzeba pomnieć

Także do Efezow w Rozdzia. 5. w. 3

VII. Przykazanie IX.

Przeciwko temu Przykazaniu grzeſzą myslą.

Powtore grzeſzą ſłowy.

mnieć każdemu zbawienia Duszy prągnącemu ná przestrogę Pawła S. podaną Listu pierwszego do Koryntow w Rozdz: 6. w. 9. *Niesprawiedliwi nie osiągną Krolestwa BOZEGO, áni Porubnicy, ani bałwanom służący, ani Cudzołożnicy, ani pieściwi, ani Sodomczycy. ani Złodzieie, ani Łakomi, ani Piianice, ani złorzeczący, ani Drapieżce.*

Także do Efezow w Rozdziá. 5. w. 3. *Porubstwo i wszelka nieczystość albo łakomstwo, niech nie będzie między wami, albo sprośność, albo głupia mowa, albo żartowanie,* ktore do rzeczy nie należy, bo wszelki *Poruben, albo nieczysty, albo łakomy (co iest bałwochwalstwo) nie ma dziedzictwa w Krolestwie Chrystusowym.*

Nie Kradniy.

VII. Przykazanie i IX. *Do tego Przykazania łączy się Przykazanie dziewiąte; to iest:* Nie pożąday rzeczy bliźniego twego. *Zkąd pochodzi Łakomstwo.*

Przeciwko temu Przykazaniu grzeszą myslą.

1. Cudzych Dobr pożądaniem.
2. Zbytnią chciwością zysku i bogactw.
3. Wielkim i zbytnim staraniem się o dobra doczesne.
4. Przedsięwzięciem nabycia zysku fortuny &c. chociażby niegodziwym sposobem.

Powtore grzeszą słowy.

1. Ostawieniem bliźniego.
2. Oszukaniem i zdradą.
3. Umowami lub kontraktami niegodziwemi.

)o2(1.

Potrzecie grzeszą uczynkiem.

1. Szkodę czyniąc w dobrach bliźniego
2. Kradzież albo zdzierstwo popełniaiąc.
3. Cudze dobra lub rzeczy zatrzymuiąc iako to zastawy, albo depozyta, świadczone, pożyczane, lub znalezione rzeczy.
4. Zmyslac się bydź niepotrzebnie ubogim i iałmużnę zá ubogich biorąc,
5. Zdradliwe sztuki czyniąc
6. Niesprawiedliwie sądząc.
7. Odwłaczaiąc albo przedłużaiąc sprawy w sądach niesprawiedliwie.
8. Wygrawaiąc sprawy w Sądach sztucznie, chytrością.
9. Niedosyć czyniąc swey powinności Urzędu &c. ile gdy za to wzięła się nadgroda,
10. Zdradzaiąc bliźniego iako to w kupnie i przedaniu &c.
11. Kupuiąc co od służących, Poddanych, Synow &c. zwłaszcza z porozumieniem że to rzecz cudza.
12. Niewypłáceniem Kredytorom, dłużnikom z szkodą ich.
13. Nie wypłacaiąc albo zatrzymuiąc zapłatę służącym, robotnikom.
14. Nabywaiąc przez srzodki niegodziwe rzeczy do siebie nie należących albo komu do prowentu zysku przeszkadzaiących.
15. Zdradzaiąc kogo w zamienieniu iako to w substancyi, w własności, w wielkości, w zapłacie, w szacunku, w wadze, w mierze &c.
16. Zdradzaiąc kogo w zastawie w fałszowaniu

waniu monety, pieniędzy i umnieyszeniu onych, albo im Ceny.

17. Lichwiarsko nabywaiąc iakiego zysku potaiemnie, lub oczywiście, osobliwie w pożyczaniu pieniędzy w zamienianiu lub w przedaży do czasu &c.

18. Rozbite lub utopione rzeczy cudze nawałnością morza lub inszych wod sobie przywłaszczaiąc.

19. Rozrutnością i marnotractwem tracąc substancyą zbytecznie na traktamenta, bankiety, na suknie, parady, psy, konie &c. niepotrzebne, ponieważ zbytnia cząstka fortuny iest chleb ubogich.

20. Nowe podatki i czynsze wznawiaiąc i niemi obciążaiąc pospolstwo lub Poddanych.

21. Cła, myta, daniny od Duchownych wyciągaiąc.

Do tego przestępstwa należą wymienieni pod Przykazaniem trzecim Swiętokupcy, na złe używaiący Dobr Kościelnych &c. bo nie tylko czynią wielką nieuczciwość rzeczom Swiętym i BOGU na ofiarę oddanym, ale ie też iako skarb Kościelny kradną.

Łakomstwa skutki, i grzechy

1. Niespokoyność.
2. Zatwardziałość.
3. Zdrada.
4. Prawa przełamánie.
5. Krzywoprzysięstwo.

6. Chciwość

6. Chciwość zysku i bogáctw,
7. Skapstwo obrzydłe,

VIII. Przykazanie.

Nie będziesz fałszywie swiadczył.

1. Kłamstwo popełniaiąc szkodliwe konu.
2. Z płochości i lekkości szalbierstwo powładaiąc.
3. Osławiaiąc kogo osobliwie Osoby poważne, iáko to Zwierzchność Duchowną i Swiecką.
4. Obmawiaiąc w rzeczy iakiey ciężkiey.
5. Przysłuchwaiąc się pismowom szkaluiącym
6. Wyiawiaiąc co sobie powierzonego pod sekretem.
7. Złym zamysłem odpieczętywaiąc Listy cudze.

Grzeszą przeciwko temu Przykazaniu

8. Lekkomyślne porozumienie o sprawach czyich maiąc i nie na dobrą ale na złą stronę ie obrácaiąc.
9. Pomawiaiąc kogo o grzech śmiertelny.
10. Obiecuiąc co komu pod sumnieniem álbo ciężkim obowiązkiem, á w obietnicy nie zyścić á osobliwie gdy dla nie dotrzymania obietnicy szkodę bliźni ponosi.
11. Gdy kto porządnie według prawa od Sądu pytány do woli Sędziego nie odpowiada.

Grzechy głowne śmiertelne *iako iest.* Pycha.

Grzeszą tedy pychą

1. Upornie obstáwaiąc przeciwko prawdzie áby nie być poniżonym.
2. Przyznawaiąc sobie iaką Cnotę albo talent ktorego nie ma.

3. Chlubiąc się z czego, á osobliwie z uczynku grzechowego albo z zemsty.
4. Będąc zbytecznie chciwym honoru, godności, Urzędu. &c.
5. Nieuznawániem winy swoiey w karceniu.
6. Dla zbytniego ufania w sobie podawaniem się w okazyą grzechu.

Insze własności pychy.

1. Prożna chwała.
2. Upodobanie w sobie.
3. Wiele rozumienie o sobie
4. Upor.
5. Chełpliwość
6. Niewdzięczność.
7. Wzgarda inszych.
8. Wyniosłość.
9. Ciekawe wynalezienie rzeczy niegodziwych.
10. Nieposłuszeństwo.

Obżarstwo.

Obżarstwa skutki i grzechy

1. Łakomstwo w iedzeniu.
2. Niestrawność i ztąd choroba.
3. Piiaństwo zbyteczne i ztąd stracenie zmysłow dobrych, furye, szaleństwo &c.
4. Jedzenie zakazanych potraw.
5. Złamanie postow.

Lenistwo.

Grzeszą Lenistwem.

1. Zaniedbywaiąc rzeczy zbawiennych do ktorych kto obligowany z miłosci ku BOGU, bliźniemu, i sobie, wykonywáć.
2. Dla rospaczy czyli desperacyi nie czyniąc co dobrego.
3. Prożnowaniem, i gnusnością.
4. Roztargnieniem dobrowolnym myśli w Nabożeństwie.

5. Utę-

5. Utęsknieniem w rzeczach Duchownych
6. Niestatecznością w dobrym przedsięwzięciu.

Grzeszą także uczestnictwem cudzych grzechow.

1. Rozkazywaniem komu, co złego wykonać.
2. Radą bliźniemu do złego dopomagaiąc.
3. Przyzwoleniem lub pobłażaniem do złego
4. Potwierdzeniem nieprawdy.
5. Bronieniem, zachowaniem, niewyiawieniem złego, lub złodzieia przechowaniem
6. Pomaganiem, lub używaniem kogo do złego.
7. Nieprzeszkodzeniem do złego uczynku.

Insze zaś grzechy głowne śmiertelne iako to nieczystości, gniewu, nienawiści, łakomstwa zamykaią się pod Przykazaniem piątym, szostym, i siodmym &c. iako wyżey.

Nástępuią grzechy czyli kázuy restytucyi.

Do ktorych kto się zna, á chce swoie usprawiedliwić sumnienie, nie tylko spowiadáć się powinien, ale też oddać i nadgrodzić bliźniemu.

1. Naypierwsze Lichwiarze ktorzy biorą co.

od Zastawu od Depozytu.
od Zamienienia pieniędzy.
od Kupna czyli za kupno.
od Pożyczanych pieniędzy.

2. Wydzircy

1. Dobra cudze osiadaiąc
2. Pobory i podatki niesłusznie biorąc.
3. Cła niegodziwe wznawiaiąc i wybieraiąc.
4. Rozbiiaiąc na ziemi, lub na morzu.
5. Kupuiąc lub przedaiąc w niewolą ludzi.

3. Złodzieie.

1. Kradnąc cudze dobra.
2. Ználezionych rzeczy cudzych czyie są nie oddaiąc i oneż zatrzymuiąc,

3. Pokrywaniem cudzego prawá do iakowych dobr.
4. Záżywaniem zastawionych rzeczy.
5. Skrytych á cudzych dobr lub rzeczy przywłaszczeniem sobie.

4. *Szkodnicy czyli szkodę czynią cy.*	1. Rozkazywaniem, 2. Poradą do szkody bliźniego. 3. Zezwalaiący na cudzą szkodę. 4. Pobłążaiący szkodnikom. (waiący. 5. Przechowywanie, albo pomoc takowym da
5. *Uczestnicy Kradzieży*	1. W kradzieży od złodzieia darowaney. 2. W żywieniu Czeladzi z kradzieży. 3. Z posagu lichwiarskiego. 4. Z kupna oszukanego. 5. Z odkazanych rzeczy lichwiarskich czyli lichwiarsko nabytych.
6. *Swięto-kradcy.*	1. Kradnący święte, lub Kościelne rzeczy. 2. Krádnący rzeczy iakie chociaż nie święte, áni Kościelne, ále w kościele lub na Swiętym mieyscu złożone. 3. Spaleniem Swiątości, Kościoła, lub Kościelnych rzeczy. 4. Swiętokradztwo popełniaiący. (cy. 5. Kościelne rzeczy rospraszaiący przedaią- 6. Kościelne rzeczy wiadomie kupuiący lub komu albo sobie przywłaszczaiący. 7. Po zmarłym Xiędzu lub Kleryku ktorekolwiek rzeczy zabieraiący.
7. *Sędziowie.*	1. W Sądzeniu niesłusznie. 2. Sądzący na prawie się nie znaiący. 3. Sądzący niedbale. 4. Sądzący dla iakiego swego zysku. 5. Sądzący niesprawiedliwie, dla przyiaźni fawory, respektu, &c.

.6.

6. Korrupcye bioracy: obligowani do oddania

8. *Dusz ludzkich zwodziciełowie i drapiezcy*	1. Heretycy nauczaiący swoiey sekty. 2. Pannom gwałt czyniący. 3. Duchowni starania o duszach nie maiący, i niedbali Przełożeni. 4. Apostatowie z Klasztoru uchodzący.
9. *Wodzowie i żołnierze*	1. Woynę niesłuszną przyimuiący. 2. Szkodę podczas woyny swoim czyniący 3. Kommendanci Officyerowie &c Zołnierzy pod Kommendą maiący ze złości nie z potrzeby na ogień i niebespieczeństwo życia naprowadzaiący. 4. Kościelne rzeczy i dobra łupiący. 5 Niedbale się w potrzebie bronienia sprawuiący. 6. Zdrady swoim czyniący i korrupcye od nieprzyiacioł biorący.
10. *Łakomcy.*	1. Drogość, Karystyą, i głod iakiemi sposobami czyniący. 2. Maiętni i dostatni, ubogich podczas głodu nie wspomagaiący.
11. *Należący do Prawa należą do restytucyi iako to:*	1. Winowayca czyli złoczyńca. 2 Patronowie niesprawiedliwe sprawy utrzymuiący i wygraiący. 3. Ciż Patronowie niesłusznie na expensa swoich Pryncypałow wyciągaiący: dla swego lub cudzego zysku, i niedbale spraw broniący. 4. Doktorowie i Lekarze fałszywe za prawdziwe lekarstwa dawaiący i drożey niż się stoi przedaiący. 5. Swiadkowie nieprawdę świadczący, zkąd bliźni ma szkodę na fortunie lub dobrey.

brey ſławie: Powinni ſzkodę nadgrodzić, i ſławę wrocić, choćby i z ſwoią ſtratą albo nieſławą.

12. *Fałszowni-cy, iako to:*

1. Miary.
2. Przywileiow Apoſtolſkich, lub Krolewſkich.
3. Monety złotey i wſzelkich pieniędzy.
4. Skryptow, Cyrografow, i Kontraktow.
5. Cudze dzieci lub cudzołozkie za ſwoie właſne przyznaiący, oſobliwie w dzieleniu fortunki, z kąd właſnę krzywdę maią Dzieci, albo Sukceſſorowie.

13. *Krzywdzi-ciele, iako to:*

1. W ſubſtancyi czyli w iſtności rzeczy, iednę zá drugą podleyſzą zamieniaiąc.
2. Krzywdzący w mierze, wadze, i liczbie.
3. Jakość lub właſność rzeczy cudzych odmieniaiący, i umnieyſzaiący.

14. *Wydawa-cze czyli Zdraycy.*

1. Jakowych ſztuk albo Państw.
2. Ludzi.
3. Monety czyli pieniędzy.
4. Sekretow i potaiemnych rzeczy.
5. Sławy bliźniego.

15. *Przeſzko-dnicy nie ſprawiedli-wi.*

1. Do nabycia, honoru, godności, urzędu, przeſzkadzaiący.
2. Przeſzkadzaiący do nabycia Beneficii.
3. Do nabycia pożytkow i intrat, godziwym ſpoſobem.
4. Przeſzkadzaiący do oddania długow cudzych.
5. Przeſzkadzaiący do wrocenia honoru i ſławy bliźniego.

16. *Naiem pu-ſzczaiący.*

1. Rzeczy iakie zarażone i złe.
2. Nieſprawiedliwą drogością.
3. Nieſłuſznością i oſzukaniem.

17. *Raniący i Zabiiaiący iako to.*

1. Záboycy
2. Kaliczący kogo niewinnie.
3. Biiący nieſłuſznie i okrutnie.
4. Na wygnanie kogo posyłaiący.
5. Ludzi w niewolą zaprzedaiący.
6. Więzieniem bliźnich trapiący.

18. *Obmowcy.*

1. Fałſzywe rzeczy nakładaiąc.
2. Oſławiaiący bliźnich.
3. Skryte defekta ogłaſzaiący.
4. Wznowiciele złych uczynkow.

19. *Swięto-kupcy.*

1. Ktorzy kupuią zá pieniądze lub inſze dobra doczeſne Relikwie Swiętych. (cya
2. Ktorzy tymże ſposobem nabywaią Benefi-
3. Ktorzy w tym ſłużą tákowym świętokupcom i onym dopomagaią.

20. *Karciarze i gracze.*

1. Fałſzywie graiący o pieniądze lub fanty w kárty, w koſtki, albo w inſzą grę oſzukuiąc kogo w grze.
2. Ogrywaniem zbytecznym naybardziey ubożſzych.
3. Graiąc z takowemi ktorzy ſą pod cudzą opieką, áni ſwego nie mogą bez Opiekunow álienowáć.

CI tedy wſzyſcy wzwyż wyrażeni, ktorzykolwiek czuią ſię być w pomienionych grzechach, albo wſzyſtkich, albo też niektorych, obowiązani ſą na ſumnieniu nie tylko ſię tych grzechow wyſpowiadać, i za nie pokutowáć, ale też i reſtytucyą uczynić gdy mogą; i nadgrodzić bliźniemu ſzkodę, ktorey ſą okazyą.

POwinni tedy rachuiący ſię z Sumnieniem, przypomnieć ſobie wſzyſtkie okoliczności grzechu.

Naprzykład. Kto to uczynił, co, kędy, iakiemi ſpoſobami, dla czego, kiedy, i iako, iakim porządkiem.

Nayprzod. Kto; ieżeli ia iestem okazyą cudzey szkody, iako to rozkazywaniem, poradą, zezwoleniem, pochwaleniem złey akcyi, uczestnictwem cudzey szkody, lub zátaieniem oneyżc, nieprzeszkodzeniem do złego występku i krzywdy bliźniego, nie wyiawieniem cudzey szkody, &c.

Powtore. Co uczynić mogłem; przez to się rozumie istność rzeczy iaka, substancya, szkoda w doczesnych, álbo w duszných rzeczach.

Potrzecie. Kędy; to iest na ktorym mieyscu, czyli na mieyscu Bogu poświęconym, iako to w Kościele, Zakrystyi, &c.

Poczwarte. iakiemi sposobami, iaką pomocą, czyli nie z niebespieczeństwem właśnego albo cudzego życia, dobra lub straty Duszy &c.

Popiąte. Dlaczego: czyli dla gniewu, czyli dla łákomstwa, zemsty, dla nienawiści bliźniego, tę akcyą popełnił. &c.

Poszoste. Kiedy i iakim porządkiem uczynił to.

KLĄTWY PAPIEZKIE
Bullæ Cœnæ Domini
NAZWANE.

1. Wpadaią w taką Klątwę wszyscy Heretycy, Odszczepiency, i ktorzy ich bronią w błędach ich.

2. Także wszyscy, ktorzy bez dozwolenia OYCA S. chowáią, czytaią, drukuią Księgi Heretyckie.

3. Także ktorzy Heretykom, Poganom, Turkom, Tátárom, nieprzyiacielom Wiáry Katolickiey dodaią koni, broni, náczynia woiennego (ktorym Katolikow woiuią,) i żywności wszelkiey dodaią.

4. Y ci ktorzy tymże Heretykom wydáią sekreta, álbo táiemnice ku szkodzie Wiary S. Kátolickiey, i ktorzy im tego pomagaią.

5. Także Pánowie Swieccy, ktorzy nie maiąc ná to

po

pozwolenia od OYCA S. wtrącaią się w sprawy koło Beneficiá, dziesięcin, i inne sprawy Duchowne czynią

6. Y ci ktorzy do Sądow Swieckich pociągaią Duchownych, iako to Kapituły, Collegia, Klasztory, &c. á tym więcey kiedy w kryminały przeciwko tym wdaią się.

7. Takze ktorzy przeszkadzáią Duchownym w ich Jurysdykcyach i ktorzy tego pomagaią.

8. Także ktorzy przeszkadzaią tym ktorych OYCIEC S. opatrzył Beneficyami, aby ich nie doszły.

9. Także ktorzy do Rzymu appelluiących, álbo pielgrzymuiących więzią albo biią, albo zabiiaią, albo ich z dobr złupiaią.

10. Także ktorzy w Rzymie otrzymanym Dekretom, áby exekucyi nie miały iakim sposobem czynią przeszkodę.

11. Także ktorzy sobie przywłaszczaią pożytki i dochody bądź Kościołowi bądź Duchownym należące.

12. Także wszyscy Swieccy, ktorzy Statuta, Konstytucye, Dekreta, stánowią, publikuią, albo przedtym uknowánych záżywaią, przeciwko Duchownym, Kościołom, Prawu Duchownemu, i poddanym ich.

13. Także wszyscy, ktorzy pobory ná Dziesięciny wkładaią, szacunki i wszelakie ciężary i podatki ná Kapłany, i dobra Kościelne, i Poddanych ich, sta ye wybieraią, stanowiska w dobrach ich czynią, podwody biorą, i inne ciężary wynayduią, albo tez dobrowolnie dane bez pozwolenia OYCA S. od nich biorą i wszyscy ktorzy im tego pomagaią.

14. Takze ktorzy nowe cła stánowią álbo podwyższaią nie maiąc ná to práwá.

15. Są insze Klątwy: innym służące Kraiom, albo i naszym, ktorych pełne Księgi są w Konstytucyach Prowincyalnych, Synodalnych, i Agendach.

Z takich

Z takich Klątew nikt nie może rozgrzeszać boby wpadł w Klątwę Papiezką, tylko sam Papież wyiąwszy przy śmierci, albo iako teraz, podczas JUBILEUSZU Wielkiego, ále wprzod potrzeba dosyć uczynić, albo warunek dáć.

KLĄTWY PAPIEZKIE
Ordynaryine.

1. NAyprzod w takową Klątwę wpádáią, ktorzy Duchowną Osobę biią, álbo ranią; i pomocnicy
2. Ktorzy do służby Bożey przypuszczaią zaklętych od OYCA S. (sztory.
3. Ktorzy ze złości palą i wyłamuią Kościoły i Kla-
4. Ktorzy przy śmierci od Klątwy Papiezkiey rozgrzeszeni, nie stawil się OYCU S. ozdrowiawszy.
5. Zakonnicy ktorzyby ważyli się administrować SAKRAMENT Małżeństwa, Oleiu S. bez pozwolenia Plebana, álbo Biskupa.
6. Także Kapłani i Zakonnicy ktorzyby kogo namáwiali áby się u nich w Kościele chował.
7. Ktorzy przymuszaią Kápłany mieć Mszą w interdykcie Kościoła.
8, Także i ci ktorzy się ważyli kogo rozgrzeszyć od ślubu do Rzymu, do Jeruzalem S. Jakuba, czystości Zakonu, (sztoru i dawáć.
9. Ktorzy się ważą co brać od przyimowania do Kla-
10. Ktorzy się dopuszczaią Symonii w dostąpieniu Beneficia i Ordines.
11. Ktorzy bez dozwolenia i przyczyn słusznych wchodzą do Pánien Zakonnych.
12. Ktorzy przeszkadzaią, áby iakie dobra nie dochodziły Duchownych, ktore im należą.
13. Ktorzy poiedynki odprawuią i pátrzą na nie.

Ktorzy

14. Ktorzy pałą domy, zboża, bywaią od Biskupa zaklęci, i publikowani, tylko od OJCA S. bywaią rozgrzeszeni.

Biskupowi należące do rozgrzeszenia przypadki.

1. Mężoboystwo umyślne.
2. Uderzenie Rodzicow rozmyślne.
3. Porwanie Panny.
4. Gwałt Pannie uczyniony:
5. Grzech cielesny z powinnym álbo Mniszką.
6. Grzech cielesny, przeciwko przyrodzeniu
7. Cudzołostwo iawne.
8. Trácenie płodu.
9. Dziesięciny nieoddanie.
10. Zápalenie Domu ze złości.
11. Swiętokradztwo álbo Symonia.
12. Gusła Białogłowskie.
13. Kładzienie Dzieci przy sobie ná noc.

Na ktore wzwyż pomienione grzechy, Kazusy Klątwy, każdy Spowiednik od Biskupa approbowany podczas Jubileuszu ma władzą rozgrzeszenia.

